

Öğrenci hareketi ve günümüzdeki politik durum

V. İ. U. LENİN

Petrograd üniversitesinde öğrenci boykotu ilan edildi. Bir kaç başka yüksek öğrenim kurumu da buna katıldı. Hareket şimdiden Moskova ve Harkov'a yayılmış bulunuyor. Yabancı ve Rus gazetelerinde çıkan ve Rusya'dan gelen özel mektuplardaki haberlere pay biçilirse, oldukça geniş bir akademik hareketle karşı karşıyayız.

Gelsin yine eski günler! Devrim öncesi Rusya gelsin! Bütün bu olayların herşeyden önce belirlediği budur işte. Yine eski si gibi hükümetteki gericiiler üniversiteler üzerindeki çemberlerini daraltıyorlar. Öğrenci örgütlerine karşı otokratik Rusya'daki sonu gelmez mücadele, «Başbakan» Stolypin ile tam bir işbirliği içinde davranan Kara.Yüz Bakan Schwartz'ın 1905 güzünde öğrencilere vad edilen özerkliğe

(Devrimci işçi sınıfının baskısı altındaki otokrasi Rus vatandaşlarına neler «vaad» etmemişti ki!) karşı açtığı bir haçlı seferi halini aldı. Bu özerklik otokrasinin «öğrencilerden başka düşünecek şeyleri» olduğu sürece, öğrencilerin ellerinde tuttıkları, ve eğer otokrasi otokrasi olarak kalacaksa geri almaya başlaması gereken bir özerkliği.

Eskiden olduğu gibi liberal basın ağlaşıp homurdanıyor, ama bu kez öğrencilere sadece gericilerin işine yarayacak kanunsuz yöntemlere başvurmamaları için yalvaran bazı Oktobristlerle birlikte. Profesörler de ağlaşıp sızlıyor ve hükümete gericilerle birlikte olmamaları ve «sancılardan yorgun düşen bir ülkede», «reformlar yardımıyla barış ve düzeni güvenlik

altına almak için» mükemmel bir fırsatı kullanmaları için yalvarıyorlar, vb. vb. Bütün bu laflar ne kadar eski ve yıpranmış, ve geçen yüzyılın 1880'leri sonunda yani yirmi yıl kadar önce olanlar, gözleri mizin önünde ne kadar canlı olarak edeta diriliyor! Bu ân'ı, geçirdiğimiz devrimimizin üç yılından ayrı tutup tekbaşına ele alırsak o zaman ile bu zaman arasındaki benzerlik daha da çarpıcıdır. Çünkü (ilk bakışta) Duma çok minicik bir farklılık. la, aynı devrim öncesi güç ilişkilerini ifade ediyor: Saray ilişkilerini ve memur arkadaşının nüfuzunu kullanmayı, herhangi bir temsil sistemine tercih eden vahşi top rak ağasının egemenliği; hayırhah hamilerinden farklı olmayı; göze alamayan tüccarlar (Oktobristler) tarafından desteklenen aynı memur; herşeyin üstünde sadakatlerini ispat etmekle uğraşan, iktidardakilere başvurmayı liberalizmin siyasi faaliyeti olarak tanımlayan burjuva entellektüellerinin «muhalefeti». Ve Duma'daki işçi milletvekilleri yakın zamanda proleteryanın açık yığın mücadelesi yoluyla oynadığı rolü zayıf, ama çok zayıf bir şekilde hatırlatıyorlar.

Şu sorulabilir, bu şartlar altında öğrencilerin eski ilkel akademik, mücadele biçimlerine önem verilebilir mi? Eğer liberaller 1880'lerin «politikası» seviyesine düşmüşlerse, (tabii böyle bir politika-dan ancak ayla bahsedilebilir) şu ya da bu şekilde akademik mücadeleyi desteklemenin gerekli olduğuna karar verilmesi Sosyal Demokrasi'nin amaçlarının itibarını zedelemek olmaz mı?

Anlaşılan Sosyal Demokrat öğrenciler orada burada bu soruyu soruyorlar. Her neyse, yazı kurulumuz bir grup sosyal demokrat öğrenciden şunları da içeren bir mektup almış bulunuyor:

«13 Eylül'de Petrograd üniversitesi öğrencilerinin yaptığı toplantıda Schwartz'ın saldırgan taktiklerine karşı Rusya'daki bütün öğrencileri genel bir boykotta çağırma kararı alındı. Boykotun platformu akademiktir hatta toplantı Moskova ve Petrograd profesörler konseylerinin özerklik için mücadelede attığı 'ilk adımları' memnuniyetle karşılar. Petrograd toplantısının ortaya attığı tamamen akade-

mik platform karşısında şaşırдық, ve bu akademik platformu bugünkü koşullarda öğrencileri geniş bir cepheye aktif bir mücadelede birleştiremeyeceği için uygun bulmuyoruz. Öğrenci eylemini genel siyasi eylemle birlikte yürütülen bir hareket olarak görüyor ve ondan asla ayırmıyoruz. Ancak hareket, öğrencileri birleştirebilecek unsurlardan yoksundur. Bu nedenle akademik harekete karşıyız.»

Mektubu yazanların yaptıkları hata ilk bakışta görülenden çok daha büyük bir siyasi önem taşımaktadır. Çünkü iddiaları, bir boykota katılıp katılmama meselesiyle karşılaştırılamayacak kadar geniş ve önemli bir konuya değinmektedir.

«Öğrenci eylemini genel siyasi eylemle birlikte yürütülen bir hareket olarak görüyoruz. Bu nedenle akademik harekete karşıyız.»

Böyle bir iddia temelinden yanlıştır. Derimci slogan, yani öğrenci ve proleteryanın birlikte siyasi eylemi için çalışma vs. burada, genişleyen temele dayanan çok yönlü militan ajitasyon için canlı bir rehber olmaktan çıkmış, hareketin çeşitli biçimlerinin çeşitli aşamalarına mekanik şekilde uygulanan cansız bir dogma haline gelmiştir. Devrim derslerinin «son sözünü» tekrarlayarak birlikte siyasi eylem ilan etmek yeterli değildir. Siyasi eylem için ajitasyon *yapabilmeli*, her ihtimali, her durumu ve herşeyden önce ne olurlarsa olsunlar ileri unsurlar ile otakrasi arasındaki bütün yığın çatışmalarını *kul-tanmalıdır*. Bu, tabii ki her öğrenci hareketini «aşamalara» bölmek ve «zaman-sız» siyasi eyleme geçilir korkusuyla her aşamayı titizlikle izlemek demek değildir. Böyle bir görüş son derece zararlı bir bilgiçlik olur ve sadece oportunist politikaya hizmet eder. Fakat bir sloganın, değiştirilemez anlamında yanlış yorumlanması yüzünden, ortaya çıkan aktüel bir durum ve belli bir yığın hareketinin gerçek koşullarıyla uğraşmayı kişiler reddederse, deminkinin tam aksı olan bu hata da aynı derecede zararlı olur. Bir sloganın böyle bir uygulaması kaçınılmaz biçimde yozlaşarak devrimci gevezelik haline gelir.

Akademik hareketin, siyasi hareketi

kısıtlayacağı ya da böleceği ya da dikkati siyasi harekettten çekeceği durumlar olabilir, ve bu gibi bir durumda Sosyal Demokrat öğrenci grupları böyle bir harekete karşı ajitasyonlarını yoğunlaştırmak zorundadırlar. Ama şu andaki objektif siyasi koşulların farkı olduğunu herkes görebilir. Akademik hareket dar bir özerkliğe az çok alışmış yeni bir öğrenci «kuşağı»nın arasındaki bir hareketin başladığını göstermektedir; ve bu hareket şimdi, yığın mücadelesinin diğer şekillerinin olmadığı bir zamanda geniş halk yığınlarının sessizce, dikkatle ve yavaşça devrimin üç yılının tecrübesini sindirmeye devam ettiği, bir uyusuklunun hüküm sürdüğü sırada başlamaktadır.

Bu koşullarda, Sosyal Demokratlar «akademik harekete karşı» olduklarını ilan ederlerse büyük bir hata yapmış olurlar. Hayır, partimize bağlı öğrenci grupları, hareketi desteklemek, genişletmek ve ondan yararlanmak için bütün çabalarını harcamalıdır. Sosyal Demokrasi'nin her ilkel hareket biçimini desteklemesi gibi, şimdiki destek de, her şeyden önce bu çatışma ile harekete geçen ve genel bir kural olarak bu çatışma ile ilk siyasi tecrübelerini geçiren geniş yığınları ideolojik ve örgütsel olarak etkilemekten ibaret olmalıdır. Son iki yıl içinde üniversiteye giren öğrenci gençlik hemen hemen tamamıyla siyasetten uzak bir hayat yaşamışlar ve dar bir akademik özerklik içinde, sadece Düzen'in profesörleri ve hükümet basını tarafından değil, aynı zamanda liberal profesörler ve tüm Kadet partisi tarafından eğitilmişlerdir. Bu gençlik için geniş çapta bir boykot, (ki eğer bu gençlik büyük çapta bir boykot örgütleyebilirse; üstlendikleri bu işe yardım etmek için elimizden gelen herşeyi yapmalıyız, ama tabii herhangi bir burjuva hareketinin başarı kazanmasını garantilemek biz sosyalistlere düşmez) kavga içindeki ler bunun farkında olsun olmasın siyasi bir çatışmanın başlangıcıdır. Görevimiz «akademik» protestocular yığınına çatışmanın objektif anlamını anlatmak, çatışmanın bilinçli olarak siyasi olmasına gayret etmek, Sosyal Demokrat öğrenci gruplarının yürüttüğü ajitasyonu on misli ço-

ğaltmak, ve bu faaliyeti öyle bir yönlendirmektir ki, son üç yılın tarihinden devrimci sonuçlara varılsın, yeni bir devrimci mücadelenin kaçınılmazlığı anlaşılsın, ve bizim eski —ama hala güncelliğini yitirmemiş— otokrasinin alaşağı edilmesi ve kurucu meclisin toplanması için çağrı sloganlarımız, bir kez daha tartışma konusu ve yeni demokrat kuşakların siyasi temerküzü için bir mihenk taşı olsun.

Ne şartlar altında olurlarsa olsunlar Sosyal Demokrat öğrencilerin böyle bir görevi başlarından atmaya hiçbir hakları yoktur. Bu görev bugün için ne kadar zor olursa olsun, şu ya da bu üniversitede öğrenci derneğinde toplantıda ve bunun gibi yerlerde, bazı ajitatorlerin başına ne türlü belalar gelirse gelsin, şunu diyoruz: Kapyı çal, açılacaktır! Siyasi ajitasyon çalışmalarını hiç bir zaman boşa gitmez. Siyasi ajitasyonun başarısı, burada burada hemen çoğunluk kazanmamızla ya da koordine siyasi eylem için onaylarını almamızla ölçülmez. Bunu derhal başarmayabiliriz de. Ama işte biz örgütlü bir proleter partisi olduğumuz için geçici yenilgilerle umutsuzluğa kapılmamalı, aksine, çalışmalarımızı inatla, yılmadan ve tutarlı şekilde en güç koşullar altında bile yürütmeliyiz.

Petrograd Karma Öğrenci Birliği'nin çağrısı öğrenciler arasındaki en aktif unsurların bile inatla saf akademik amaçlara bağlı kaldıklarını ve hala Kadet Oktobrist türükülerini çığırıklarını gösteriyor. Ve bu, Kadet?Oktobrist basının boykota karşı en alçakça tutumu takındığı, mücadelesinin en kızgın zamanında bunun zararlı ve suç teşkil eden bir şey olduğunu savundukları bir zamanda oluyor. Partimizin Petrograd Komitesinin Karma Birliğe vermek ihtiyacını hissettiği sert red cevabını olumlu bulmaktan başka yapacak bir şeyimiz yok.

Şurası açık ki Schwartz'ın kamçılarını günümüzün öğrencilerini «akademisyenler»den «politikacılar»a çevirmeye yeterli değil henüz. Yeni kadrolara tam bir devrimci eğitim vermek için daha da çok sayıda Kara.Yüz talim çavuşlarının dikenli kamçularına ihtiyaç var. Stolypin politika sı ve karşı devrimin her adımıyla eğitilen

bu kadrolar, bizlerin, Sosyal-Demokratların durmak bilmeyen dikkatini gerektiriyor. Sosyal Demokratlar, Kara-Yüz Oktobrist Duma ile güçbirliği yapan otokraşi ile ulusal çapta burjuva-demokratik hareketin arasındaki çatışmaların objektif kaçınılmazlığını açıkça görmektedirler.

Evet, ulusal çapta, Çünkü Rusya'yı geriye döndüren Kara-Yüz karşı devrimi yalnız devrimci proleterya saflarındaki yeni savaşçıları çelikleştirmekle kalmıyor, aynı zamanda kaçınılmaz olarak proleter olmayanlar, yani burjuva demokratlar arasında da yeni bir hareket doğuracaktır. (bununla kastedilen tabii ki bütün muhalefetin mücadeleye katılması değil, burjuvazinin ve küçük burjuvazinin gerçekten demokratik unsurlarının, yani savaşabileceklerin geniş çapta harekete katılışlarıdır.) 1908 Rusya'ında öğrencilerin yığın mücadelesinin başlaması bir siyasi belirti, karşı devrim tarafından yaratılan bugünkü durumun belirtisidir. Binlerce ve milyonlarca İplik, öğrenci memurlara, köylülüğün bir kısmına, kilise gençliği orta ve aşağı burjuvaziye, küçük adamlarına ve bunun gibilere bağlamaktadır. Eğer 1908 baharında Pyotr Struve tarafından temsil edilen eski Kadet, yarı toprak ağası Birliğinin biraz solunda «Kurtuluş Birliği»ni canlandırmak için girişimler oluyorsa; eğer sonbaharda Rusya'daki demokratik burjuvaziye en yakın olan gençlik yığınları arasında bir kıpırdanış başlıyorsa; eğer satılmış kalemler on misli hiddetle okullardaki devrim hakkında ulumaya başlamışlarsa; eğer aşağılık liberal profesörler, Kadet liderleri, egemen Oktobristleri «tepmeye» muktedir olan, o sevgili Oktobristlerin memnun etmeyen zamansız, tehlikeli ve felâkete sürükleyebilecek olan boykotlar hakkında homurdanıp ağlaşıyorlarsa, barut kutusunda yeni barut birikiyor de

mektir. Gericiliğe karşı tepkinin başlaması sadece öğrenciler arasında değildir, demektir.

Ve bu başlangıç ne kadar güçsüz ve tomurcuk halinde olursa olsun, işçi sınıfının partisi bunu kullanmalıdır ve kullanacaktır. Devrimden önce yıllarca, on yıllarca çalışmayı başardık, devrimci sloganlarımızı önce eğitim gruplarında sonra işçi yığınları arasında, sonra sokaklarda, sonra da barikatlarda ortaya attık. *Şimdi de* ilk olarak ve herşeyden önce, günün görevini teşkil eden, ve o olmaksızın uyumlu siyasi eylem hakkındaki bütün lafların boş sözler olacağı şeyi örgütleyebilmeliyiz. Bu, her yerde, yığınlar arasında devrimci parolaları için siyasi ajitasyon yürüten güçlü bir proleter örgüt kurma görevidir. Üniversitedeki gruplarımız da öğrenciler seviyesinde böyle bir örgüt kurmaya, bugünkü harekete dayanan ajitasyonu yürütme işine girişmelidirler.

Proleterya geride kalmayacaktır. Proleterya, şölenlerde, kanuni sendikalarda üniversite duvarları içinde ve temsili kurumların kürsülerinde nutuk atmada ilk sırayı çoğu kez burjuva demokratlarına bırakır. Ama yığınların büyük ve gerçek devrimci mücadelesinde, ilk sırayı asla bırakmaz ve bırakmayacaktır. Bu mücadelenin patlak vermesi için gerekli koşullar bazılarımızın istediği hızla ve kolaylıkla olgunlaşmaz; ama bu koşullar olgunlaşmaktadır ve hiç şüphesiz baş vermektedir. Ve küçük akademik çatışmaların küçük başlangıçları büyük bir başlangıçtır, çünkü sonra-bugün olmasa bile yarın, yarın olmasa bile öbür gün bunu izleyenler daha büyük olacaktır.

Proletary, Ekim 1908

Toplu eserler cilt 15 s. 213-219

TÜSTAV

Darbeden günümüze Kıbrıs bunalımı

Mehmet YÜKSEL

Kıbrıs halkının seçtiği, yasal Makarios hükümetine karşı, 15 Temmuz 1974 günü Lefkoşa'daki Yunanlı subaylar tarafından, NATO ve CIA'nın desteği ile gerçekleştirilen faşist darbe, Kıbrıs sorununda yeni bir dönemin başlamasına yol açmıştır.

Kıbrıs'ın bağımsızlığına kavuştuğu 1960 yılından bu yana, adayı NATO ve emperyalizmin Yakınoğu'nda yeni bir kalesi durumuna getirme çabaları sürekli olarak körüklenmiştir. Kıbrıs'ta, gün geçtikçe gelişmekte olan tam bağımsızlıktan yana emekçi halk hareketinin sindirilmesine yönelik ve adada kurulmuş olan demokratik rejimin başkanı Makarios'un faşist Yunan cuntası eliyle devrilmesini amaçlayan darbe olayı, dünya kamuoyunun dikkatlerini derhal Doğu Akdeniz'deki bu küçük ada üzerine çevirmiştir.

Başpiskopos Makarios, darbe sabahı

kendisini öldürmek isteyen faşist subayların elinden kaçmayı başarmış ve daha sonra da sığındığı Baf kasabasından Rum halkına hitaben yaptığı konuşmada, «Yunan cuntası Kıbrıs'ı mahvetmeye ve taksim etmeye karar vermiştir. Fakat cunta başa geçmemiştir ve ben yaşadığım sürece Kıbrıs'ta cunta geçmeyecektir» diyerek «bütün büyük ülkeleri, barışsever bütün halkları; bağımsızlık, egemenlik, demokratik hakları savunma ve Yunan diktatörlüğüne baş eğmeme mücadelesinde, Kıbrıs halkını desteklemeye» çağırılmıştı.

Emperyalizmin 21 Nisan 1967'de Yunanistan'da, 12 Mart 1971'de Türkiye'de uyguladığı yöntemler, 15 Temmuz 1974'de Kıbrıs'ta deniyordu. Adanın bağımsızlığını sözümona «korumak» için gelmiş olan Yunan subayları, darbeden hemen sonra Lefkoşa'da bilinen terör ve tutuklama sahnelerini tekrarlamışlar, solcu ve

Makariosçu avına başlamışlardı. Bir yandan binlerce ilerici Rum tutuklanırken, öte yandan da kanlı cinayetler işleniyordu. Darbecilerin Cumhurbaşkanlığına getirdikleri eski EOKA'cı Nikos Sampson ve kurduğu yeni kukla hükümetin, ilk resmi teması ABD ve İngiltere Büyükelçilikleri ile yapmış olması, darbe arkasındaki güçlerin kimliğini göstermesi yönünden ilginçtir.

Kıbrıs Elen Cumhuriyeti'nin kurulduğu dünyaya duyurulurken, adada yaşayan Türk toplumunun «seçilmemiş» tepeden inme lideri Rauf Denktaş, olayları Rumların bir iç sorunu olarak nitelmiş ve yaptığı radyo konuşmasında Kıbrıslı Türkleri, evlerinden çıkmamaya ve sakin olmaya davet ederek «olayların salimen atlatılacağına eminim» demiştir. Siyaset sahnesine çıkmasından bu yana yıllardır Kıbrıs Rumlarını tarafsız ve olayların dışında tutma natik milliyetçi bir tutum izleyen Rauf Denktaş, cuntacıların paralelindeki bu görüşleri savunurken, ertesi gün Türkiye Savunma Bakanı H. E. Işık «Kıbrıs'taki olayların uluslararası bir sorun olduğunu» söylüyordu.

Türk ve Rum Kıbrıslıların faşizme ve emperyalizme karşı ortak bir savaş vermeleri gerektiği bir dönemde, Kıbrıs Türk Yönetimi Başkanı Denktaş, Kıbrıs Türklerini tarafsız ve olayların dışına tutma çabaları ile emperyalizmin ada üzerinde uygulamak istediği planları dolaylı olarak desteklemiş oluyordu. Nitekim darbe sabahı, CIA'nın yardımları ile kurduğu gazetesinde bastırıldığı el ilanlarını Lefkoşa'da dağıtarak, cuntacıların ortaya attığı Makarios'un öldüğü haberini yayımlaşımaya çalışırken, çabaları boşa çıkıyor ve radyolar Makarios'un ölmediğini duyuruyordu.

Faşizmin boyunduruğu altına girme-memek için derhal direnişe geçerek, emekçi halkın demokratik atılımlarını engelleme girişimlerine karşı koyan Kıbrıslı Rum ilerçiler, bir hafta içinde binlerce kayıp vermişler ve Atina cuntası, NATO ve Amerikan emperyalizmine karşı savaşmışlardı. Bu arada ada üzerinde dağınık halde bulunan Türk bölgelerine sığınmak zorunda kalan bazı yurtseverlerin, Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT) tarafından

verilen bir emirle cuntacılar geri verilmesi, Kıbrıs Türk liderliğinin faşizm yanlısı tutumunun somut örneklerindedir.

Kıbrıslı Rumlar arasında gelişen direniş hareketi karşısında, emperyalizmin bir oldu bitti ile faşizmi Kıbrıs'un Rum bölgelerinde de yerleştirme çabaları bir sonuç vermeyince, ABD ortaya bir barış planı atmış ve 8 gün başkanlık koltuğunda oturan Sampson istifa ettirilerek yerine, yıllardır sürdürülen toplumlararası görüşmelerdeki Rum temsilci Glafkos Klerides getirilmişti.

Kıbrıs'ta gelişen olaylar karşısında, Kıbrıs'ın bağımsızlığını garantileyen üç NATO ülkesinden biri olan İngiltere'nin, Türkiye hükümetinin ortak müdahale önerisini kabul etmemesi üzerine, Türkiye 20 Temmuz 1974 günü, 1960 Garanti Antlaşmasına dayanarak Kıbrıs Cumhuriyeti'nin zedelenen «bağımsızlık ve toprak bütünlüğünü korumak ve Kıbrıs'taki Türk ve Rum toplumlarına barış getirmek» üzere adaya askerî müdahalede bulunduğunu açıkladı. Son güne kadar Kıbrıs'taki kanlı darbeden Yunanistan'ı sorumlu tutmaktan kaçınan ABD Dışişleri Bakanlığı, müdahale üzerine yaptığı açıklamada Ankara'nın davranışından «üzünlü» duyduğunu belirtirken, bunalımı tahrik eden Yunan eutasını kınamamaktaydı.

Çıkartma sabahı Türkiye Başbakanı Ecevit, «Savaş için değil, barış için, Yeşil adayı kanlı bir ada olmaktan kurtarmak, yalnız Türklere değil, Rumlara da barış getirmek için adaya gidiyoruz» derken, hükümet sözcüsü Orhan Birgit de müdahalenin amaçlarını şöyle özetliyordu: «Bu barışçı hareketimizin gayesi, Kıbrıs Cumhuriyetinin varlığına ve tüm Kıbrıs halkının haklarına yönelik tehlikeyi bertaraf etmek ve Kıbrıs'ın bağımsızlık ve toprak bütünlüğünü, güvenliğini ve anayasasının temel maddeleriyle ihdas edilmiş düzeni yeniden ihya etmektir.»

Bu karar, kısa bir süre için başta Sovyetler Birliği olmak üzere diğer sosyalist ülkeler tarafından da desteklenmişti. Özellikle Sovyetler Birliği, darbeden önceki aylar içinde Kıbrıs'ta oynamak istenen oyunlar karşısında Yunan eutasını uyarı-mış, 7 Temmuz 1974 tarihli izvestia gaze-

teside yayınlanan bir yazıda da Makarios'un başkanlığındaki yasal Kıbrıs hükûmetinin zorla devrilmesi için ortam hazırlandığı ve bundan endişe duyulduğu açıklanmıştı. 21 Aralık 1963'te, Kıbrıs Cumhuriyeti henüz üç yaşında iken emperyalist ülkelerin Kıbrıs'ı NATO strateji çemberi içine sokmak amacıyla sürdürmekte oldukları politikanın bir uzantısı olarak başlattıkları toplumlararası çalışmalar dan günümüze kadar geçen süre içinde Sovyetler Birliği, daima Kıbrıs adasının bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğünden yana olduğunu çeşitli vesilelerle açıklamıştı. 1955'lerden beri Kıbrıs'taki sağcı unsurların istedikleri ve adanın NATO'laşdırılmasını sağlayacak olan ENOSIS ve TAKSİM tezeleri Sovyetler Birliği tarafından hiçbir zaman desteklenmemişti. Her iki görüşün de Kıbrıs'ın bütün veya bölünmüş olarak NATO'nun eline geçmesiyle sonuçlanacağı bir gerçektir. Oysa Kıbrıs'ta bağımsızlığın kazanılmasından sonra git-tikçe gelişen emekçi halk hareketi ve Makarios başkanlığındaki hükümetlerin taraf-sız dış politikası, emperyalizmi rahatsız etmekteydi. Amerikan emperyalizmine bağlı NATO'nun savaş kısırtıcıları, Kıbrıs'ı Doğu Akdeniz'deki kurtuluş hareketlerine karşı bir saldırı üssü olarak kullanmak istiyorlardı.

Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makarios ise içte uyguladığı denge politikasına karşılık, dışta anti-emperyalist bir politikayı sürdürüyor ve ada üzerinde NATO üsleri kurulmasına kesin olarak karşı çıkıyordu. Özellikle 1967 yılında Yunanistan'da faşist cuntanın yönetimi ele geçirmesinden sonra kesinlikle Ada'nın bağımsızlığının sona ermesi ve NATO üssü haline getirilmesi demek olan enosisle karşı tavır almıştı. Makarios, enosisin gerçekleşmesi halinde, her zaman ve ne şekilde olursa olsun Türkiye'nin adaya müdahalesine yol açacağını biliyordu. Nitekim 15 Temmuz darbesinden sonra da öyle oldu.

Makarios ile cunta arasındaki anlaşmazlıklar sadece siyasi ve askeri konulara ilişkin değildi. Yunanistan'ın askeri rejimleri Makarios'u hiçbir zaman istememişler ve bizzat baspiskopos'un açıkladığı gibi Yunan Silahlı Kuvvetleri Komutanlığının

talimatı değilse bile onayı ile Yunan subayları, kendisini öldürmek için birkaç kez kompo hazırlamışlardı. Dolayısıyla ortadaki sorun bir görüş ayrılığı değil, bir ölüm-kalım sorunu-ydu.

Faşist Atina cuntası, Kıbrıs'ın Rum kesimlerini tam kontrolü altına almak amacıyla kurmuş olduğu EOKA—B örgütünü yaşatmak için milyonlar harcamıştı. Bunları kaybetmeye pek razı olmayacaktı. Makarios'un Temmuz ayı başında Atina'ya gönderdiği mektupta, Rum Millî Muhafız Ordusunda görevli Yunanlı subayların adadan uzaklaştırılması konusunda gerçekten kararlı görünmesine rağmen, cunta'nın herhangi bir darbe teşebbüsüne girişmeden buna boyun eğebileceğine inanmak gücü. Yunan cuntası Kıbrıs'ın içişlerine bir müdahalede bulunmayı tasarlıyorsa, beş bin muhafızın terhis edilmele-ri beklendiği 20 Temmuz'dan önce harekete geçmek durumundaydı. Nitekim de öyle oldu. Yunanlı generaller enosis için bir adım atmışlar ve CIA'nın desteği ile Makarios'u devirmişlerdi. Sovyetler Birliği ise oynanmakta olan oyunu sezmekte gecikmedi ve Türkiye'nin yanında yer aldı. Fakat siyasi gözlemcilerle göre, Moskova, Türkiye, Kıbrıs'taki yasal düzenin geri getirilmesinden söz ederken, bunu «darbe öncesi düzen» anlamına yorumlamıştı; Ankara'nın Makarios'u geri getirmekle uğraşmayacağını, fakat ülkede Ecevit hükümetini güçlendirmek ve Türkiye'nin Kıbrıs'taki varlığını kalıcı ve sürekli hale getirmek istediğini anlamakta biraz gecikti. Türkiye'nin müdahalesi, adanın Türk ve Rumlar arasında taksimi demektir. Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı birliklerin adaya çıkmasından sonra gerçekler ortaya çıktı. Çıkartma günü Moskova'daki Türk elçisi ile Gromiko arasındaki görüşmeden sonra resmi bir açıklama yapılmayışı bunu kanıtliyordu.

20 Temmuz 1974'de toplanan BM Güvenlik Konseyinin 353 sayılı kararı ile anlaşkesin derhal uygulanması, adanın toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesi, yasal hükümetin işbaşına dönmesi ve tüm yabancı güçlerin adadan çıkması gerektiği ilgili ülkelerde de onaylanmasına rağmen bu hükümler de gerçekleştirilmemiştir.

Kısa bir süre için uygulanan ateşkes kararından sonra ABD, garantör ülkeler olan Türkiye ve Yunanistan'a yeniden silâh satmak için faaliyete geçerken, Londra'da yapılan görüşmelerde Amerikan temsilcisi Joseph Sisco kendisi ile görüşen Türkiye Başbakanı Ecevit'e 4 yıldır ve rilmeyen Amerikan yardımının tümünün verileceğini söylüyordu. Geçen ay içinde Amerikan Associated Press ajansının açıkladığına göre Türkiye, Temmuz ile Eylül ayları arasında ABD'den 40.5 milyon dolarlık askeri borç almış, her biri 84 milyon TL değerinde olan 4 Fantom uçağı bu hesabın dışında tutulmuştur. Öte yandan bugünkü bütçede Kıbrıs çıkartması yüzünden 20 milyar TL açık bulunduğu belirtilmektedir. Müdahalenin Türkiye'ye getirdiği ekonomik ve politik sonuçların incelenmesi ayrıca yapılabilir.

«Birinci Barış Harekâtı»nı izleyen günlerde Cenevre'de başlayan barış görüşmelerine Kıbrıs halkının temsilcileri çağrılmıyor ve taraflar adayı kendi aralarında paylaşmaya kalkışıyorlardı. İkinci tur görüşmelerde de ilk iki gün NATO'ya bağlı ülkelerin Kıbrıs'ın geleceği üzerinde «kantonal mı, federatif mi» diye pazarlık yapmalarından sonra Kıbrıslı temsilciler toplantılara katılabiliyordu.

Tarafların anlaşamamaları üzerine başlatılan İkinci Harekât sonunda, Kıbrıs top rağının yüzde 40'ına yakın bir kısmı Türk Silâhlı Kuvvetlerinin denetimine geçiyordu. Ecevit, «harekâtı adayı bölmek için yapmadık» derken, Denktaş yine falso yapıyor ve «Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin sınırlarının Türk ordusu tarafından çizildiğini» söylüyordu. Rauf Denktaş, müdahalenin yapıldığı sabah Bayrak Radyosundan yaptığı konuşmada Türk birliklerinin adanın dörtte bir yanından çıkartma yaptığını açıklarken, TMT'nin Lefkoşa Merkez Komutanlığı da tüm Türk bölgelerine, Rumlara karşı taaruz emri veriyordu. Oysa çıkartma sadece Girne kıyılarında yapılıyor ve eldeki kursunlarını harcayarak deniz veya havadan Türk askerlerinin gelmesini bekleyen güneydeki Türker, sonunda Rum Milli Muhafızlarına teslim olmak durumuyla karşı karşıya bırakılıyordu. Güney Kıbrıs'ta kalan Türk bölgelerinde

yüze yakın mücahidin ölmesine Rauf Denktaş'ın radyo konuşması sebep olmuştur.

Enosis planı suya düşünce, Amerikan emperyalizmi taksim planını uygulamaya koymuştur. Kıbrıs'ta gelişmekte olan, hal kın bağımsızlık, demokrasi ve sosyal ilerleme yolundaki kazançlarını engellemek ve adayı bölerek kendi planlarını uygulamak isteyen NATO çevreleri, Cenevre görüşmelerinden sonra alınan kararlarda, Kıbrıs'ın bağımsızlık ve toprak bütünlüğüne yer ver dirmemiş ve yabancı askerlerin adadan çekilmesinden söz edilmemiştir. Ağustos ayı içinde Washington Post gazetesi yazarlarından Jonh Andreson, yayınladığı bir makede, ABD Dışişleri Bakanı Kissinger'in adayı taksim etmek istediğini açıklamıştır. Anderson'a göre Kissinger, sadece, Türklerin sürekli olarak Kıbrıs'ta kalmasının adayı Sovyetler Birliğinin elinden kurtaracağına inanmaktadır.

ABD'nin Kıbrıs adasını bölme politikası, Acheson Planı ile ilk defa 1963 olaylarından sonra ortaya atılmıştı. Emperyalistler, 1963 Aralık ayı sonunda Türklerle Rumlara birbirlere karşı kışkırtılmasıyla başlayan çarpışmalar sonunda, Kıbrıs'ta bozulan anayasal düzeni kendi çıkarlarına daha çok hizmet edecek bir şekle sokmak için yoğun çalışmalar başlamışlardı. Garanti Antlaşmaları, Kıbrıs'ın bağımsızlığını zedeleyen bir paravana olup Kıbrıs'ın içişlerine karışmayı sağlıyordu. Oysa bağımsız bir devlet için NATO garantisine ihtiyaç yoktur, topraklarında da yabancı asker ve üslerin bulunmaması gerekir.

15 Ocak 1964'de Türkiye, Yunanistan ve İngiltere tarafından Kıbrıs sorununa bir çözüm yolu bulmak için Londra'da başlatılan görüşmelerde İngiltere, arabuluculuk görevinin NATO'ya verilmesini önermişti. Plâna, göre, Kıbrıs'ın iç düzenini korumak ve çarpışan toplumları ayırmak amacıyla NATO ülkelerinden oluşacak bir Barış Gücü kurulacaktı. Sonradan güvenliği sağlama düşüncesi ile NATO birlikleri sürekli olarak adada kalacak ve İngiltere'nin Kıbrıs'taki üslerinden ayrılması ile yerine NATO yani ABD emperyalizmi gir miş olacaktı.

Plânı Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs Türk liderliği kabul ettiği halde Makarios reddetmişti. NATO yerine BM Barış Gücünün adaya gelmesinden sonra da Amerikan emperyalizmine bağlı Türk ve Rum fanatiklerin ve NATO'nun savaş kışkırtıcılığı devam etti. Temmuz 1964'e kadar 5000 Yunan, 600 de Türk askeri gizli yollardan Kıbrıs'a sokuldu. Bağımsızlığın ko-ruyucusu olan garantör devletlerden Türkiye ve Yunanistan'ın bu hareketi adaya NATO adına girilmesinden başka birşey değildi. Bu dönemde adaya gönderilen eski CIA ajanı Grivas'ı yeni kurulan Rum Millî Muhafız Ordusu ve Yunan kuvvetlerinin başında görmekteyiz. Birçok Türk köylerine saldırarak 1955 de başlattığı Enosis kavgasını devam ettiren Grivas, Ağustos 1964 Erenköy saldırısıyla Türkiye'nin adaya ilk müdahalesine yol açmış ve bir çok can kaybına sebep olmuştu. Bu olayların hemen ardından ABD Başkanı Johnson tarafından Cenevre'ye gönderilen Dean Acheson, Türkiye ve Yunanistan'a kendi adı ile anılan Acheson Planını sunmuştur. Genel çerçevesi itibarı ile Enosisi öneren bu planın Amerikan ajanı Grivas'ın adaya gönderilmesi ile aynı dönemde ortaya çıkışı çok ilginçtir. Acheson Planına göre,

1. Kıbrıs Yunanistan'la birleşecek
2. Kıbrıs Türklerine Karpaz burnun da iki küçük kanton bölge verilecek
3. Türkiye Kıbrıs'ta bir askeri üsse sahip olacak
4. Türkiye'ye, Yunanistan'a ait olan küçük Meis adası verilecekti.

(31 Temmuz 1964, New York Times)

Kıbrıs'ın bağımsızlığını yitirecek olan bu planın Türkiye ve Kıbrıs Türk liderliği tarafından kabul edilmiş olması «millî dava» savunmalarında ne kadar samimi olduklarını ortaya koyar. Politikasını emperyalist çıkarılara göre devamlı değiştiren Türkiye hükümeti, böylesi bir planı kabul ederken, soruna 120 bin Kıbrıslı Türkün mü, yoksa kendi çıkarları açısından mı baktığını ortaya koyuyordu.

21 Nisan 1967 darbesiyle Yunanistan'a başa geçen faşist cuntayı ilk tanyan ülke-lerden olan Demirel hükümetinin, Makarios'u devirme planlarına hazırlık olarak

ABD'nin baskısıyla yapılan Keşan — De- deağaç görüşmelerindeki pazarlıklardan kısa bir süre sonra, Denктаş gizlice adaya girme teşebbüsünde bulunuyor, ardından da Grivas tarafından düzenlenen Geçitka- le ve Boğaziçi saldırıları gerçekleştirili- yordu.

Toplumlararası çarpışmalarla soruna bir çözüm getirilemeyeceğini anlayan, hat ta NATO'nun güneydoğu kanadını oluşturan Türkiye ve Yunanistan'ı savaşın eşiği ne getiren bu girişimlerden vazgeçen ve Ya- kindoğudaki sosyal ve millî kurtuluş hare- ketleri ile durumunun tehlikeye girdiğini gören ABD, nüfuzunu bölgede kuvvetlen- dirmek ve Kıbrıs sorununa kendi istediği bir çözümü sağlamak için, iki toplumun temsilcilerini 1968 Haziran'ında görüşme masasına oturtmuştur. Denктаş'ın adaya gizlice sandalla çıkma serüveni, 4 yıl sü- reyile ada dışında kalan «toplum lideri»nin Kıbrıslı Türklere arasında düşmüş olan itibarını yükseltmek ve onu kahramanlaştıra- rak görüşme masasında söz sahibi yapmak için plânlanmıştı. 1964 Temmuz'unda da bir grup öğrenci ile Erenköy'e çıkan serü- venci liderin adaya resmi yolla geri dön- mesi sağlandıktan sonra, Yunanistan'a ge- ri çektilen Grivas'ın kışkırtıcılık görevi ona devrediliyordu. Cumhuriyet dönemi ön- cesinde İngiliz emperyalizminin hizmetinde çalışmış ve sınıanmış olan Klerides ve Denk- taş'ın önce üçlü, sonra beşli olarak sürdür- dükleri görüşmeler, darbe öncesine kadar devam ettirilmişti.

Kıbrıs'taki Türk askeri varlığının baş savunuculuğunu yapma çabasında olan Rauf Denктаş'ın 1973 Cumhurbaşkanı Yar- dımcılığı seçimlerinde anti-demokratik bir uygulama ile başa getirildiği bilinmekte iken, Kıbrıs'taki Türk halkının gerçek tem- silcisi olduğu öne sürülemez ve onlar a- dına görüşme yapma yetkisine sahip ol- maması gerekir. Kıbrıs'ın seçimle işbaşı- na gelmiş Cumhurbaşkanı Makarios'a kar- şı sürdürmekte olduğu olumsuz tutum, o- nun hangi amaç ve çıkarlar uğruna çalış- tığını göstermektedir.

Rum toplumunun temsilcisi Glafkos Klerides için de durum farklı değildir. Baş- kanı olduğu Birleşik Parti'nin var olup olmadığı veya gerçekten birleşmiş mi yok-

sa gevsek bir cephe mi olduğu kuşkuludur. 1970 genel seçimlerinde en çok oyu toplamaya rağmen başkanı olduğu Rum Temsilciler Meclisindeki 35 sandalyeden sadece 15'ini kazanabilen ortanın sağcılarını temsil etmektedir. Partisinin resmi görüşü Enosisten yanadır. Tıpkı Denктаş'ın Ulusal Dayanışma Grubu'nun politik görüşünün taksim olduğu gibi.

Nitekim adanın bağımsızlığını savunan Cumhurbaşkanı Makarios'a karşı düzenlenen faşist darbeden sonra, toplumlar arası ilk bağlantıyı, emperyalizmin Kıbrıs'taki bu sadık adamları kurmuştur. Kle rides, «Denктаş'la her şeye rağmen iki iyi dostuz. Bu gelişmekte olan olayları etkileyemez» diye konuşmuştur. Geçici olarak Kıbrıs Cumhurbaşkanlığı görevini sürdürürken de, Kissinger'in Ankara'ya gelişinin ertelenmesinden bir gün önce, senaryo uyarınca kendisine verilen rolü oynayarak, «Rumların ister istemez coğrafi temele dayalı federasyon fikrine kendilerini alıştırmaları gerektiğini» söylemiş ve emperyalizmin adayı bölme planlarına hizmet etmekte olduğunu ortaya koymuştur. Bu arada «insancıl sorunların görüşülmesi» perdesi ardında, Denктаş'la yaptıkları görüşmelerde Türkiye'nin adaya müdahalesinden sonra oluşan Türk ve Rum kesimleri arasında nüfus kaydırmasını da gerçekleştirecek Kıbrıs'ın ikiye bölünmesini sağlamışlardır. 20 Eylül 1974'de Kıbrıs'a dönen Türkiye'nin görüşmelerdeki anayasa uzmanı Orhan Aldıkaçtı da, danışmanlık görevini sürdürmektedir. Karşılıklı olarak 3308 Türk ve 2479 Rum savaş tutsağının değiştirilmesinden sonra Rum tarafı, Türkiye'nin adaya müdahalesinden sonra 3000 kişinin kaybolduğunu öne sürmektedir.

Kıbrıs'ı kuzey ve güney diye iki parçaya ayıran ilk hattın kuzeyinde kalan bölgede, müdahale öncesi 162 bin Rum ve 71 bin Türk yaşamaktaydı. Bugün güneyde kalan Türklerin sayısının 8200'ü Ağrotur İngiliz üssünde olmak üzere 30 bin kadar olduğu tahmin edilmektedir. Bir BM Raporuna göre 8 bini Karpaz bölgesinde olmak üzere kuzey'de dağınık halde yaşayan 13 bin Rum kalmıştır.

Kıbrıs Coğrafya Derneğinin Türk müdahalesinin Kıbrıs'a getirdiği değişiklik

ler hakkında hazırladığı raporda, üç kasa ba ile 107 Rum köyü ve 55 karma köyün Türklere tarafından işgal edildiği belirtilerek şu bilgiler verilmektedir; İşlenebilir toprağın % 55'i ile 25 bin dönümlük naren ciye bahçesi, Kıbrıs'ın % 38.5'ini elinde tutan Türk işgali altında bulunmaktadır. Zahirde yetiştiren Mesarya ovası ile zeytin ürününün % 45'i, patates ürününün % 25'i, tütün ürününün % 100'ü, çeşitli sebze ürününün % 32'si, otlakların su % 55'i ve harup ürününün % 30'u Türklerin elindedir. 20 bin baş sığır, 80 bin domuz, 7 milyon piliç ve 500 bin koyun ve keçi Türklerin eline geçmiştir. Bombalamalar sonucu Kıbrıs devlet ormanlarının beşte birini oluşturan 340 km²'lik çam ormanı yanmıştır. Yeniden ağaçlandırma, 5.10 yıl içinde 3.4 milyon Kıbrıs lirasına mal olacaktır. Kıbrıs'ın iki büyük pınarı olan Değirmenlik ve Lâpta başpınarları ile yeraltı su kaynaklarının % 60'ı, Karadağ'daki en büyük maden ocağı ile Beşparmak'taki taş ocakları da Türk bölgesinde kalmıştır. En büyük liman olan ve ticari deniz trafiğinin % 83'ünü çeken Mağusa limanı ile Lefkoşa ve Mağusa sanayi bölgeleri Türklerin elindedir.

Darbe olayı ve ardından Türkiye'nin adaya askerî müdahalesinden sonra Kıbrıs'ta meydana gelen değişimler, sorunun çözümünü daha karmaşık bir duruma sokmuştur. 17 Ekim 1974 günü İngiliz Times gazetesinde «Kıbrıs niçin politik bir vakan olmaya makûm görünüyor?» başlıklı bir yazı yayınlayan Kıbrıs'taki BM Barış Gücü eski komutanlarından Michael Harbottle görüşlerini şöyle anlatıyor: «Kıbrıs'ta iki toplum barış içinde birlikte yaşamak istiyor. Geçenlerde Kıbrıs'ta iki hafta kaldım. Bu inancım daha da güçlendi. Taksim ya da coğrafi federasyon, ada halkı tarafından istenen bir çözüm şekli değildir. Türklerin pek çoğu doğdukları, yaşadıkları yerlerde kalmak istiyorlar. Kıbrıs'ta yerinden ve malından mülkünden edilen ve şimdi güneyde kalan 200 bin insana iş bulmak, ev bulmak için 950 milyon sterlin gerekiyor. Adanın taksimi onlara evlerine geri dönme özgürlüğünü tanımıyor... Pekçok köyde Türkler ve Rumlar dostça komşu olarak yaşıyor, toplum

konularında işbirliği yapıyor. Son olayların bunu sarstığı akla gelebilir. Ama hayır; işbirliği ve birlikte yaşama isteği hem Rumlar, hem de Türkler arasında her zaman mankinden güçlü. Örneğin, bir köyde polis in makineli tüfek taşıdıkları şüphesiyle rehİN aldıkları Kıbrıs'lı Türkleri Rumlar serbest bıraktırdı. Her gün böyle haberler geliyor ve adayı bilenler buna hiç şaşmıyor.»

Gerçekten de yüzyıllar boyunca barış içinde birarada yaşamış olan Türk ve Rum toplumlari, 1955'lerden beri uygulanan emperyalizmin adayı bölme planlarından tedirgin olmakla beraber, yine de savaş dönemlerinden sonra kısa bir süre içinde kaynaşmışlar; tarlada, fabrikada ve işyerlerinde dostça çalışabilmışlerdir. 1958, 1963 ve 1967 çarpışmalarından sonra Türk ve Rum Kıbrıslılar, emperyalizmin kışkırtmaları olmadığı dönemlerde birarada yaşayabileceklerini dünyaya göstermişlerdir.

Kıbrıslı Rumlar arasında 1965 yazında yapılan bilimsel bir kamuoyu araştırmasında şu ilginç sonuçlar ortaya konmuştu. (Bak. Cyprus, Constitutionalism and Crisis Government, Stanley Kyriakides, University of Pennsylvania Press, 1968) «Kıbrıs sorununu doğuran nedenler nelerdir?» sorusuna cevap veren halkın % 85'i Londra ve Zürih Antlaşmaları ve NATO, % 5'i Kıbrıs Türkleri ve % 9.2'si de öteki faktörler diye cevap vermiştir. «Öteki faktörler» adı altında «Amerika ve İngiltere'nin emperyalist politikaları» şeklinde açıklama yapıyordu. «Kıbrıs sorununa en iyi çözüm yolu nedir?» sorusuna cevap veren halkın % 71.8'i BAĞIMSIZ KIBRIS, % 18'i Enosis ve % 10.2'si diğerleri şeklinde cevap vermişti. Dikkatli çeken nokta, Enosisi isteyenlerin % 90'kadarının 1955-60 döneminde EOKA'da aktif görev almış gençlerin olmasıdır.

Görüldüğü gibi Kıbrıs Rum halkının çoğu Türkleri düşman olarak görmüyor, sorunu emperyalizmin zorladığı anlaşmaların ve NATO'nun kışkırtmalarının doğurduğunu biliyordu. Gerçeklerden uzak tutulan Kıbrıs Türk halkında ise kendilerini olayların Rumların saldırması ile başladığı yutturulmaya çalışıldığı halde, ge-

nel olarak Rumlara karşı bir düşmanlık görülmüyordu.

Öte yandan 5 Nisan 1974 günü Milliyet gazetesinde yayınlanan Yunanlı Prof. Panzatu Terlikçi'nin düzenlediği anketin sonuçlarına göre, Yunanistan halkı da «Kıbrıs için Türkiye'ye karşı bir savaş göze alırmıydınız?» sorusuna, «Hayır» cevabını vermekte, Enosis kapılarını kapatacak Bağımsız bir Kıbrıs tezine çoğunlukla «Evet» demektedir.

Kuruluşununun 14. yılında bağımsızlığı NATO zincirleri ile prangaya vurulmak istenen Kıbrıs Cumhuriyetinin yurttaşları, barış ve güvenlik istemektedir. Oysa Emperyalizm dün olduğu gibi bugün de ada üzerindeki planlarından vazgeçmemiştir.

BM üyesi bağımsız bir devletin yurttaşları olan Kıbrıslı Türkler ve Rumlar kendi sorunlarını kendileri, dıştan karışma olmadan çözebilme hakkına sahip olmalıdır. NATO'ya bağlı garantör ülkelerin aldığı ve alacağı kararların, son taktilde Amerikan emperyalizminin çıkarlarını savunacağı açıktır.

1974 yılı başında yeniden başlayan Kıbrıs'taki İngiliz üslerinin devredilmesi pazarlıkları henüz bitmemiştir. Ekonomik bunalım yüzünden savunma harcamalarını kısmak zorunda kalan İngiltere, adadaki stratejik önemi Süveyş kanalının açılacağı önümüzdeki günlerde daha da artan üslerindeki asker sayısını azaltarak geri çekilmek ve bunları NATO'nun dolayısıyla denetimine vermek istemektedir.

Amerikan emperyalizmi Ortadoğuda gerilerken Kıbrıs'taki askeri üslere ve imtiyazlara sahip olmak ve bunları gerektiğinde bölgedeki savaşlarda kullanmak yetisini istemektedir. Bu amaçla, Kıbrıs'taki iki toplumu birbirine düşürerek, aralarında karışıklık çıkarmak suretiyle Kıbrıs halkını —Türklerle Rumları— hedeflerinden, yani antiemperyalist mücadeleden saptırmak ve böylece emperyalizmin üslerinde rahatça mevzilenmesini ve çıkarlarını koruyacak şartları denetiminde tutmasını sağlamak için uğraşmaktadır. Oysa tüm ayrılıkçı ve şövenist propagandaya rağmen, Kıbrıslı Türklerle Rumların çıkarları ortaktır. Birbirine ters düşen ve

uyuşması asla mümkün olmayan Kıbrıslılarla emperyalistlerin çıkarlarıdır.

Türkiye'nin adaya müdahalesinden sonra, TSK'nın denetimindeki bölgede kalan Girne yakınlarındaki Karava Radyo ve TV Dinleme İstasyonunda darbe öncesinde 50'ye yakın CIA personeli ve memur çalışmaktaydı. Çarpışmalardan sonra buradaki personel Beyrut'a taşınmış ve Lefkoşa yakınlarındaki ikinci dinleme istasyonu da çalışmalarını azaltmıştı. Eylül ayı ortalarında yeniden çalışmalarına başlayan Amerikan dinleme istasyonları, CIA'nın Dış Yayın Enformasyon Servisi (FBIS) tarafından işletilmektedir. Makarios hükümetine açıklanmayan miktarda bir kira ödendiği bilinen ABD'nin bu dinleme istasyonları hakkında, bugünkü Kıbrıs Otonom Türk Yönetiminin ne düşündüğü siyasi gözlemler tarafından merak konusu olmak tadır. Geçmişte İngiliz üsleri için, «Madem ki bize bir zararları yok, varсын kalsınlar» diyebilen Kıbrıs Türk Yönetiminin bugünkü başkanı Rauf Denktaş, 20 Ağustos 1974 günü Ankara dönüşü, yabancı gazeteçiler tarafından kedisine yöneltilen üslerin geleceği ile ilgili bir soruya şu karşılığı vermiştir. «Biz Kıbrıs Cumhuriyeti hakkında konuşuyoruz. İngiliz üsleri, Kıbrıs Cumhuriyeti topraklarına dahil değildir.» (Special News Bulletin, 27 Ağustos 1974) Adanın NATO'laştırılması için emperyalizmin eski-yeni tüm plânlarının pazarlık konusu edildiği şu günlerde, Kıbrıslı Türk Yöneticiler, Ortadoğu ve bütün dünya yadaki anti-emperyalist mücadelenin içinde bulduklarını, bu mücadelenin bir parçası olmaları gerektiğini artık anlamak zorundadırlar.

Savaşın getirdiği sosyal ve ekonomik çöküntü, bugün Kıbrıs halkının geleceğini tehdit eder bir durum almıştır. Üretim % 60 düşmüş, normalde % 1.2 olan işsizlik oranı % 10'a ulaşmıştır. Halen 22 bin çadırlarda yaşamakta olan Kıbrıslı Rumların üçte biri göçmen durumuna düşerken, 1963 çatışmalarından sonra 23 bin göçmen veren Kıbrıslı Türkler de bugün, «kurtarılmış» topraklar üzerinde getin bir yaşama ve varolma mücadelesi vermek durumundadırlar.

Harekâtı izleyen günlerde ülkemizdeki

radio ve gazeteler, görevli veya görevsiz bir sürü kişi veya heyetin inceleme yapmak üzere Kıbrıs'a gittiğini duyurmuşlardı. Türkiye'yi kalkandıran bu seçkin zevat, sıranın şimdi de Kıbrıs'a geldiğine karar vererek hazırlıklara başlamışlardı. Oysa bugün Kıbrıslı Türklerin içinde bu bulunduğu duruma yakından baktığımız zaman, çözüm bekleyen tüm sosyal ve ekonomik sorunlara hâlâ el atılmadığını ve yılların kökleştirdiği keyfi yönetim ile anti-demokratik uygulamaların sürdürülmesinde olduğunu görmekteyiz. Hayat pahalılığı ve karaborsacılık başını almış giderken, ekonomik sorunlarla görevli yönetim sorumlusu New York'a temsilcilığe gönderilmiştir. Rum kesimi ile bağlantının kesilmesiyle sebze ve meyva darlığı başgöstermiş, Türkiye'den ithal edilen yiyecek maddeleri % 250-500 kârla satılmaya başlanmıştır. Örneğin Mersin'den 2 liraya alınan elmanın kilosu, Lefkoşa'da 10-15 liraya satılmaktadır. Çeşitli ihtiyaç maddelerinin ithal yetkisini tekeline alan ve Kıbrıs Türk Yönetimi Başkanının da hissedarları arasında olduğu bilinen bir ticari kuruluş, bu yüzden vurgunlar vurmaktadır. Öte yandan kuzeydeki evlerini terkeden Rumlara alt taşınabilir ve taşınamaz malların paylaşımında eski ve yeni göçmenler arasında ayrıcalıklar güdüldüğü, yetkili kişilerin nüfuz suistimali yaptıkları haberleri Kıbrıslı Türkler arasında hoşnutsuzluklara yol açmaktadır.

Kıbrıs Otonom Türk Yönetimi Başkanı Rauf Denktaş'ın hâlen mevcut Yönetim Meclisini kaldırarak yeni bir anayasa hazırlatacağı ve atama suretiyle oluşturulacak bir kurucu meclis toplayacağını açıklanması, halk arasında geniş tepkiler yaratmıştır. 8 Milletvekilinin «Özgürlük Grubu» adı altında toplanarak tüm anti-demokratik uygulamalara karşı sonuna kadar mücadele edeceklerini duyurmaları, kurulmak istenen diktatörlük rejimine karşı ilk direniş niteliğindedir.

Kıbrıslı Türklerin demokratik hak ve özgürlüklerine getirilen kısıtlamalar ve halkın bu yolda örgütlü mücadelesine karşı uygulanan faşizan baskılar Kuzey Kıbrıs'ta gün geçtikçe yaygınlık kazanmaktadır.

Kasım ayı başında adayı ziyaret eden

Kanada Savunma Bakanı Richardson ile yaptığı görüşmeden sonra, «Askerlerin ada da ebediyen kalması mı gerekeceği» yolundaki bir soruya cevap veren Rauf Denktaş, sorunun % 90'ının hâlen çözülmüş bulunduğunu, buna Türk bölgesinin kurulmasının yol açtığını, geriye kalan % 10'unun da «akıl ve ızan yoluyla» halledilebileceğini belirtmiştir. Lefkoşa'daki ABD Büyük elçiliği ise Rum göçmenlere evlerini unutmaları gerektiği ve tazminat vereceklerini söylemektedir. Kıbrıs kaynaklı diğer bir haber de CIA ve EOKA ileri gelenlerinin Magosa'nın güneyinde, Türk denetiminde bulunan bir turistik sitede mülteaddit toplantılar yaparak görüş teatisinde bulduklarını öne sürmektedir.

Kıbrıs halkının büyük tezahüratla, «O geri döndü» diye bağırarak, yüzlerce binlerce kişiyle karşıladığı Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makarios'un adaya dönüşü ile, top-

lumlararası ilişkilerin nasıl gelişeceğini önmümüzdeki günler gösterecektir. Kıbrıslı Rumlar arasındaki olayların, burjuva baskınının yazdığı gibi Makariosçu ve Grivasçı çatışması değil, Kıbrıs'ta gerçek demokrasinin savağını veren Emekçi Halkın İlerici Partisi (AKEL) ile faşizmin savunuculuğunu yapan EOKA arasında olduğunu artık dünya demokratik kamuoyu anlamıştır. Amerikan emperyalizmi için önemli olan adanın gerçek bağımsızlığa kavuşması, yani Kıbrıs'ın Yunanistan ya da Türkiye'nin denetiminden çıkması, resmi olmasa bile fiilen taksimin gerçekleşmesidir.

Kıbrıs adasının bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğü için savaşan demokratik güçlerin anti-faşist ve anti-emperyalist birliği er veya geç başarıya ulaşacaktır.

TÜSTAV

Hâkim sınıfların hükümet bunalımı ve CHP

Tektaş AĞAOĞLU

12 Martla 14 Ekim seçimleri arasında kitlelerde uyandırdığı «Akgünler Umudu» nu ardına alan Cumhuriyet Halk Partisi seçimde başarı sağladıktan sonra CHP-MSP koalisyonunun hâkim kanadı olarak iktidara geldi.

Ne ki 14 Ekim seçimlerinin sonucu salt «Akgünler umudu»na bağlanamaz. 14 Ekim olayı gerçekte emperyalizm ve onun yerli uzantısı tekelci sermaye ile kitleler arasındaki uzlaşmaz çelişkinin belli bir ölçüde - o zamanki ortam ve koşullarda ulaştığı kadarıyla - dışa vuruşuydu. Bu bakımdan ne «Akgünler Programı»nın, ne de 12 Mart'tan sonra gözle görülürcesine kabuk değiştiren CHP'nin bir zaferidir. CHP'nin seçimde oylarını arttırmakla elde ettiği başarı seçimden önce ve sonra CHP'ye, giderek bir CHP iktidarına bağlanan umutlarla nicel olarak da, nitel olarak da mütenasip değildir. CHP, 12 Martla 14 E-

kim arasındaki «olağanüstü koşullar» döneminden sonra hâkim sınıf partilerinin oylarının bölünmesi sonucunda Parlamenteoya en çok milletvekili sokan parti olabilmiş, sonra da bu partiler hep birden çoğunlukta oldukları halde aralarında anlaşıp hükümet kuramayınca, iktidar alternatifi olmuştur. Bu da «Akgünler umudu»na, aslında CHP'nin altından kalkamayacağı, ve nitekim kalkamadığı, yeni bir boyut katmıştır.

Bu yeni boyut nedir?

Hâkim sınıfların partileri, hangi spesifik çıkar adına ve hesabına *hükümet edecekleri* üzerinde anlaşamadıkları için seçimden sonra aralarında *hükümet kuramamışlardır*. Bunun nedeni, her birinin temsil ettiği sınıf ve zümre çıkarları arasında ki çelişkilerdir. Bu çelişkilerin altında ise, asıl, hâkim sınıflarla kitleler arasındaki uzlaşmaz çelişki yatıyordu. Dolayısıyla, kit-

leler üzerinde sürdürülen sömürden pay kapma kavgasıydı bu aslında. Gerek hâkim sınıflar içinde, gerekse onların başta gelen kesimi tekelci sermaye içinde nice. dir sürüp gelen, 27 Mayıs'ta ilk büyük patlama noktasına varan, 1965'ten sonra gitgi de hızlanarak 1969/71 arasında yeni boyutlara ulaşan ve bugün de hâlen yaşanmakta olan hâkimiyet çekişmesi aynı kavga'nın bir başka görünümüydü.

Nitekim partiler 12 Mart arifesinde de hükümet etme konusunda anlaşmazlığa düşmüşlerdi. Süleyman Demirel'in büyük bir «öngörü» ile, Türkiye'yi «yönetebilmek için şart» görüp önerdiği Anayasa değişikliklerine zamanın İnönü'lü, Erim'li, Saitir'li, vs.'li CHP'si de dahil hiç bir parti yanaşmıyordu. Herbiri hangi birine elini uzatsa kolunu kaptıracağını biliyordu günkü.

Süleyman Demirel'in Anayasa değişikliğinden güttüğü amaç, 1. Yürütmenin, yani hükümetin elini kolunu bağlayan bazı anayasal kısıtlamalardan kurtulmuş «güçlü» hükümetlerin «rahatça» iş görmelerine imkân sağlamak, onun için yürütmenin yetkilerini arttırmak; 2. «güçlü» hükümetlerin kurulmasından güçlük çekilmemesi için, ve yürütmenin artan yetkilerinin «millî» iradeye dayanan meşruiyet sınırları içinde serbestçe ve gönül rahatlığıyla kullanılabilmesini sağlamak için seçim sisteminde nisbî temsilden çoğunluk sistemine geçmekti.

Söz konusu Anayasa değişikliklerinden birincisine bütün partilerin genellikle aklı kesiyordu ama, o sırada AP'nin Parlamente'de sahip olduğu mutlak çoğunluk karşısında hiç biri buna yanaşmadı. Yürütmenin güçlenmesi fiilen AP hükümetinin güçlenmesi demek olacaktı. Oysa AP hâkim sınıfların çeşitli kesimlerinin temsilcilerini içinde barındıran; tekelci sermayemiz sanayi, ticaret ve toprak çıkarları arasında belli bir dengeyi sürdürmeye çalışan; ve tekelci sermayenin siyasî iktidar sorununu sermayenin heterojen unsurları arasında dengeyi gözeterek çözmeyi öngören karmaşık yapıda bir partiydi. Bu karmaşık yapı AP'nin Parlamento çoğunluğunun iradesine, oradan da AP hükümetlerinin icraatına ister istemez yansiyordu. Onun için

bir süredir, özellikle Avrupa Ortak Pazarıyla bütünleşmenin gündeme girdiği bir sırada, hükümetten daha «tutarlı» ve «sanayileşmemiz»in ihtiyaçlarını gözetir bir icraat bekleyen belli etkin ve sabırsız-tekelci sermaye mihraklarının gözü AP'yi pek tutmuyordu.

Bu nedenle, CHP içindeki tekelci sermayeden yana unsurlar (başlarında İnönü olmak üzere «Göbekçiler» - «Bürokratlar» takımı) ile tekelci kesimin en acil ve gözü-kara tercihlerinin sözcüsü Fevziçoğlu partisi, AP'nin önerilerine karşı çıktılar. CHP içinde gelişmekte olan küçük burjuva hareketin öncüleri de (Ortanın Solu takımı) o zamanlar «Sunay formülü» adıyla anılan 12 Mart ön-tezine dahil olmaktan CHP'yi alıkoymaya çalışmakla birlikte, dayandıkları küçük burjuva çıkarlar adına, AP'nin önerilerine karşıydılar. Demokratik Parti ise zaten tekelleşme süreci dışında kalan toprak sahiplerinin, ve tekelci sermayenin hem ezeli ayakbağı hem de vazgeçilemez müttefik. son zamanlarda çıkar bölüşümünde hır çıkarmaya başlayan tefeci bezirgân çıkarların temsilcisi olarak AP'den büyük gürültülerle daha yeni kopmuştu. Kaldı ki 12 Mart öncesinde 61 Anayasasının tam uygulanmamasıyla birlikte gelişen şiddetli sınıf mücadelesi koşullarında işçi sınıfının ve tüm demokratik güçlerin ileri atılımı AP hükümetini köşeye sıkıştırmıştı. Bu koşullarda kamuoyunun göstereceği tepki de böyle bir değişikliğin gerçekleşmesine elvermezdi.

Bu durumda Anayasa değiştirilemediğinden AP kendi ikrarıyla, ülkeyi «yönetemez» haldeydi. Öbür partiler ülkenin «yönetilebilir» hâle gelmesi için Anayasa değişikliğine değil, hükümet değişikliğine gerek olduğunu, ülkeyi AP'nin yönetemediğini söylüyorlardı. Ama AP'nin Parlamente'deki çoğunluğu ülkeyi yönetmek için «şart» olan Anayasa değişikliğini gerçekleştirmeye yetmediği halde, ülkeyi yönetemeyen bir hükümeti iş başından uzaklaştırmayı imkânsız kılmaya yetiyordu.

Parlamento içinde 226 oy bulunamayınca, ve «olağanüstü» durumlar ve koşullar olmadıkça AP hükümetine tekelci kesimin acil çıkarları doğrultusunda kararlar alırdı

tilamıyacağı ya da bu kararları almaya AP hükümetinin gücü yetmeyeceği anlaşılınca, kördüğüm Parlamentonun dışından gözlemlendi. 12 Mart emrivakısı kördüğümü kesti attı. Genel olarak tekelci kesimin, özel olarak tekelci kesim içinde «sanayileşme» işadamı bürokrat kesimin çıkarı, «Yoksa Parlamento tatile yolları» tehdidi altında «çağdaş uygarlık» gereği ve «millî» çıkar ilân edildi. Büyük sermaye çevrelerinin sözcüleri derhal taleplerini sıralamaya başladılar. Erim hükümetinin programını birtakım reform palavraları altında bütün bu taleplere cevap verecek tarzda hazırlandı, Parlamenteoya sunuldu, kabul edildi. Vehbi Koç 10 Nisan 1971 tarihli *Milliyet*'de «Yeni hükümetin programında memleketin büyük meselelerine geçki teşhisler konulmuştur. Programın batıya dönük ve demokrasi rejimine dayalı bir felsefeye sadık kalınarak hazırlanmış olması, iş hayatına ve piyasaya ferahlık getirmiştir,» diyordu. Yine o sıralarda bir alay iş adamının başına ve TRT'ye dedemeç vermek için âdeta kuyruğa girerek, yeni kurulan partiler üstü teknokratlar hükümetini kutladıkları, partilere dayanmayan, dolayısıyla «oy derdi olmayan» bu hükümetin hazır fırsat eldeken memleketin yüksek menfaatleri doğrultusunda cesur kararlar almasını diledikleri görüldü.

Öte yanda, sözde «anarşi» ye son verme gerekçesiyle, yani o günkü somut durumda «devletin güvenliği» ile tekelci burjuva çıkarların özdeşliği ikrar ve ilân edilerek, 61 Anayasasının bütün demokratik hükümleri budandı (böylece tekelci burjuvazinin çıkarlarıyla yarım yamalak bir burjuva demokrasinin bile bağdaşmazlığı bir kere daha açıkça vurgulandı) ve ancak o sayede ülke S. Demirel'in dilettiği ve önerdiği biçimde «yönetilebilir» oldu. Demirel'in önerilerini daha önce kabule yanaşmayan, ama 228 oyu bulup onu düşürmeyi de başaramayan öbür partiler bu defa «tarafsız» Başbakan Erim'in Anayasayı «coğrafyamıza aykırı» ve «lüks» ilân etmesi üzerine (o Erim ki, daha birkaç ay önce ülkenin «yönetilememesi»nden Anayasanın değil, AP'nin sorumlu olduğunu bağırıp bangır haykırarlardan biriydi) hemen

hemen aynı öneriler doğrultusunda Anayasa sanın değiştirilmesine oy verdiler.

Yani kitlelerin gerçek ihtiyaç ve özelemleri karşısında, eller kollar hep bir oldu. Ama bu arada, nihayet kurulabilen «güçlü» hükümetin ardından öne fırlayan, tekelci kesim oldu. S. Demirel için, yani Parlamentonun genel oyla seçilmiş en büyük partisinin genel başkanı için «güçlü» hükümette başbakanlık; Adalet Partisi, yani Parlamenteoda çoğunluğa sahip parti için de tek başına «güçlü hükümet» yolu kapandı. Buna rağmen arada kapılan ve 12 Mart dönemi boyunca daha da kapılacak olan kimi kollara rağmen hâkim sınıflar içinde kavga durulmadı. Tersine, daha da kızıştı. Kızıştı, çünkü 12 Mart dönemi ve «olağanüstü koşullar», kitleler üzerinde baskı, sömürüyü büsbütün arttırdı. Zaten, 1970 devalüasyonunun ardından tekelci kesimin Ortak Pazarla bütünleşme tercihi «millî» bir «zorunluluk» olarak bastırıldığı sırada, esas işlevi buydu. Onun için Parlamenteo içi «olağanüstü» demokrasi acayiplikleriyle birlikte, Parlamenteo dışı faşizmi de beraberinde getirdi.

Bu durumda S. Demirel'in Anayasa değişikliği yönünde ikinci önerisi hiç gün deme girmedi. Çünkü hakim sınıf partileri «devleti kurtarma» asgari müştereginde herdaim birleşebilirlerdi ama, toplumda hareketliliğin gittikçe artması ve uluslararası kapitalizmle bütünleşme sürecinin hızlanmasıyla hâkim çıkarlar arasında gelişmeler bunca kızışmışken, hattâ başta gelen tekelci kesim içinde dahi tekelci sermayenin ekonomik ve siyasî çıkarının yorumunda tam bir birleşme sağlanamazken, kurulan devletin sağladığı nimetlerin paylaşılmasında bir türlü uyusulamazken, seçimde çoğunluk sistemine geçmenin hâkim sınıf partileri kadar hakim sınıflar içinde hiç bir kesimin de işine gelmeyeceği, dolayısıyla hiç birinin buna razı edilemeyeceği ortadaydı.

Bu durumda tekelci sermaye çıkarlarının «millî» çıkarla sözde özdeşliği temel ne oturan «güçlü hükümet» sorununa olsa olsa geçici bir çözüm getirilebilirdi. Ve o çözüm, türlü gelişmeleri, anayasal meşruiyet ve rejim tartışmalarını beraberinde getirmişti. Soruna nihai çözüm bulmak, ya

da hiç değilse nihai çözüme en yakın olanını bulabilmek için, seçime gitmekten başka çare yoktu. Eldeki eski seçim kanunuy la da olsa, «güçlü hükümet»i genel oya da yalı «millî» irade meşruiyeti ile techiz etmek gerekiyordu. Olağanüstü koşullardan «olağan» koşullara geçmek, yani olağanüstünlü «olağan»laştırmak ancak bu sayede mümkün olabilirdi. Bir başka deyişle, «olağanüstü koşullar»da teknelci sermayenin, bu arada genel olarak uluslararası kapitalizme, özel olarak Ortak Pazar tekellerine merbut sözde «sanayicî» taşaronların, özel çıkarlarını koruyup kollamak için yapılanlar millete onaylatılarak bütün bu özel çıkarların *olağan* «millî» çıkarlar olduğu ispat ve tescil edilmeliydi. Bunun için S. Demirel 1973 baharında ülkeyi baştan başa dolaşıp Kurucu Meclis ve seçimleri erteleme önerilerine, «cülûs»la Cumhurbaşkanı olma teşebbüslerine büyük bir kararlılıkla karşı çıktı. Ve bunu sağlamak için, seçime zamanında gidilmesi kesinlik kazandı.

Seçimle işbaşına gelmiş AP hükümetinin zor yoluyla devrilmesini sağlayan tekelci mihrakların 14 Ekimde seçime razı olmalarının başlıca nedenlerinden biri buydu. İkinci bir neden, gerici bir zümre olan tekelci burjuvazinin tarihî gelişimi ve yapısı gereği daha doğuştan eli kolu emperyalist çıkarlarla bağlı, ayakları tefeci-bezirgân çıkarlarla köstekli olmasından gelen onulmaz aczi idi. Bu yüzden tekelci burjuvazi, olmasını istemediği şeylerin çoğunu engelliyebilecek kadar güçlü, fakat her istediğini yaptırılamıyacak kadar zaaf la malûldü. 61 Anayasasında öngörülen kimi reformların kitlelerden yana bir yorumla gerçekleştirilmesini önleyebiliyor, hâkim sınıfların diğer kesimleriyle ortak çıkarları adına anti-komünizm demagojisi ne dört elle sarılarak kitlelere karşı faşizmi uygulayabiliyor, fakat hâkim sınıfların diğer kesimlerini kesinlikle karşısına alabilecek güce ne yapsa erişemiyordu. Bu güçsüzlük daha önce tek parti döneminin «bize özgü» «aydın» CHP despotizminde, 46.50'den sonra ise bir zamanlar «Filipin demokrasisi» denilen, az gelişmiş ülkelere özgü «çok partilî» burjuva diktatöryası türünde tezahür etmişti. 12 Mart döneminde,

nisbeten demokratik 61 Anayasasının elbirliğiyle canına okunur ve kitlelerin üzerine yürünürken öncel sıvri akıllı «Beyin Takımı» reformculuğunun, 61 Anayasasının öngördüğü reformları tekelci sermayenin sanayi çıkarına ağırlık vererek gerçekleştirmeye teşebbüsünün-hâkim sınıfların genel çıkarı karşısında yenilgiye uğramasından, sonra da «partiler-üstü akıllı ve sorumlu siyaset» tezinin çok partilî, seçimli «demokrasi»ye .S. Demirel'in «millî irade»si ile CHP'nin «demokratik» tercihi-ne boyun eğmesinde kendini gösterdi.

Üçüncü ve yine bunlar kadar önemli bir neden de, gerek ülkemizin emekçi halkının direnişi, gerekse dünya işçilerinin ve emekçilerinin gösterdiği tepkiler karşısında Türkiye'yi 12 Mart sonrasının faşist yöntemleriyle yönetmeyi uzun zaman sürdürmenin mümkün olamayacağı, çıkar bölüşmesinde iç çatışmalarla aceze düşmüş hâkim güçlerce anlaşılmasıydı. Hâkim mihrakların bunu anlamalarında, 12 Marttan sonra hızla kabuk değiştiren CHP'nin de büyük rolü oldu. Ecevitçi Ortanın Solu hareketi 12 Mart emrivakisine daha baştan karşı çıkmakla, «olağanüstü dönem»in olağanüstülüğünü vurgulayıp bazı uygulamalarını açıkça eleştirmekte, sonra da İnönü gibi oturaklı bir engeli aşip Partiyi ele geçirmekle, işçi sınıfı politik hareketi güçlü olmadığı için 12 Martta karşı tepkinin ve direnişin parsasını toplayarak odak noktası oldu.

Tabii bütün bunların temel nedeni emperyalizme bağımlı ve tefeci bezirgan çıkarlarla şartlanmış tekelci burjuvazinin, ülkede üretim güçlerini geliştirmekteki mutlak aczi idi. Bu yüzden tekelci mihraklar kitleler üzerinde ekonomik ve faşist bası gitgide artarken hâkim sınıflar arasında siddetlenen gelişmelerin üstesinden gelip kendi özel çıkarlarını «millî çıkar» olarak onlara da sürekli dayatabilecek, kendi iradelerini «millî» irade yerine ikame edebilecek maddî güçten ve manevî otoriteden yoksundular. Bunun içindir ki 12 Mart dönemi kitleleri olduğu kadar Parlamentoyu ve partileri de kesin karşısına alan bir «yeniden kuruluş» dönemi, «tarihin bir dönüm noktası» flân değil, doğrudan doğruya onlar üzerine kurulu geçici bir denge dö-

nemi oldu. Yani «olağanüstü» oldu! Tekelci sermaye kendi iradesine kılıf olarak «milli irade»yi *gasbedemez*, olsa *çalabilirdi*. Onun da tek yolu, «Olağanüstü» dönemde ne kazandıysak kârdır, gerisi Allah kerim!» diyerek seçime gitmekti.

Böylece 14 Ekim seçimlerine varıldı.

14 Ekimde ortaya çıkan durumu ve orda CHP'nin yerini incelemeyen önce CHP'nin 12 Mart'tan, hatta 12 Mart'ın çok öncesinden Ekim 1973'e kadar nerden nereye geldiğini görmekte yarar var. 12 Mart, CHP içinde ne zamandır süregelen bir evrimi daha ileri bir aşamaya vardır mıdır, çünkü. 14 Ekim arifesinde CHP'ye bağlanan umutlarla seçim sonuçları üzerinde bunun büyük etkisi olmuştur.

1965.66 sıralarında İnönü'nün ortaya attığı «Ortanın Solu» görüşü, bir yanıyla, 27 Mayıs'tan sonra yeni bir evreye varan sınıf mücadelesi koşullarında sosyalist düşüncenin kitlelere açılıp meşruiyetini dayatmaya başlaması, kitleler içinde sosyalist örgütlenmenin gündeme girmesi karşısında, sola karşı bir «duvar» çekme kaygusu nu dile getiriyordu; bir yanıyla, tekelci çıkarların özellikle «sanayileşme» çabası çevresinde bütünleşmeye yatkın çıkarların yolunu temizlemeye yönelik bir burjuva reformizmi eğiliminin ifadesiydi; bir yanıyla da, CHP içinde ötedenberi mevcut olup zaman zaman tekelci burjuva çıkarlara âlet edilen küçük burjuva demokrasisinin bu defa kendi adına bir ileri atılım arayışıydı.

Tekelci burjuvazinin «plânlı kalkınma»dan aldığı hızla bu yıllarda gerçekleşmeye koyulduğu ileri atılım kitlelerle hakim sınıflar arasındaki çelişkiyi şiddetlendirdi. Bu durumda ortaya çıkan yeni dinamiklerin sosyalistlerin önerdikleri asgari program ve örgütlenme çevresinde odaklaşmasını, sürecin önüne bürokrate bir «duvar» çekmekle, «Doğru yol ortanın soludur, bizim solumuz Moskova yoludur!» de mekle önlemenin imkânsız olduğu anlaşıldı. Bu anlaşılınca, Ortanın Solu akımı, CHP içindeki «Akıllı» burjuva unsurların, onlarla işbirliğine giren küçük burjuva aydınların da itişile, söz konusu yeni dinamikleri karşıya almak yerine onları *ihata edici* bir siyasî açılıma yöneldi; ve aynı zamanda, onun getirdiği yeni bir sosyal ipe-

rik kazanmaya başladı. Sola duvar çekme kavramı lâfta kalmaktan çıktı, belli bir sosyal pratiği içeren bir ekonomik ve sosyal tercihler bütünü, ve bir siyasî platformda somutlandı. Hâkim tercihleri tekelci sermayeden yana olan «akıllı» ve «uzak görüşlü» burjuva reformcularıyla kitelerin «bozuk düzen»e karşı tepkisinden güç alan, çoğu kez kendilerini «sosyalist» sanmakla birlikte kendi «sosyalizm» sınırlarının ötesini kendileri için de, *herkes* için de «tehlikeli» sayan küçük burjuva demokratlar bu platform altında kuşkulu bir ittifak kurdular. Fakat toplumda hareketliliğin artması ve sınıf mücadelesinin şiddetlenmesiyle hareketin küçük burjuva demokrat yanı giderek ağırlık kazanmaya başladı. Tabanın ihtiyaçlarına ve özlemlerine cevap verebilmek, aynı zamanda genel oy düzeyinde bir iktidar alternatifi olabilme yolunda kendine daha da geniş bir taban sağlayabilmek için Ortanın Solu akımı daha çok küçük burjuva çıkarlarına, özellikle köylü kitlelerin çıkarlarına, ağırlık taniyan, «plânlı kalkınma»nın büyük bir hızla ardarda getirdiği sosyal ve siyasî sorunlara küçük burjuva dünya görüşü açısından nihai ve kestirme «çözüm»ler öneren, bu çözümlere yaygın destek bulmak için çeşitli sınıf ve zümrelere, bu arada işçi sınıfına ve tekelci sermayeye yolu kesilen dinamik orta sermaye çevrelerine de açılmaya çalışan bir harekete dönüştü. Bu niteliğiyle Ortanın Solu, daha doğrusu 1969 seçimleri öncesinin Ecevitçi Ortanın Solu, içinde gittikçe ağır basan küçük burjuva demokrat eğilimler taşıyan burjuva reformist bir hareketti.

Bu süreç aynı zamanda hareketin öncülerini ve ideologlarını CHP'nin ve CHP'ye yakın ilericî çevrelerin resmî «Atatürkçü» ideolojisinden gitgide uzaklaştırdı; hareket «tarifi yanlış» ve «aydın-halk, ya da bürokrasi-halk» çelişkisi gibi «orijinal» görüşlerle populizme yöneldi. CHP'nin yeni aydın ideologlarının geliştirdiği bu populist eğilim CHP ile kitleler arasındaki kopukluğu onarmayı, bu sayede CHP'ye seçim kazandırmayı öğören salt siyasî bir manevradan ibaret değildi. İşin bu yanı da önemli bir etken olmakla birlikte, CHP populizmi, asıl, küçük burjuva kitle-

lerin Cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarından beri yaşadıkları somut tecrübeden kaynaklanan ve CHP'yi hep onlara «ters» düşüren sınıfsal bir tepkinin ifadesiydi. Dolayısıyla Ortanın Solu populizmi, hareketin yeni sınıfsal (Küçük burjuva) içeriğini hem giderek pekiştiriyor, hem de sürekli ondan kaynaklanıyordu.

Buna karşı iki yerden tepki geldi. CHP içinde Ortanın Solunu salt sola duvar çekme gerekçesiyle, ya da burjuva reformizminin kendi haysalalarıyla mukayyet dar yorumu içinde kalkınması şartıyla başta benimseyenler, hareketin yöneldiği yeni sınıf tabanını ve içeriğini çabuk gördüler ve derhal ona cephe aldılar. Tekelci sermayenin mutemet siyasi takımı Fevzi oğlu ve şürekâsı, bu «ileri görüşlülüğü» taa 1966'da Partinin «sorumsuzlar»ın eline düştüğünü, Ortanın Solunun da, Partinin de «Atatürkçü yol»dan saptırıldığını ileri sürüp Partiden ayrılmayı göze almaya kadar götürdü. Onların Partide kalan kuyrukları «Göbekçiler». Partiyi «sorumsuzlar»ın eline bütünü bırakmamak için, Parti içinde Ortanın Solunun «reddi mirasçı» yorumuna karşı şiddetli gittikçe artan bir savaş açtılar. Burda sözü edilen «sorumsuzluk», tabii, CHP'yi tekelci sermayeden yana tercihlerle bağdaşmaya bilecek yeni bir siyasi ve ideolojik yapıya götürme, en azından bunu göze alma «sorumsuzluğu»ydu. Reddedildiği ileri sürülen «miras» da Cumhuriyetin başından beri küçük burjuva kitlelerin ezilip sömürülmesi bahasına tekelci sermayenin serpilip gelişmesini sağlayan üstyapı «devrimciler»i ve CHP'nin bu süreçte oynadığı «ilerici» rolü. Küçük burjuva ideologlar «devrimler»i, halka pek fazla bir şey vermediğini ileri sürüp bürokrat aydınların halka «ters» düştüklerinden, toplumda bir «bürokrat-halk çelişkisi»nin varlığından söz ettikçe, hele bundan CHP'nin «şanlı» geçmişini de sorumlu tuttukça, Göbekçiler kırmızı görmüş boğaya dönüyorlardı!

69 seçimlerinden hemen sonra toplum da hâkim sınıflarla kitleler arasında, hem de hâkim sınıfların kendi aralarında sınıf mücadelesi kızışıp yeni boyutlara vardığı da CHP içinde çelişkiler Ortanın Solunun yorumu üzerinde «görüş» ayrılıkları biçil-

minde daha da arttı. Göbekçiler, «Komünizm geliyor!» gerekçesiyle Parlamento-İçli ve Parlamento dışı tekelci mihraklarla yakınlığı arttırırken Parti içinde Ortanın Solunun Ecevitçi -yani küçük burjuva- yorumuna açıktan açığa cephe aldılar, İnönü'nün çevresinde kümelenip Ecevitçileri «anarşi» tahrikçiliğiyle suçlamaya başladılar. 12 Martın arifesinde İnönü ve çevresi ile «reddi mirasçı»lar arasında gerginlik iyiden iyiye su yüzüne çıkmıştı, o kadar ki, İnönü birkaç yıl önce aşırı «ih-tiras»ma ve «densiz»liğine kızıp Partiden kovduğu Turhan Fevzi oğlu'nun şimdi o çağına düşmüştü. Buna karşılık Ortanın Solunun Ecevitçi yorumu, kitlelerle CHP arasında kurduğu yeni diyalog sayesinde Partinin tek umudu olma yolundaydı.

Ortanın Solunun Ecevit yorumuna karşı ikinci tepki küçük burjuva ilerici çevrelerinden geldi onların ihtirazı bir yanıyla, küçük burjuva populizminin, içinde tekelci burjuvaziyle uzlaşma tohumlarını da taşıyan tutarsız ütöpik eğilimlerine, telifçiliğine karşı haklı bir tepkinin ifadesiydi. Ne ki küçük burjuva ilerici lerin bilime inançsızlıktan kaynaklanıp beslenen bürokrat tutkuları ve Atatürkçü ideolojileri, onları Ecevitçilere karşı Göbekçilerle fiili ittifaka götürdü. İçinde çeşitli renkte «radikal» eğilimlerin kol gezdiği ilerici kanatta Ortanın Solu ideologlarının durmadan işledikleri «bürokrasi-halk çelişkisi» tezinin tutarsızlığı ve yanlışlığı görülüyor, fakat ilericiler bu yanlış düzeltilemez derken kendileri bir başka yanlışta dülüyorlardı: gerçekte tekelci sermaye ile halk arasındaki çelişkinin tâli bir yansımasından başka birşey olmayan «bürokrasi-halk çelişkisi»nin yerine, bürokrasinin Cumhuriyet tarihinde oynadığı rolün idealist yorumundan mühlhem «bürokrasi-hâkim sınıflar çelişkisi»ni geçiriyorlardı. Onun için D' Avcıoğlu'nun *Devrim* gazetesel 12 Mart arifesinde sayfalarını Nihat Erim'e açıyor, K. Satır gibileri Parlamentoda ve Partide Ecevit'in «Toprak işleyen su kullananın» sloganına öküzü altında buzağı ararcasına saldırırken, Erim de *Devrim*'de «reddi mirasçılara «ilericilik» ve «devrimcilik» adına veryansın ediyordu!

12 Martta gelindiğinde CHP içinde ve

vaktiyle CHP'ye yakın ilericî çevrelerde durum buydu. 12 Mart'ta CHP'li Göbekçiler, ve vâdeleri gelip de Ortanın Solundan kopup onlara katılanlar, Fevzioglu ta kımıyla birlikte, yeni kurulan «Atatürkçü» rejiminde yerlerini ve nasiplerini almaya koştular. Zaten hemen hepsi 12 Mart tezgâhının hazırlayıcıları arasındaydılar. (Birinci Erim hükümeti ansızın «tarafsız»laş tırılan Erim, CHP'li Satır, Güven Partili Kabibay ve adı nedense «solcu»ya çıkmış koçaş tarafından, «partilere karşı değil, devlete karşı sorumlu» «ilericî» bakanlar elle seçilerek kuruldu) Ecevit ve yakın çevresi, Demirel devrildi diye düğün bayram eden ilericîlerle aralarındaki soğukluğu daha da arttırma bahasına, emrivakiye hemen kesin cephe aldılar. Ama İnönü'nün «sorumluluk» anlayışı Partiyi her zamanki yerinde, yani fiilen tekelci sermayenin hizmetinde, «Devletin yanında» tuttu. Bunun üzerine Ecevit ve arkadaşları hareketi kendilerine karşı bir hareket olarak niteleyerek Parti yönetiminden ayrıldılar, «sineyi parti»ye çekildiler. Gerçekten de hareket, bir anlamda, onlara karşıydı. 12 Martın ne olduğu ve nereye gideceği daha gelişinden belliydi çünkü. Nitekim 12 Martın «Atatürkçü» takkesinin düşüp altından Erim'in kelinin görünmesi gecikmedi. Birkaç gün sonra da, «9 Mart» provokasyonu na düşen küçük burjuva ilericîlerin en radikalleri ihanete uğrayıp tasfiye edilirken, CHP'li Göbekçiler, AP ve Fevzioglu takımı ile birlikte, bir alay «ilericî beyin» de «Atatürkçü reform» kabinesine doluştular. Genel ilericî kamuoyu büyük «reform» u mutlarıyla 12 Marta sahip çıktı; pişmiş aşı su kattığı için ilericî basında ve salonlarda Ecevit'e edilmedik hakaret kalmadı. (69 seçiminde sosyalistlerin oylarıyla TİP milletvekili seçilen M. A. Aybar Erim hükümetine güven oyu verdi!) Ecevit'in yakınları arasında bile birçoğkların gözünde Ortanın Solu hareketinin «iş bitmiş»ti

Oysa, gerçekte, daha yeni başlıyordu. Nitekim aradan iki buçuk yıl geçmeden, 14 Ekim seçimi öncesinde, hareket sade K. Satır, vs. tipli Göbekçileri değil, kırk yıllık Genel Başkan koca İnönü'yü bile Partiden yürütmüş, örgütlü «aşağıdan yukarı» ele geçirmişti.

Kitlelerin somut yaşantısı üzerinde olumsuz etkileriyle 12 Mart emrivakisinin bunda büyük etkisi oldu. 12 Mart toplum da hızlandırdığı sınıf mücadelesini CHP içinde de hızlandırdı, orda gelişen ve gelişen çıkarların birbirini nakzetme sürecini yeni boyutlara ulaştırdı: bir çeşit, ak koyunu kara koyundan ayırdı. Ve böylece, aynı zamanda, 12 Mart'tan kayba uğrayanların 12 Martın kazançlarına karşı tepkisini «yeni» CHP'ye bağlanan «AKGÜNER» umuduna dönüştürdü.

Üçüncü beş yıllık Plan stratejisi doğrultusunda kitlelerin sırtından hızlı sermaye birikimi sağlama çabası kır ve şehir küçük burjuvazisi kadar işçi sınıfını da dara soktu. 1970 devalüasyonu ardından gelen bütün bu dönem boyunca taban fiyatlarının hiç arttırılmaması ya da çok az arttırılması kırsal alanlarda artan maliyetler nedeniyle küçük üreticiyi can evinden vururken orta ve zengin köylü en azından umduğu bulamaz oldu. Şehir küçük burjuvazisi de hızla artan hayat pahalılığının etkisi altındaydı. Demirel hükümetinin devrilmezden önce çıkardığı yeni personel kanunuyla memur maaşlarında sağlanan artış devalüasyondan sonra hızla artan fiyatlar yüzünden hemen hemen silindi gitti. Küçük esnaf ve zanaatkar kesimi de bundan olumsuz yönde etkiledi: işler ke satlaştı işçi ücretleri fiyatların gerisinde nal toplarken grev yasaklamaları ve işçi sınıfının ekonomik mücadelesini kısıtlayıcı fiili ve hukuki baskılar birbirini kovalıyor du. Bu arada işçi dövizlerine karşılık olarak Merkez Bankasından piyasaya akan ama ekonomide karşılığı olmayan Türk parası enflasyonu büsbütün azdı. Bundan sadece istifçi, karaborsacı takımı ile emlak spekülâtorleri ve her türlü maliyet artışı olduğu gibi fiyatların üzerine bin diren büyük sermaye sahipleri yararlandılar.

Bu durumda daha baştan 12 Marta karşı çıkarların eline geçen CHP, dilinden düşürmediği «HALK» edebiyatı ve eski bürokratik yapısından, alışkanlıklarından sıyrılmış «yeni CHP» imajı ile, özellikle Melen hükümetinden kopup ayrıldıktan sonra, kitleler gözünde yeni bir umut kayısı oldu. Onunla da kalmadı: 12 Mart hükü

metlerinin kısa sürede Ortak Pazarla bütünleşme «ya da mahvolma» hedefi doğrultusunda büyük işletmelere öncelik tanıyan ekonomi siyasetleri, Necmettin Erbakan'ın Odalar Birliği başkanlığı günlerinde su yüzüne çıkan orta sermaye-büyük sermaye (ya da tekeldışı tekелci sermaye) çelişmesini şiddetlendirdi. Tekelci kesim dışında kalan kimi sermaye mihrakları MSP'ye bel bağlayıp büyük bir çığışa hazırlanırken, başkaları da CHP'yi desteklemeye yöneldiler.

Bu arada CHP, 12 Martın anti-demokratik uygulamalarına belli sınırlar içinde de olsa karşı çıkan tek örgütlü siyasi güçtü. O yüzden 12 Martın doğrudan ya da dolaylı sillesini yedikten sonra akılları başlarına gelen küçük burjuva ilericilerin büyük bir kesiminin dışardan iyi niyetini ve desteğini kazandı. Mart 1973 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ilericilerin yine beyhude umutlarla beslenen radikal damarları tuttuysa da o humma da çabuk atlatıldı; ve ondan sonra Ecevit hareketi, özellikle Ecevit'in kendisi, herdaim başarıya tapınan küçük burjuva ilericilerin göztünde bir kat daha büyüdü. Hatta bu arada eskiden TİP saflarında çalışmış kimi «sosyalist» unusurlar arasında bile, dönemin belli özelliklerinden ötürü ve belli kısa vadedeli amaçlarla CHP'ye seçim desteği sağlamanın da ötesinde, onunla *bütünleşmeyi* tek çıkar yol sayma eğilimi başgösterdi.

Böylece 12 Mart arifesindeki hâkim sınıfların hükümet bunalımına 14 Ekim seçimleri arifesinde yeni bir unsur katılmıştı: yeni bir CHP sorunu, yeni yapısıyla CHP'nin seçimde ve seçimden sonra ne yapacağı ve «Yeni CHP» ile ne yapılacağı sorunu gündeme girmişti.

Seçimlere bu sorunun gölgesi altında girdi.

Sonuç: 14 Ekim! İçindeki ve başında ki en kaşarlanmış *sicilli* tekелci sermaye temsilcilerinin bir kısmından arındıktan sonra, kitlelere ters düşen «Devlet»çi CHP imajından sıyrılarak ömrü hayatında ilk kez kitlelere açılan CHP'nin ilk gerçek seçim başarısı... 12 Mart dönemi uygulamalarının kitlelerin hayatındaki olumsuz etkisini alabildiğine ve kör kör parmağın gözüne artan hayat bahalılığı başta olmak

üzere, en azından CHP kadar işleyip «istismar» eden tekел dışı sermaye temsilcisi MSP ile, büyük toprak ağalarının ve tefeci bezirgân çıkarlarının temsilcisi DP'nin Parlamenteoya elliser milletvekili sokmaları... «Çağdaş uygarlık», «memleketin âlî menfaatleri» ve «hür demokratik rejim» vs. uğruna 12 Mart döneminin tüm sorumluluğunu yüklenmeye âmade tekелci sermaye fedalarının «böyle «nazik» ve «kritik» durumlarda hep hizmete hazır ve hep Nâzır «tarafsız»lar, masonlar ve «teknokrat»lar takımı ile AP ve Turhan Fevzioglu çevresinde toplananların uğradıkları ağır hezimet... «Millî irade» bozgunu!

«Olağanüstü koşullar»dan «olağan» koşullara geçildiğinde durum buydu. Seçim, 12 Martta su yüzüne fırlayan hâkim sınıflar hükümet bunalımına aranan çözümlü getirmemişti. Çember dönmüş, eski yerine gelmiş, ama ucu da bir karış yukarı kalkmıştı. Yani arada çok şey değişti. Şimdi bunalım daha da derinleşmişti.

Bir kere, herşeyden önce seçim sonuçları, hem CHP'nin oylarının artması, hem de diğer partilerin oylarının bölünmesiyle, seçmen indinde tekелci sermayenin çıkarıya millî çıkarın hiç de özdeş olmadığını, gerçeğin bunun tam tersi olduğunu göstermişti. Sonra, Adalet Partisi ve S. Demirel delidaneler gibi şevkle girdikleri sınavdan boylarının ölçüsünü alarak çıkmışlardı. CGP seçime güdük girmişti, aradaki önce «hizmet»ine rağmen yine güdük kalmıştı. Buna karşılık şimdi sahnede, ardın da kitlelerin de umudunu taşıyan bir CHP ile, hâkim sınıflar içinde 12 Martın «Olağanüstü» koşullarında da bitmeyen kavgayı Parlamenteo içine getiren nevezhur MSP, ve artık adını seçilmişler siciline yazdıran DP de vardı. Şimdi hepsi, temsil ettikleri sınıf ve zümre çıkarları ya da ken dilerine bağlanan yeni ve eski tüm umutlar adına, bu defa «olağan» koşullarda, millî iradeden pay isteyeceklerdi. Nitekim istediler de.

CHP Parlamenteoda en çok temsilciye sahip parti olarak hükümeti kurmaya hak kazanmıştı. Ama ilkin hiç kimse ona ortak olmaya yanaşmadı. Öbür partiler koalisyon hükümeti kurmak için elele verilerse kimin kolunun kimde kalacağını bile

medüklerinden -ya da, belki, çok iyi bildiklerinden- yine anlaşılmadılar. Kaldı ki, seçiminde sonra yüz gün iş başında kalan «tarafsız» Talu başkanlığındaki müstafi AP-CGP hükümetinin kasıtlı olarak erteleyip durduğu türlü çeşitli «âcîl» zam programının gündemde olduğu bir sırada hükümet sorumluluğunu yüklenip CHP'yi aradığı zorlu potansiyelle muhalefette bırakmak kimsenin işine gelmiyordu. Bu durumda bazı kuzu postuna bürünmüş «sol» gösteren burjuva ideologlarının «sanayileşme» ve «liberal» diye satmaya kalktıkları Adalet Partisi ile CHP'nin birlikte hükümet kurup ülkeyi «sülhu sükûn» içinde rahatça yönetmeleri iğvası da sökmedi. CHP'den başka hiç bir parti Aralıkta yapılan mahallî seçimlerin sonuçları karşısında hemen bir seçime gitmeye yanaşmayınca, ortaya çıkan iktidar ya da, daha doğrusu, hükümet boşluğunu sonunda yine CHP doldurdu.

Doldurdu ama, hangi iktidar boşluğu nu doldurdu?

CHP'nin, yanına aldığı bir koalisyon ortağı ile birlikte de olsa -CHP'nin bugün kü yöneticileri o zaman tabanıyla da, tabanıyla da MSP'nin «Yeni CHP»ye ve onun amaçlarına en yakın parti olduğunu söylüyorlardı. 14 Ekim seçimleri ardından hükümet olması, aslında ortadaki iktidar boşluğunu doldurmanın ötesinde bir anlam taşıyordu. Zira hâkim sınıf partilerinin aralarında anlaşıp hükümet kuramamaları salt Parlamento aritmetiğinin sonucu değildi. Parlamento aritmetiğindeki kilitlenme hakim sınıflar içindeki çıkar çelişkilerinin, dolayısıyla hâkim sınıf çıkarlarıyla kitle çıkarları arasındaki çelişkinin bir yansımasıydı. MSP ve DP'ye giden oylar toplam oyların ufak bir bölümüydü; ne ki bu oyların büyük kısmı, tıpkı CHP'nin topladığı yeni oylar gibi, AP'den ve CGP'den esirgenmiş oylardı. Millî iradenin tercihi gerçel olarak açık bir biçimde belli bir partiye yoğunlaşmamıştı ama, kesinlikle 12 Mart hükümetlerinin tüm icraatından sorumlu partilerin karşısında toplanmıştı. Üstelik 12 Mart ve 12 Mart hükümetlerinin icraatına yapısı elverdiği ölçüde karşı çıkan CHP en çok oy alan partiydi. Bu durumda, CHP dışında kalan partiler arala-

rında anlaşamayınca ya da anlaşmayınca ortaya çıkan iktidar boşluğunu CHP'nin doldurması, salt bu olgu, CHP'nin sadece hükümet etmek, düzenin gereklerini yerine getirmek için hükümet olmasını değil, yolları savunduğu seçim propagandasında da enine boyuna sözünü ettiği «düzen değişikliği» doğrultusunda icraat yapmak için iktidar olmasını ve ancak bu şartla hükümet kurmasını gerektirirdi.

14 Ekim seçimlerinin sonucu 12 Mart olayı ve sonra olanlar çerçevesinde değerlendirildiğinde ortaya çıkan objektif durum buydu. Bunun tek alternatifi, olsa olsa, yeni bir 12 Mart «çözümü»nün gündeme girmesiydi. Bunu göze alan babayigitler ortaya çıkmadıkça objektif durumun CHP hükümeti ile birlikte gündeme soktuğu «düzen değişikliği» doğrultusunda icraat programında belirttiği tarzda ve kapsamda kesinlikle ve açıklıkla başlatmak, hükümet güvensizlik oyuyla Parlamento tarafından düşürülünceye, ya da kendi içinde anlaşmazlığa düşüp koalisyon dağılmaya kadar da sürdürmek CHP'nin hem meşru hakkı, hem de seçmenlerine karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu siyasî görevi idi. Bunu yapamıyacaksa CHP pekâlâ öbür partilere «Ne hâliniz varsa görün!» diyerek onları «bunalım»ları ve «cunta»larıyla ve sair «yetkili kurullar»ıyla başbaşa bırakabilir, muhalefette kalabilirdi. Zira o somut durumda CHP'ye düşen hâkim sınıfın hükümet bunalımına çare bulmak değil, kendisine bağlanan umutları somut icraata dönüştürmekti.

Olaylar böyle gelişmedi.

Bir kere, hükümet bunalımının sürmesine rağmen yeni bir 12 Mart «çözümü» gündeme girmedi. Girmedi, çünkü hâkim sınıflar arasındaki çekişme 12 Mart dönemi boyunca bir türlü çözüme ulaşamadığı ve 12 Mart emrivakisine meşruiyet sağlanamadığı için 14 Ekimde seçim kaçınılmaz olmuştu. Bu durumda seçim sonuçlarını hiçe sayan yeni bir emrivakiye hiç bir «demokratik» ya da «millî» bahane bulunmaz, böyle birşey hâkim sınıfların tümünün birden bildikleri dalı kesmeye kadar varırdı. Üstelik hakim sınıfların temsilcisi partiler 12 Martın faşist uygulamaları ve Anayasa değişikliğiyle ortak hedeflerine

bir kere ulaşıktan sonra, artık onları temsil ettikleri özel çıkarlar adına Parlamento düzeyinde birbirleriyle mücadeleden alıko-yacak hiç bir «çıkâr yol»u kabule razı edi lemezlerdi. 14 Ekim sonrasının «olağan» koşullarında bu tarz bir «çözüm» yine de *çözüm* olmaz, üstelik hâkim sınıf partile- rinin kendi aralarında kapalı av alanına çevirdikleri «demokratik rejim»i «çıkamaz»a götürecektir sonuçlar doğurabilirdi. O zaman millî irade ve meşruiyet kozu daha da güç- lenmiş olarak doğrudan doğruya ve yalnız CHP'nin eline geçer, giderek 12 Martın ge- tirdiği ekonomik yıkımın kitlelerde uyan- dırdığı «Akgünler umudu» hâkim sınıfların başka kesimlerini de karşısına alacak bir yeni ve «güçlü hükümet»e karşı yeni ve daha da tehlikeli bir silâha dönüşebilirdi. Süleyman Demirel'in durmadan söylediği gibi, hükümet bunalımının yerini bu defa rejim bunalımı alırdı. 14 Ekime kadar ge- çen iki buçuk yılda «Ne kazandıysak kâr- dır!» deyip 14 Ekimde Parlamento ve seçim meşruiyetine oynayanlar, 14 Ekimde oyuna geldiklerini görmüş olsalar bile mev cut somut durumda oyunu sürdürmek zo- rundaydılar.

Kaldı ki, özellikle Adalet Partisinin seçimde uğradığı hezimet karşısında tekel ci kesimin bazı yunak temsilcileri ve söz cüleri de (Ertuğrul Soysal'lar, vs...) CHP ye *kendi açılarmılan* umut bağlamakta ge- cikmemişlerdi. Bunların gözünde CHP, Ada let Partisi ile bir koalisyona razı edilemese bile, elindeki güçlü «demokrasi» ve meş- ruiyet kozu ile birlikte asla yabana kitle- lerin ya da kimi «maceracı»ların kucağma- itilmemeliydi. Tersine, ne kadar «yeni»leş- miş olursa olsun, CHP'ye sahip çıkılmalıydı. (Ola ki CHP'nin «yeni»leşmesinden de bir yarar sağlanabilirdi.) Hattâ Türkiye' yi Avrupa Ortak Pazarı içinde ve sana- yileşme yolunda «çağdaş uygarlık» düze- yine ulaştıracak ileri atılım, CHP'nin «halk çu» ve «devrimci» eksenî etrafında gerçek- leştirilmeye çalışılmalıydı. Böylece hem 12 Marttan sonra İnönü ve şürekasının emin ve becerikli ellerinden kurtulup kaçan, ya- banda kaldığı sürece ne yollara sapacağı bilinmeyen CHP düzenin sınırları içinde di- şî tırnağı sökülerek evcilleştirilir (Orta nın Solunun küçük burjuva demokrat yö-

nelim ve eğilimleri törpülenir); hem de CHP'nin ardında toplanan yeni dinamik bi rikim («Umut») hâkim sınıflar arasında tekelci kesimin sanayi çıkarı yararına se- ferber edilirdi. Aynı zamanda CHP'nin tem sil ettiği demokratik meşruiyete sahip çıkı larak 12 Mart hükümetleriyle «olağanüstü koşullar» da malûm yöntemlerle sağlana- mayan, bu kez «olağan» koşullarda ve fark lı yöntemlerle CHP aracılığıyla sağlana- bilirdi. Onun için bu takım, 14 Ekimden son ra sermaye çevrelerini saran genel kuşku ve tereddüt ortamında CHP'ye karşı olduk ca hayırhah bir tavır takındı.

CHP - MSP koalisyon hükümeti kuru- lana kadar yüz gün süren hâkim sınıfların hükümet bunalımı karşısında yeni bir 12 Mart emrivakisinin gündeme girmemiş ol- masında bu hesap da önemli bir rol oyna- mıştır. Ve olayların gelişmesi, hesapların pek o kadar da yanlış olmadığını göster- miştir.

İkincisi, CHP muhalefet olmayı seç- medi. Küçük burjuva siyasetçileri ezeli iktidar tutkusuyula, tam da geniş bir zam fur yası gelmiş kapıya dayanmışken hâkim sı nıfların hükümet bunalımının büsbütün şid detlendiği bir zamanda, acele hükümet kur maya tâlip oldu. Aslında bu, tek başına ele alındığında, doğru bir karardı. Fakat CHP, eline geçen (üstelik 12 Marttan sonra ge- nişletilmiş) hükümet yetkilerini, ardındaki birikim adına ona *iktidar* yolunu açacak tarzda kullanacak yerde, salt hükümet ol- mak için kullandı. O yüzden de giderek, «düzen değiştirecek» bir parti olmaktan çıktı, bugün içinde büyük çalkantılar do- ğuracak ölçüde düzenin gereklerini yerine getirir bir parti olmaya yöneldi. Önüne çı- kan tarihi fırsatta hükümet olduktan sonra düzeni değiştirmek için yine düzen içinde, düzenin gereklerini yerine getirerek, *söz- le karşı çıktığı tekelci burjuvazinin işlerini sürüterek* iktidar olmaya çalıştı.

Bunun ilk ve en «mükemmel» örneği- ni, geçen kıs ünlü «zamlar» konusunda verdi. CHP'nin parlak teorisyenlerinden Maliye Bakanı D. Baykal geçende bir ga- zeteciyle konuşurken zamların «elimizde ol- mayan dış nedenlerden ötürü» *zorunlu* ol- duğunu söylüyordu. Oysa «elde olmayan dış nedenler»le zamların zorunlu olması ya

da yapılış ve dağılış tarzı arasında hiç de doğrudan bir «neden-sonuç» ilişkisi yoktu. O zaman zamları zorunlu kılan, doğrudan doğruya, D. Baykal'ın «Değiştireceğiz!» de diği düzendi. «Elde olmayan» dış maliyet artışlarının içerde kitlelerin, yoksul halkın sırtına yıkılması zorunlu idiyse, bunun nedeni, aksini yapmaya kurulu düzenin «elver memesi»ydi. Yani zorunluluk dış nedenlerden değil, içerdeki düzenden doğuyordu. Baykal bu ana sorunu şöyle geçiştiriyor: «Hükümetimiz işbaşında bulunduğu dönem içinde daha çok konjonktürel sorunlarla uğraşmak zorunda kalmıştır. Yapısal değişiklikler öngören tedbirleri konjonktüre hâkim olduktan, uygun bir ekonomik ortam oluşturduktan sonra izlemek mecburiyeti içine girmiştir.» Bunun gerçek ve somut anlamı şudur: «Hükümetimiz yapısal değişiklikleri öngören uygun bir ekonomik ortam oluşturmaya çalışırken konjonktür hükümetimize hâkim olmuştur.»! Evet, o kadar hâkim olmuştur ki, konjonktürel -yani hâkim sınıfların gündelik işleriyle uğraşmaktan, size umut bağlayan kitlelerin sorunlarını -yapısal tedbirler, ele almaya va kit ayıramamışsınızdır!

Oysa düzen değişikliğine CHP'nin programı çerçevesinde de olsa, giden yol, yapısal değişiklikleri derhal başlatarak konjonktüre hâkim olmaya çalışmaktan geçerdi. Düzeni değiştirmeye elverecek gerçek iktidara da yine *hemen o yolda ilerlemeye başlanarak* varılabılırdi. Ne ki gerçek iktidara ancak iktidar sorununun üzerine yürünerek sahip çıkılabileceğini, düzeni değiştirebilecek iktidarın ancak eldeki her fırsattan ve yetkiden yararlanıp düzen ilk andan itibaren değiştirilmeye başlanarak ele geçirilebileceğini, «ağırdan ağırdan» ilerleme taktiğinin, kurulu düzen içinde, kendilerini yıpratıp iktidardan büsbütün uzaklaştıracağını, ya da, tersine, hızlı kurulu düzenin iktidarına yaklaştıracakları anlamadılar CHP yöneticileri, ya da anlama ya yapıları elvermedi. 14 Ekim sonrasının somut koşullarında ayaklarına gelen meşruiyeti böylece teptiler, o yüzden CHP «değiştirmek» için yola çıktığını söylediği düzenin vazgeçilmez bir parçası olmaya yöneldi.

Eski Maliye Bakanının secaat arzetme

niyetine sözünü ettiği «yapı-konjonktür» açmazını CHP'nin Genel Başkanı Ecevit de, koalisyonu bozup erken seçim ajitasyonunu başlattıktan sonra, CHP'nin gerçekte iktidar olamadığını, «hükümetteyken bile muhalefet durumunda» olduğunu söyleyerek dile getirmiştir. Buysa «hükümetteyken bile muhalefet durumunda» olan bir partinin özellikle Kıbrıs çıkartmasında pekâlâ yapmaya muktedir olduğu şeylerin gerçekte kimin adına yapıldığını, ve o partinin gerçek iktidarı nerede aradığını ikrarından başka birşey değildir. Kurulu düzen içinde konjonktüre hâkim olmak için bu kadar çok şeyi göze alan bir partinin, yapıyı değiştirmeye değil, hızla yapının bir parçası olmaya doğru gittiğini, hattâ yapıyı değiştirmek için önce konjonktüre hâkim olmayı seçmesinin bile gerçekte kendini yapının bir parçası olarak görmesinden ileri geldiğini görmemek, anlamamak için, herhalde, her olguya kendi düşlerinden kılıf devşirmekte yekta küçük burjuva allâmeler olmak gerekirdi!

Hükümetteyken «muhalefet» durumunda olan bir parti ya giderek gerçekten iktidar olur, ya da hükümetten ayrılmaya zorlanır. Bu bakımdan böyle bir partinin elindeki hükümet yetkisi aslında hiç de yabana atılır bir yetki değildir. Böyle bir parti, eğer gerçek iktidarı ele geçiremiyorsa, *en azından* hükümetten kendi isteğiyle ya da zorla ayrılmaya yetkisine sahiptir. Ama, eğer hükümette olduğu halde sahiden muhalefet durumunda kalmış bir partiyle, hükümetten ayrılmazdan önce yaptıklarına ve yapamadıklarına vaadlerinin damgasını basarsa da öyle gider. Bir başka deyişle, böyle bir partinin hükümette yapmak isteyip de yapamadıklarıyla hükümetten ayrılmaya zorlanması arasında somut ve açık bir ilişki olmalıdır. Oysa CHP, hükümet olup da vaadlerini gerçekleştirilmeye imkân bulamamış bir parti durumuna da değil bugün. Daha çok, hükümet olduktan sonra vaadlerini gerçekleştirilmemiş olmasına kılıflar arayıp uyduran bir parti durumunda. Hükümeti kurduktan sonra kurulu düzenin iktidar «sorumluluğu» onu vaadelerinden uzaklaştırdı, CHP muhalefetteyken o kadar karşı görüldüğü «çıkar çevreleri»nin hükümet katındaki işlerini yürüten bir

parti durumuna düştü. Sonra da MSP ile ortaklığını, tam Ecevit'in ve yakınlarının bu çevreler nezdinde itibarları zirveye vardığı bir sırada bozdu. «Çıkar çevreleri» bu nun ne anlam taşıdığının pekâlâ farkındalar. Onun için koalisyonun bozulmasını a- vuçları patlayanadek alkışladılar. Çünkü gerçekte, somutta koalisyon, CHP «düzeni değiştirmeye» vaadlerini yerine getiremediği için değil, düzenin gereklerinin yerine getirilmesinde (kitleler üzerinde sürdürülen sömürünün nimetlerinin paylaşılmasında) ortağı ile anlaşmazlığa düştüğü için, dolayısıyla Ecevit'in sevgili deyimiyile «çık- kar çevreleri» nin işlerini daha verimli ve istikrarlı bir biçimde (tekelci büyük ser- maye çıkarları ve emperyalizm yararına) yürütecek yeni bir iktidarın oluşturulması na imkân sağlamak için bozuldu.

Bu bakımdan CHP'nin kendi «düzen değişikliği» programını gerçekleştirmeye bir yana, gerçekleştirmeye başlamamış da- hi olmasına, ona bağlanan umutları boşa çıkarmış olmasına giydirilmek istenen tür lü kılıflar (konjonktürün elverişsizliği, tek başına ya da kendine uygun bir ortakla hü kümet kuramamış olmak, vs...) altında ge- çerlizedir. CHP'nin bugün vardığı yeri de- ğerlendirirken ve buraya niçin ve nasıl gel- diğini araştırırken, önce onun küçük burju va sınıf yapısından hareket etmek gerekir. O zaman CHP'nin 14 Ekimden sonraki «ik- tidar macerası»nın, bütün yaptıkları ve yapmadıklarıyla, ya da yapabildikleri ve yapamadıklarıyla, küçük burjuva dünya görüşünden kaynaklanan küçük burjuva ac- zinin damgasını taşıdığı görülecektir. O kü- çük burjuva aczidir ki, iktidar sorunu ile karşı karşıya kalındığında, CHP'nin küçük burjuva demokrat yanını bir alay «halkçı» yâverle pasifize ederken, tekelci sermayeye yakın yanını öne çıkarıp Halk Partisini fillen tekelci sermayenin icra ko- luna çevirmiştir.

Küçük burjuvazi toplumunda işgal ettiği belirsiz ve ara mevkiden ötürü dünya gö- rüşünde ve davranışlarında hep ikircikli, kaypak ve sallantıdadır. Çıkarları gibi dün ya görüşü de burjuvazi ile işçi sınıfı ara- sında bocalar durur. Bu yüzden küçük bur- juva, herdaim telifçiliğe eğilimlidir. Ken- disi hep arada kaldığı için, herşeyin «ara»

sını bulmaya çalışır. Herkese hak verir, kim senin hakkı yenmesin ister. Çünkü bilime inançsızlığı «hikmet» mertebesine vardır- mıştır. Onun için önemli olan süreç değil, olaydır; sınıf gerçeği değil, hak ve ada- lettir. Küçük burjuva, bilimin gözler önüne serdiği somut tarihi sürece sırtını döner, soyut bir hak ve adalet davasına sarılır. Sı- nıf mücadelesinden ödü koptuğu için onun varlığını inkâra kalkar, olmazsa tezahür- lerini hasıraltı eder. Hem her zaman sınıf- lar arasında uzlaşmadan yanadır, hem hep kendisi uzlaşmacıdır. Sınıf mücadeleleriyle gelişen tarihin yokolmaya mahkûm ettiği bir sınıfın mensubu olarak, yaşadığı an- daki çıkarı ordadır çünkü.

Kitleleri ezen, sömüren, horlayan bu- günkü düzenin «değişmesi» mi gerekiyor? Düzen, kitleleri ezen, sömüren ve hor gö- renlerle ele, «millî birlik ve beraberlik» içinde, herkes herkese «anlayış» ve «hoşgö- rü»yle davranarak ve tabii herkesin hak- kı herkese verilerek değiştirilecektir! Bu arada herkese hak verip gelişik sınıf çıkar- ları arasında uyum sağlamaya çalışmanın, gerçekte belli sınıf çıkarlarına hepsinden çok hak tanımak olduğu, temelinde haksız- lık yatan bir düzende herkesin hakkını ta- nınmanın haksızlığa prim vermekten başka birşey olamayacağı görülmeyecek, ya da gör- mezlikten gelinecektir.. Halkın mutluluğu ve yurdun kalkınması için sermayenin te- kelleşmesini önlemek mi gerekiyor? Te- kelleşmiş özel sektörün yanısıra bir ikinci özel sektör, «Halk Sektörü» kurulacak, ka- pitalist üretimin kaçınılmaz sonucu tekel- leşme eğilimiyle, kapitalist gelişme *daha da* yaygınlaştırılarak ve teşvik edilerek mü- cadele edilecektir! Böylece hem milyarlık tekellerin, hem yeni palazlanan vahşi kapı talin, hem de Almanya'dan getirdiği beş on bin lirayı bugün yatırıp beş yıl sonra ayda beş yüz lira _ o zamanki rayiçle! _ temettü alacak işçinin hakkı gözetilmiş olacaktır... Emeginin hakkını alamayan, artan mali- yetlere dayanamayan yoksul köylünün yar- dımına koşmak boynumuzun borcu değil mi? Taban fiyatları toprağın büyüklüğüne ve verimine, iklim şartlarına, vs.'ye göre hiç bir ayırım gözetilmeden «halkça» art- tırılarak tefeci hakkı, aracı hakkı ve ma- liyet artışları çıktıktan sonra yoksul köy-

lünün cebine giren mek parmak fazla ge-
lire karşılık, zengin köylü ve kapitalist
çiftçi ve yirmi bin dönüm sahibi toprak
ağasının da «hakkinin yenmemesi» sağlana
caktır!... «Çağdaş» ve «uygar» bir toplum.
da demokrasinin «bütün koşullarıyla» ge-
çerli olması mı gerekiyor? Herkese düze-
nin değişmesi dileğini dilediği gibi dile ge-
tirme hakkı tanınacak, ama, iş düzeninin na-
sıl değişeceğini söylemeye gelince, söylenen
söz bir savcıyla üç bilir kişinin havsalasını
aştığı an, düzenin *değişmemesini* isteyen-
lerin erken davranıp çıkarttıkları ve «muk-
tesep» hak olarak halâ yürürlükte tuttuk-
ları kanunlar işletilmeye başlanacaktır.
Böyledikle kanunun da hakkı tanınmış ola-
caktır!... Demokrasinin «bütün koşullarıyla»
geçerli olma dığı. bir dönemde hapisle-
re atılıp işkence görenler «demokrasi ve
«özgürlük» adına «af»la salıverilecekler, a-
ma aynı zamanda geçmişe sünger çekile-
rek, işkence görenlerin demokratik hakla-
rı gibi işkencecilerin de «devleti yıkımdan
kurtarma» hakkı korunmuş olacaktır... Son-
ra da bunlardan kimi «öncü» ve «ilerici»
paşalar âlâyü vâlâ ile Cumhuriyet Halk
Partisine üye yazılarak, onların da «yurt-
taşlık» ve «demokrasiye hizmet» hakları
sağlama bağlanmış olacaktır.. Nihayet hep-
sinin üstün tüy dikmek için toplumda «bil-
rokrat aydın - halk çelişkisi» diye laf ola-
beri gele bir çelişki icad edilerek hem
halkın baş belası tekelci burjuvazi temize
çıkartılacak, hem de halka yapılan zulüm-
de bürokrasinin oynadığı faal rol salt bir
«tarihi yanlışlığa» indirgenerek yine her-
üçlünün de .halkın da, tekelci burjuvazinin
de, bürokrasinin de, hakkı teslim edilecek-
tir!

Aslında küçük burjuvazinin herkese
hak veren bu telifçi dünya görüşü, onun
tarihi aczinin bir ifadesidir. Küçük burju-
vanın aczi, küçük burjuva iktidarların ic-
raaatlarına ve taktiklerine, kendileri hak-
kında yargılarına da yansır.

Küçük burjuva iktidarların *yapabil-*
dikleri gerçekte onlara yaptırılmayanların
karşılığı, ve bir başka anlamda da onlara
yaptırılmak istenenin ta kendisidir. Bir baş-
ka deyişle, küçük burjuva iktidarların güç-
leri her zaman güçsüzlüklerine denktir. O-
nun için onlar düzen değiştirmek için sü-

rekli olarak düzenin gereklerini yerine ge-
tirerek «güçlenme» çabası içindedirler. Lâ-
kin düzenin gereklerini yerine getirerek
güçlenmekte olduklarını zannederken, aslın
da düzenin gereklerinin yerine getirilmesin
de *kullanılmakta* olduklarını her nedense
görmezler. Buna rağmen küçük burjuva ik-
tidarlar, çok kere, geldikleri oyunu kendi
«taktik»leri, aczlerinin dayattığı «çözüm-
leri ise mümkün olan *tek* dâhiyane çözüm
saymakta direnirler. O çözüme varmak için
«gerekli» tavizleri vermeye kendilerinde
herdaim hak, taviz verdikleri için de ken-
dilerini pekâlâ *haklı* görürler. Bu yüzden,
«Hele bir kıçma yer edeyim, bak sana nel-
er eyleyim!» tavrı içinde hep başkalarına,
başka çıkarılara âlet edilirler. Tıpkı kon-
jonktürün hâkimiyeti altına giren eski Ma-
liye Bakanları gibi! Dolayısıyla, ellerinin al-
tında ve her an emirlerine âmade gibi gö-
rünen, hattâ zaman zaman onlara adam as-
maktan adalar fethetmeye kadar türlü kud-
ret helvaları yedirten devlet iktidarı, aslın
da onların iktidarı değildir. Yine de, yüz
lira verip Galata Köprüsünü satın aldıktan
sonra niçin doksan kağıda pazarlık yap-
madığına yanan köylü gibi, küçük burjuva
iktidar da yer etmeye çalışırken kıçma ye-
diği kazığın ucu yüreğini delene kadar hiç
birşeyin farkına varmaz. Vardığında iş iş-
ten geçmiştir.

CHP, yarım bir iktidar denemesinden
geçmiş, tam iktidara talip ve aday bir parti
olarak, şimdi hızla bu yolda ilerliyor. Kü-
çük burjuvazinin tarihi aczi onu, geçen
kiş hükümet olduktan sonra, gerçek ikti-
darın, yani ekonomik ve sosyal gücü (ve ta-
bii bu arada dış siyaset ilişkilerinin anahtar-
larını) ellerinde tutan tekelci büyük para-
mihraklarının yanına iterken, parti taba-
nında temsil edilen küçük burjuva kitle çı-
karlarından, ve bunların ifadesi olan küçük
burjuva demokrat tercihlerden gitgide uzak-
laşmıştı. Buna karşılık, hâkim tercihleri te-
kelci burjuvaziden yana olmaya herdaim
eğilimli burjuva reformist unsurlara parti
yönetiminde, devlet yönetiminde, ve son ku-
rultayda da ortaya çıktığı gibi, Parti örgü-
tünde ağırlık kazandırdı. Bu sürecin diya-
lektik mantığı CHP yöneticilerinin, kişisel
niyet ve tercihleri ne olursa olsun, seçim
öncesi döneminde ne denli «sol» çıkışlar

yaparlarsa yapsınlar, sürekli *sağa* savuracaktır. (Kişiler gibi partiler hakkında da sâlim bir yargıya varmak için onların kendileri hakkında söylediklerine ya da düşüdüklerine değil, *ne yaptıklarına* bakılır. Bu gerçeği görmek için sosyalizmin ve çağdaş bilimin kurucusu olmaya gerek yok. Türkiyenin emekçi halkı da kendi öz materyalist görgüsü ve sezgisiyle bu hikmete çoktan varmıştır. Ayinesi iştir kişinin...) Sağa savuracaktır, çünkü elde edilmek istenen iktidar daha *baştan* sağda, mevcut yapıda (kurulu düzenin hâlihazır siyasi konjonktüründe) arandıkça, o iktidara yaklaşılabilmenin güvencesi yapının Parti içindeki adamları olacak, bu yüzden Parti içinde onların ağırlığı arttıkça Parti iktidara biraz daha yaklaşacak, Parti iktidara yaklaştıkça Partinin içinde yapıya karşı unsurlar direniş yeteneklerine göre peyderpey ya yapının adamlarına teslim olacaklar, ya da «tekere çomak sokan sorumsuzlar» fasilesinden sayılıp, «sorumlulu»klarını ispat edenler tarafından tasfiye edileceklerdir. Bu da, *Partinin yapısının* giderek *düzenin yapısına* kâlbolması sürecini bir adım ileri götürecektir.

Ama bu arada, tabii, düzenin yapısı da *mkulûba* uğrayacaktır. Ama ne yönde? Ne için? Ve kimler adına? İşte CHP'nin, adı hep «sol» partiler arasında geçerken niçin hep solda *sağ*, sağda *sol* oynadığı, sorusunun cevabı, bu sorulara verilecek cevapta saklıdır.

Bugün geldiği yerde CHP'nin, yarım bir erken seçimle tek başına iktidara gelirse neler eyleyeceği hükümetteyken zamlar, taban fiyatları uygulaması, yabancı sermaye ve turizmle kalkınma, Kıbrıs, NATO ve genel dünya siyasetindeki tutumu, işçi hareketleri, demokrasi, fikir özgürlüğü konularındaki davranışlarıyla bugünden bellidir. Onun için hâkim sınıfların belli etkin kesimleri ve onların her kademedeki temsilcileri ve sözcüleri CHP'nin tek başına iktidara gelmesinde artık beis görmüyorlar. Hattâ, dünya kapitalist krizinin dalgaları ülkenin kıyılarını olanca şiddetiyle dövmeğe başladığı bir sırada hâkim sınıfların hükümet bunalımı sürerken, bu gibi «etkin» ve «sorumlu» çevrelerde CHP'siz hiç bir *kalıcı* hükümet formülü kabule şayan gö-

rülmüyor. Onun için de hükümet bunalımının tek çözüm yolunun erken seçim olduğu görüşü gitgide «resmiyet» kazanıyor.

Bunun nedeni sadece Parlamento aritmetiği, CHP'nin hâlihazır çalkantılı yapısıyla bu dönemde uzun süre muhalefette kalmasından duyulan kuşku, ya da Kıbrıs olayının CHP yöneticilerine sağladığı kişisel iç ve dış «itibar» değil. Bütün bunlar da bir ölçüde geçerli olmakla birlikte, asıl neden, CHP yöneticilerinin hükümet olduklarından beri izledikleri tutumla iç ve dış hâkim mihraklar nezdinde uyandırdıkları *güvendir*. CHP yöneticileri, gerçekten, onların dolmasını istedikleri iktidar boşluğunu *onların istedikleri* gibi doldurabileceklerini ve doldurmaya âmade olduklarını ve hattâ o boşluğu *en iyi* kendilerinin doldurabileceklerini göstermişlerdir. Zaten CHP yöneticilerinin izledikleri Kıbrıs siyaseti de gökten zembille inmedi. Yurt ve millet çıkarlarının değerlendirilmesinde benimsenen kıstasların ve bunlara paralel olarak sürdürülen tavrın, yani genel sınıfsal tercih, doğal sonucu ve ürünüydü. Kıbrıs'tan ötürü kazanılan «itibar», bu tavırda ve bu tercihin getirdiği kararlarda tezahür eden «sorumluluğun» kazandığı itibardı.

Bu durumda denemeye şu da sabit olmuştur ki, tek başına bir CHP iktidarı yurdun ve gerçek halkın çıkarları doğrultusunda «düzen değişikliği»ni gerçekleştirecek bir iktidar, hattâ vaktiyle «bu düzeni»i değiştireceğini söyleyen CHP'nin iktidarı olmayacaktır. Sözü edilen «düzen değişikliği», hâkim sınıflar içinde hâkimiyet mücadelesinde bazı kesimlerin ileri adımlar atmalarını sağlayacak burjuva reformu niteliğinde birtakım «düzen düzeltmeleri»nden öteye varmayacaktır. CHP'nin bugünkü yöneticileri aradıkları «gerçek iktidar»ı *ancak bu şartla* ele geçirebileceklerinin farkındalar. Dolayısıyla tek başına bir CHP iktidarı, gerçekte *onların* iktidarı, yani onların tekelci büyüklük para çevreleriyle (gerçek iktidar olacaktır).

Bunun kavgası bugünden, CHP içinde, veriliyor. Halen CHP içinde çetin bir mücadele, «demokratik sol» kavramının anlamı ve kapsamı üzerinde bir fikir tartışması görünümü altında gerçek bir *sınıf mücadelesi* sürüyor. Bu mücadelede bir yanda

Orta Sol ya da Sosyal Demokrat genel merkez takımı yer alıyor. Bunların istedikleri, Partiyi «iktidar ve devlet emanet edilebilir» «sorumluluk sahibi» kişilerin yönettiği ve hâkim olduğu, bugünkü AP'nin daha «demokratik» solunda, ama 14 Ekim arifesindeki CHP'nin bir hayli «gerçekçi» sağında akıllı uslu bir düzen partisine çevirmektir. Bundan maksat, iç ve dış hâkim mihraklar nezdinde özellikle Kıbrıs olayı sırasında kazanılan puanları yitirmemek, CHP'nin bir erken seçimde tek başına iktidara gelme şansını arttırmak, sonra da «gerçek iktidar» olabildiğini sağlamaktır. Genel merkez takımına dahil kimselerin bir kısmı artık fiilen tekelci kesimin «yeni» CHP içindeki temsilcileri kesildiklerinden, kimileri de CHP'yi «asıl» hedeflerini gerçekleştirmek için iktidara götüreceği bir «taktik» olarak, bu yolu izlemektedirler. Her iki grup da Parti örgütünü her an el altında hazır ve emre amade tutabilmek, önümüzdeki kritik dönemde bir çuval incirin berbat olmasını önlemek için küçük burjuva demokrasisi adına ortaya çıkanlara karşı mücadelede birlik, ve ikisi de aynı ölçüde kararlıdır.

(Bunlar birbirinden kesin çizgilerle ayrılmış belirgin kişisel guruplar olarak anılamamak gerekir, küçük burjuva «taktik»leri ve burjuva reformist tercihler durum değerlendirmelerini ve kararları içiçe ve karşılıklı etkileşme süreci içinde belirlerler.) Bunlar CHP'nin sivil kurmayları, «yeni» CHP'nin «belli birtakım özellikleri olan» ve «ideallerini gerçekleştirecek yegâne partinin «demokratik solcu» CHP olduğunu söyleyerek ona «er» hizmeti arzeden 12 Martçı paşa kurmaylarla bütünleşmesinde, ayrı ayrı saiklerle de olsa, sakınca değil yarar görmektedirler. Ne ki saikler ne denli ayrı olursa olsun tavır aslında aynı sınıfsal tercihin ifadesidir. Bu bakımdan bu gibilerin gözetinde 14 Ekim öncesinin «Akgünler umudu» bugün fiilen *ken-dilerinin* tekelci burjuvazinin hükümeti olma umuduna dönüşmüştür.

Küçük burjuva demokrasisi adına Genel merkez takımına karşı çıkan ve «aşırı»lıklarından, «sorumsuz»luklarından ötürü CHP örgütünden peyderpey temizlenmelerine ya da etkisiz kılınmalarına çalışılan

unsurların talepleri ise, (bu unsurların kendi içlerinde ne denli sağlıklı oldukları su götürse bile) uluslararası kapitalizmin uzantısı tekelci çıkarlarla kitle çıkarları arasındaki uzlaşmaz gelişkiden kaynaklanmaktadır. Bu gelişki açısından, CHP yöneticilerinin Partiyi götürdükleri yol, 12 Mart hârikası «partirler-üstü» hükümetlerin işlevini yeni koşullarda, yeni koşulların ve yönelimlerin gerektirdiği rötüşlerle de olsa CHP'nin devralmasına varacaktır. Bu, CHP'nin açıkça tekelci sermayenin yamacına kayması, giderek onunla bütünleşmesi demektir. Oysa CHP 12 Marttan sonra bu gelişkiyi enineboyuna işleyerek ve o nedenle kendi içinde arına arına «Yeni CHP» olmuş, «yeni»liğini 14 Ekim seçimlerinde ki başarısıyla tescil etmişti. Bu başarı salt CHP'nin «akıllı» kurmaylarının marifeti, birtakım «kurnazca» vaadlerin, vs. ürünü değildi. Kitlelere yapılan vaadlerin düzene «sol»dan yönetilen eleştirilerin ve ileri sürülen «sol» tahlillerin çoğunu, esasta, «yeni CHP»nin bu gelişkiden kaynaklanıp beslenen yeni taban yapısı belirlemiş, dayatmıştı. Bunun içindir ki bu kavganın kökünde gerçekte ciddi ve kıyasıya bir sınıf kavgası yatmaktadır, ve bu kavga emperyalizm ve tekelci burjuvazi ile kitleler arasında yurt ve giderek dünya çapındaki gelişkinin CHP içinde uç vermesidir. Onun için küçük burjuva demokratlar verdikleri mücadelenin bilincine vardıkları ölçüde, «demokratik sol» kavramının kapsamı üzerinde boşuna gevezellekle yetinmeyip CHP'nin 12 Martın yöntemleriyle değilse bile *hedefleriyle* uzlaşmasına bilfiil karşı çıkma durumundadırlar. Aksi takdirde, nicedir CHP ardında toplanan potansiyelin, «Akgünler Umudu»nun tekelci büyük sermaye kesimi yararına bir basık aracı olarak kullanılmasına onlar da âlet edilmiş olacaktırlar.

Şimdi bütün bunlar şunu gösteriyor: hâkim sınıfların hükümet bunalımının anahtarı ne S. Demirel'in Başbakan olma tutkusu, ne F. Rozbeyli'nin kını, ne de Bay Erbakan'ın şakacılığıdır. Anahtar, doğrudan doğruya, CHP'dir. Ve CHP içindeki mücadele bu sorunun bir parçasıdır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, hâkim sınıfların hükümet bunalımı, temelde, hâ.

kim sınıflarla kitleler arasındaki çelişki- den kaynaklanmakta ve onunla beslenmek tedir. Yani bunalımın kökünde emperyalizme bağımlı tekelci kapitalist üretim iliş- kileri yatmaktadır. Bir yılı aşkın süredir etkileri bize de yansımaya başlamış olan ve şiddeti gitgide artan kapitalist ekono- milerin son dünya krizi bunalıma yeni bo- yutlar katarak onu daha da derinleştiriydi.

İşte hâkim sınıfların «güçlü» hükümet sorununun altında, aslında birbiriyle içiçe olan bu iki olgu yatmaktadır. Başta işçi sınıfımız olmak üzere emekçi kitlelerin sür- dükükleri demokrasi ve bağımsızlık müca- delesi karşısında köşeye sıkışan hâkim sin- nıflar, kendilerine «güçlü» hükümet, yani kitleler üzerinde sömürü ve baskıyı dile- dikleri gibi sürdürmeye «muktedir» hükü- met ararken birbirlerine düşmektedirler. İleri kapitalist ülkelerden ithal edilen ve burda bulduğu *geri* ve çarpık kapitalist or- tamda azdıkça azan ekonomik kriz de, «güçlü» hükümete duyulan ihtiyacı büsbül- tün artırmaktadır. Zira ekonomik kriz an- cak, onu «atlatma»nın yükü kitlelerin sırtına yıkılarak atlatılabilecek, hâkim sınıf- lar ancak bu sayede krizden en az zararlı sıyrılmaya imkân bulabileceklerdir. Bunun için de yine onlara «güçlü» hükümet gerek mektedir.

Ne ki hâkim sınıfların, yükü kitlelerin sırtına aktararak ekonomik krizden en az zararlı sıyrılmaya çabalamaları da onları birbirlerine düşürüyor. Çünkü ekonomik kriz en az zararlı «atlatma» çabası, aynı za- manda, hâkim sınıflar içinde belli kesim- ler için, özellikle tekelci kesim için bir ileri atılım fırsatını da gündeme sokuyor. Kapi- talist ekonominin devri krizleri her zaman sermayenin yoğunlaşma ve tekelleşme sü- recinde daha ileri aşamalara varılmasına yataklık etmiştir, bu defa da edecektir. Bu süreçte hâkim sınıfların diğer kesimleri içinde bazı unsurlar, çevreler, guruplar, hattâ zümreler, ister istemez taşın altına gidecektir. Bu bakımdan «güçlü» hükü- met, hâkim, sınıfların tümü için kaçınılmaz bir zorunluk olduğu kadar, içlerinde kimi kesimler için büyük bir «teklife»dir de. Zi- ra «suçlu» hükümetin «güçlü»nün ardından, ve onun aracılığıyla, belli bir ekonomik ve sosyal siyaset tercihi -ve uygulaması. gün

deme girecektir. Üzerinde üstü kapalı ya da açık olarak durmadan tartışılan ve bir türlü «çözüm»e vurdurulamayan ana ikti- dar sorunu budur: kurulacak «güçlü» hükümetin «güçü»nü de ardına alacak olan tercihten kimlerin kazançlı çıkacağı, kim- lerin kayba uğrayacağı.

İşte bunun içindir ki hâkim sınıf par- tilerinin tümü de «komünizme karşı ted- bir» alınması gerektiğinde ağız birliği et- tikleri, ve ekonomik krizin ciddiyetini vur- gulamaktan hiç geri kalmadıkları halde, her iki soruna da «çözüm» getirmesi iste- nen «güçlü hükümet» sorununun her biri kendi temsil ettiği çıkarlar hesabına bu ka- dar hassas, titiz, taviz vermez ve inatçı davranıyor. Zaman zaman bazı konularda anlaşıp birleşeler bile başka konularda an- laşamıyorlar; bazen her konuda da anlaş- salar, çok geçmeden yine aralarında hır çıkıyor, her konuda *her zaman* anlaşma- ları aslâ mümkün olmuyor. Şimdi kurmaya çalıştıkları «milliyetçi» sağ hükümet de bu nun için ya kurulamayacak, ya da kurulduk- tan az sonra parçalanıp dağılacaktır.

Bu nedenledir ki «milliyetçi» sağ koa- lısyon, sayıca güçlü ne olursa olsun, hâkim mihraklar gözünde bunalımı *kalic* bir çö- züme vurdurabilecek yol değildir. Olsa ol- sa, yakında tam anlamında kaçınılmaz ola- cak -ya da kılınacak- bir erken seçime ka- dar geçerli bir geçici hükümet formülüdür.

Bunun başlıca nedeni, önümüzdeki dö- nemin gerektirdiği «güçlü» hükümet işlevi- ni nicelikçe de, nitelikçe de yerine getire- miyeceği inancıdır. AP'ye, en başta heto- rojen sınıf yapısından ötürü, sonra S. De- mirel'in yıpranmışlığından, 14 Ekim seçi- minde seçmenden yediği acı tokattan, ile- ricî çevrelerde yarattığı allerjiden, belirli ve kesin, önü açık bir sosyal içerikten yok- sun, dolayısıyla esasta «laf»ta kalan «çağ- dısı» ve «kaba» ve «beyhude» anti.komün- izm anlayışından ötürü hâlâ yeterince gü- ven duyulmuyor. «Güçlü» bir sağ koalis- yonun başında iktidara gelen AP, karşısın- da güçlü ve itibarlı bir CHP muhalefeti bu- lacaktır. Ekonomik krizi kitlelerin sırtın- dan atlatma sürecinde 4-5 ay için değil de hayli uzun sürecek bir muhalefet dönemin- de daha da güçlenip aynı zamanda ister- istemez radikalize olacak bir CHP muha-

lefe; daha da önemlisi, işçi sınıfı öncülüğünde demokratik kitle hareketinin kabarması ve sermayenin en geri ve gerici unsurlarının anti-demokratik, faşist tercihlere karşı demokrasi cephesinin somut rayına oturması karşısında bir AP hükümetinin ayakta kalabileceğinden, kalsa bile «doğru dürüst» iş görebileceğinden şüphelenilmektedir.

Bu durumda bazı etkin tekelci mihraklar gözünde, bunalımı çözecek tek işler anahtar CHP'dir. Erken bir seçimde CHP'nin daha da büyük «başarı» sağlayarak Parlamenta daha güçlü gelmesi, söz konusu «güçlü» hükümetin tek başına bir CHP hükümeti olmasıdır. Erken seçim bunun için gittikçe «tek alternatif» olarak belirmekte, CHP içindeki «temizlik»te bunun için gözükür. Davranılmaktadır.

CHP'den yana sözkonusu tercih nerden, hangi görüş ya da hesaptan kaynaklanıyor?

CHP sekiz aylık koalisyon hükümeti sırasında ne gibi bir «sorumluluk», «devlet», «demokrasi» ve «uluslararası denge» anlayışına sahip olduğunu göstermiştir. Erken bir seçimde tek başına hükümet olduktan sonra da, 14 Ekimden bugüne dek kendi içinde geçirdiği evrimden anlaşılacağı gibi, gündemdeki ekonomik ve sosyal sorunlara yine bu anlayış doğrultusunda «çağdaş», «demokratik» «halkçı» ve «gerçekçi» çözümler getirmeye çalışacaktır. Ama bunların hepsi, sonuncusu dışında, lafta kalacaktır. CHP'nin «gerçekçiliği» ise fiiliyatta ona, büyükpara kesiminin çıkarları ve istekleri doğrultusunda çözümler arayıp bulmakta karar kıldırtacaktır. Koalisyon hükümetindeki icraatında ana tercihlerini kitlelerin somut sorunlarından yana yapmayan CHP'nin, tek başına iktidar olarak icraatında tercihleri *bu kesimden* yana tecelli edecektir. Bu kaçınılmazdır, çünkü CHP'nin küçük burjuva sınıf yapısı ve dünya görüşü onu her daim, çelişik çıkarlar arasında telifçi bir yol izlemeye götürmektedir; telifçi çözümlerin eninde sonunda vardığı yer, Partinin yapısından hâllâ sökülme ve orda habire yeniden üretilen tekelci kesimden yana tercihlerin de itisiyle, en güçlü çıkarın yamacı olacaktır. Böylece CHP aracılığıyla ve CHP eliyle bur

juva reformizmi tekelci kesimin çıkarına âlet edilecektir.

Bundan başka, CHP, seçimde başarı sağlayıp tek başına iktidara gelmiş olmakla bu tercihe 12 Marttan sonra aranıp da bir türlü bulunamayan sözde «demokratik meşruiyet»i sağlayacaktır. Bu tercih adına yapacağı icraatın ardına genel oya dayanmanın, kitlelerin «Akgünler umudu»nu temsil etmenin, «demokrasi»yi savunmanın manevi otoritesini katacaktır. Kitlelerle kurulan yakın bağın prestijine dayanarak, ekonomik krizin yükünün kitlelerin sırtına yıkılmasını «zorunlu»luğuna, «kaçınılmaz»lığına gerekçe sağlayacaktır. Bu arada kapitalist ekonomi krizinin kitlelerin sırtından atılması sırasında bundan en az zararlı sınırlanan belli tekelci mihraklar olmasına tepki gösteren diğer hâkim sınıf kesimlerinin karşısına, CHP'nin temsil ettiği genel oya dayalı milli irade meşrutiyeti, «HALKIN İKTİDARI», kitlelerin «AKGÜNLER UMUDU» dikilecektir. Yani tek başına CHP iktidarı, sözde temsil ettiği «halkın iktidarı» adına belli birtakım burjuva reformlarının gerçekleştirilmesine âlet edilecektir.

Üçüncüsü, kapitalist krizi atlama sürecinde sınıf mücadelesinin gittikçe şiddetleneceği önümüzdeki dönemde, tek başına bir CHP iktidarı, «sözde tek başına» iktidara gelebilmiş olmanın ona sağladığı otoriteyle, ve ardında «Akgünler umudu»nu taşıyan «güçlü» ve «muktedir» «solcu» hükümet olarak, işçi sınıfı hareketinin karşısına dikilen en «sağlam» *duvar* olacaktır. Nitekim B. Ecevit'in «Bizim solculuğumuz halkın sol anlayışının vardığı yere kadar gider» sözü aslında «halkın sol anlayışının kapsamını» bugünden ipotek altına almaktan başka bir şey değildir. Ecevit de, çok «çağdaş» ve «özgür»lükçü arkadaşları da, türlü vesilelerle verdikleri demeçlerde, «bilimsel» fetvalarda ve olaylar karşısındaki davranışlarında, «halkın sol anlayışı»nın gidip gidip hangi duvara dayanması gerektiğini bugünden *kendileri* tayin etmektedirler. Yani Ceza Kanununun anti-demokratik hükümlerinden, faşist komondaların marifetlerinden, TRT'nin sinsî beyin yıkama ameliyesinden arta kalan boşluğu onlar doldurmaktadırlar. Ve

bu tavırda burjuva reformist tercihlerle küçük burjuva iğdüler ve «taktik»ler yine içiçe işlemektedir. Ortanın Solunun işçi sınıfına ve sosyalizme karşı ilk başta yüklenildiği işlev böylece günümüzde kemâle ermiş oluyor!

Bu durumda bazı «akıllı» ve «uzak görüşlü» iç ve dış mihrakların CHP'nin «çağdaş ve demokratik sol»culuğunun AP'nin ve sair «milliyetçi» sermaye fedailerinin «çağdışı», «kaba» anti-komünizmine tercih etmelerine şaşmamak gerekir. He sabın en iyisini onlar yapmışlardır!

İşte yıllardır içinde yaşanan hakim sınıfların hükümet bunalımına *yegâne* tutarlı ve kalıcı çözümün «muktedir» bir CHP iktidarında aranmasının altında böyle hesaplar yatıyor. Bu da bir paradoks değil. Burjuvazi tarihte devrimci olduğu çağda gerçekleştirdiği her ileri —atılımın da topluma hep kendi amaçlarını aşan hedefler göstermiştir; o hedeflerin ardına yığılan kitle potansiyelini, gitmek istediği yere kadar kendi sömürücü çıkarına kullanmıştır. Bizim Batı burjuvazisine öykünmek isteyip de onun yamağı olmaktan ileri gidemeyen burjuvazimizin de Kurtuluş Savaşında, 950 seçimlerinde yapmak isteyip yapamadığı budur. 27 Mayıs Anayasasının başına gelenler de bundandır. Şimdi de «Akgünler umudu» ve «halkın iktidarı» ve «demokratik sol»culuk, «yeni» CHP kanalıyla aynı yolda kullanılmak isteniyor. 12 Mart döneminde tepeden inme hükümetlere «Türkiye'nin kalkınması sermayenin büyümesinden geçer, ne yapın edin elde

fırsat varken büyük sermayeyi kollayın, sonra sosyal adalete de sıra gelir, önce sermaye birikimi!» diye çağrılar çıkaran uyanık işadamları, şimdi halkın ezildiğinden, sömürüldüğünden söz edip «demokratik sol»culuğa yağ yakan kitaplar yayınlıyorlar! Yine aynı dönemde CHP'nin küçük burjuva kitlelerden yana görünen bazı çıkışlarını «gericilik» diye niteleyen «solcu» allameler, şimdi CHP'nin «kitlelerle yakın diyalog kurması»nı temel alan «sanayileşme» ve «kalkınma» stratejileri çiziyorlar!

Ne ki hâkim sınıfların içinde debelendikleri hükümet bunalımı bir CHP iktidarıyla da giderilemeyecektir. Çünkü içinde yaşadığımız çağda kitlelerin Akgünler vucudunu ve onun ardındaki potansiyeli somut güce çevirip Türkiye'yi kalkındırmak, Türkiye'nin emekçi halkını mutluluğa ve esenliğe kavuşturacak, kırık kırık tekelci burjuvazinin de, onun «yeni» umudu bir CHP iktidarının da boyunu aşan bir iştir. Onlar olsa olsa, o umudu ve o potansiyeli finans kapitalin kasalarında nakit paraya, emperyalizmden âriyet montaj fabrikalarında metaya çevirip Türkiye'yi emperyalizm hesabına «kalkındırabilirler. Kitlelerin Akgünler umuduna gerçekten sahip çıkarak kalkınma dâvasını gerçekleştirebilecek, insanın insanı sömürmesine son verme yolunda ileri adımları atabilecek tek güç, emekçi halkımızın işçi sınıfı öncülüğünde kendi demokratik iktidarındır. O gerçekleşinceye kadar, hâkim sınıfların içinden çıkılmaz hükümet bunalımları gündemden silinmeyecektir.

TÜSTAV

İki anti-leninist sapma: Çağdaş Troçkizm ve süper emperyalizm teorileri

E. Korkmaz

Geçmişte yapılan hataları nasıl değerlendireceğiz? Aynı hataları, bugün devam ettirmek ve yaşatmak isteyenlere karşı nasıl tavır alacağız? Daha genel deyimle, Türkiye sol hareketinde tarihe mâl olmuş yanlış deneyleri veya bugün ortaya çıkabilecek hataları nasıl ayıklayacağız?

Geçmişte yaptığımız hataları tekrarlamamız için, herşeyden önce, hataları düzeltmenin yollarını ve araçlarını *ideolojik açıdan* kavramamız şarttır. Onarılmaz hatalara düşmemek için, ideolojik olarak silahlanmak gereklidir. İdeolojik olarak silahlanabilmek için, *hataların işlendiği ortama, hataların muhtevasına,*

bunların sosyal, tarihsel ve ideolojik köklerine inmeliyiz.

Bu yazıda uluslararası düzeyde oluşturulan ve oluşturulmaya çalışılan; Türkiye sol hareketi içinde ortaya çıkan bazı sapmaları da etkileyen, anti-leninist, anti-marksist iki ana sapmadan söz edeceğiz.

Bu ana sapmalardan *çağdaş troçkizm*, bugün; gerikalmış, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde hakim sınıfları savunmanın ve son tahlilde emperyalizmi desteklemenin teorik aracı olarak tezgâhlanmaktadır. Ülkemizde ise «finans kapital solculuğu»nun bir aracı olarak savunulmaya çalışılmaktadır. *Süper-emperyalizm teorisi.*

sinin savunulanlar ise; sınıflar dışında, ülkeler ve bölgeler üstünde emperyalizme karşı savaş planları önererek, son tahlilde emperyalizmin işine yarıyacak anarşizmi teorik olarak oluşturmaya çalışmaktadırlar.

Geçmişte yapılan hataları değerlendirebilmek ve yeni hatalara düşmemek için, bu iki ana sapmayı bütün boyutlarıyla kavramamız ve bu sapmalardan doğabilecek bütün yanlışlara karşı uyanık olmamız şarttır.

Sapmaların muhtevasına girmeden önce, marksist metod üzerinde kısaca durulmalıdır.

Tarihte, toplumun ve devletin bütün ilişkilerini, ortaya atılan bütün teorik görüşleri, ancak bunlara tekabül eden çağlardaki maddi hayat şartlarını kavrayabilirsek, bunları, maddi şartlardan çıkartabilirsek, anlamamız mümkündür.

Demek ki, tarihe ve topluma mantık olarak bakabilmek, maddi hayatın üretimini kavrayabilmek, ve hem de fikirlerimizi üretebilmek için; herşeyden önce marksist metodu kullanmayı öğrenmemiz gerekiyor.

Buradan anlaşılıyor ki, ekonomi politik yöntemi metodu bize, herşeyden önce, sınıfların maddi varlık şartlarını teşkil eden iktisadi kategorileri öğrenmemizi söyler.

Bu iktisadi kategorileri de (sermaye, emek, toprak v.s. gibi) incelediğimiz toplumdaki hiyerarşik sıraya göre ele alıp incelememizi emreder. Ekonomi politikte, metodlu düşünmek demek, sınıfların varlık şartlarını teşkil eden hakim iktisadi kategori veya kategorileri, dolayısıyla, hakim sınıf veya sınıfları tespit etmektir. Hakim iktisadi kategori veya kategorileri iyi tespit etmezsek; hakim üretim biçimini anlamak imkânsızlaşır. Bu durumda, devrimin stratejisini tespit etmek imkânı, yani esas hedefe göre, sınıfları mevzilemek imkânı ortadan kalkar. Marxizm'den bütün sapmalar, marksist metodu kullanmamaktan gelir. Hakim iktisadi kategori veya kategorileri ve bunlar üzerinde bulunan sınıfları, herşeyden önce üretim araçlarının mülkiyeti açısından sınıfların durumunu, ve genel olarak dağılımı, tüketimi, biz, ancak Marksist metodu kullanırsak öğrenebiliriz. Marx'ın, ekonomi politi-

ğin eleştirisini hangi plân içinde ele almak istediğini şöyle özetleyebiliriz:

1 — Bütün toplum biçimlerine uyan genel soyut belirlemeleri (üretim, dağıtım, değişim, tüketim gibi), 2 — İncelediğimiz toplumdaki temel sınıfların varlık şartlarını teşkil eden ve incelediğimiz toplumu karakterize eden sermaye, emek, toprak mülkiyeti gibi iktisadi kategoriler. Bunlar arasındaki ilişki ve gelişmeler. Toplumsal sınıflar, bunlar arasındaki dağılım, dolaşım ve kredi. 3 — Devlet biçiminde burjuva toplumun temerküzü. Vergiler, kamu borçları, kamu kredisi ve üretici olmayan sınıflar v.s. 4 — Uluslararası üretim ilişkileri, uluslararası işbölümü, uluslararası değişim ve uluslararası kambiyo işlemleri. İthalât - ihracat v.s., 5 — Dünya pazarı ve buhranlar.

İşte günümüzde, *çağdaş troçkizm ve super emperyalizm teorilerini savunanlar*, «emperyalist dönem kapitalizmini; Marx'ın, rekabetçi dönem kapitalizmi için koyduğu metod ve kanunlarla tahlil etmenin imkânı ortadan kalkmıştır» diyerek, emperyalist dönem marksizmini, yaşayan marksizmi inkâra yelteniyorlar Çünkü onlara göre, Marx'tan sonra, emperyalist dönemde marksizmi (çağdaş troçkistlere göre, Troçki'nin dışında) formüle eden çıkmamıştır. Burjuva ve küçük burjuva «sosyalizmlerini» savunan güçler olarak karşımıza çıkan, bu, iki anti-leninist sapmayı çeşitli boyutlarıyla inceliyelim. Bu yazıda, bu iki çağdaş sapma çizgisinden «çağdaş Troçkizm»i ele alacağız. Gelecek sayıda da süper-emperyalizm teorisini sergileyeceğiz.

ÇAĞDAŞ TROÇKİZM

TEZ.

«Yeni Kapitalizm» yada «Çöküş halindeki kapitalizm» diyebileceğimiz, fakat tıpkı, serbest rekabet kapitalizmi ve emperyalizm safhaları gibi, yeni bir sanayi devrini ile ve kapitalist üretim tarzının içinde geliştiği çevrede temel bir değişiklik. İkile açıklanması gereken üçüncü bir safhanın başladığı bizde yer etmiştir. Bizim

yapmak istediğimiz şey, yaratıcı Marksizmi, deformasyonun batağından çıkarıp rönesans etmektir. Bunu başarmak için Marksist ekonomi teorisine, tutarlı ve orijinal katkılar yaptık. «(E. MANDEL, Marksist ekonomi elkitabı. ANT yayınları 1970)»

«YENİ KAPİTALİZM» (YADA; ÇAĞ DAŞ TROÇKİZM, MARKSİZMİ DEFOR. MASYONUN BATAĞINDAN KURTARIYOR!)

Yukarıda da görüldüğü gibi, çağdaş Troçkizm, kapitalizmin gelişmesinde üç safha kabul ediyor: rekabetçi kapitalizm safhası, emperyalizm safhası ve «yeni kapitalizm» safhası. Rekabetçi kapitalizm safhasını Marx'ın, emperyalizm safhasını Troçki'nin formülle ettiğini iddia eden çağdaş troçkistler; dünya ticaretinin nitelik değiştirmesiyle ortaya çıktığını kabul ettiler «yeni kapitalizm» safhasını da ken dilerin incelediklerini kabul ederler. Çağdaş bilimlerin ampirik verilerinden hareket ederek, Marx'ın ekonomi sistemini yeniden kurma iddiasında olan çağdaş troçkistler; bunu başarabilmek için Marx'ın ekonomi teorisine *orijinal* ve *tutarlı* katkılar yaptıklarını söylüyorlar, E. Mandel yukarıda adı geçen eserinde bu hususta aynen şöyle demektedir: «Marx'ın ekonomik tezlerinin tümünün geçerli olup olmadığını incelemek için, bu günkü bilimin ampirik verilerinden hareket etmektir... İncelemeye çalışacağımız metot budur. Bizim ispatlamaya çalıştığımız şey, çağdaş bilimlerin ampirik verilerinden hareket ederek K. Marx'ın tüm ekonomik sisteminin tekrar kurulabileceğidir...»

Çağdaş troçkistler «yeni kapitalizm» şartlarını tahlil ederken aşağı yukarı şunları söylemektedirler: emperyalist dönem şartlarında, kapitalizmin klasik gelişmelerinden *bazıları belirgin* (2) hale gelir. Kapitalizmin klasik olduğu şartlarda mevcut olmayan bazı gelişmeler ortaya çıkar. Tipik bunun gibi «yeni kapitalizm» şartlarında, emperyalizm şartlarındaki gelişmelerden bazıları, «yeni kapitalizm'in» sonunu hazırlayacak *belirgin gelişmeler* olarak ortaya çıkar. «Yeni kapitalizm» şartlarında belirgin hale gelen gelişmelerden bir tanesi, emperyalist ülkeler arasındaki çelişki,

diğeri ise tek tek emperyalist ülkelerin kendi içlerindeki çelişkidir. Az gelişmiş ülkelerde ve sömürge-yarı sömürge ülkelerde gelişen kapitalizm, emperyalist metropoller açısından; «eski sektörler» de (3) tekelleşen güçlerin zararına, donatım mallarında (4) tekelleşen güçlerin menfaatine kullanılmak istenir. Çünkü az gelişmiş ülkelerde gelişen kapitalizm, «eski sektörler»de tekelleşen güçler için «potansiyel bir rakibin» ortaya çıkmasıdır. Halbuki donatım mallarında tekelleşen güçler için ise «potansiyel bir müşterinin» ortaya çıkmasıdır. Bu durumda, yukarıda gerçekleşen şartlar, «yeni kapitalizmin» sonunu hazırlayacak olan belirgin çelişkileri yoğunlaştıracaktır. Ama asıl önemli olan nokta, az gelişmiş, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde gelişen kapitalizm; metropol ülkelerinin ellerindeki fazla stokları emecek bir «emniyet sübabı» rolünü oynamaya devam ettiği müddetçe; kapitalist dünya planındaki ilişkiler, «eski sektörler» de (dokuma vs) tekelleşen güçlerin zararına, «donatım» malları da tekelleşen güçlerin yararına bağlanacaktır. Bu durumda, metropol ülkelerinin ellerinde bulunan ve «donatım» malları dışında kalan stokları, dünya ticareti ememez, ab sorbe eden ve dolayısıyla, «donatım» mallarında tekelleşen güçlerin menfaatine hizmet eden bir karakter kazanmıştır. İşte, «yeni kapitalizm»'in temel özelliği, dünya ticaretinin bu nitelik değiştirmesidir. Yukarıdaki şartlar gerçekleştiğinde, az gelişmiş, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde gelişen kapitalizmin motorunu elinde bulunduran «yerli burjuvazi», «yeni kapitalizm» karşısında; daha büyük bir siyasi ve sosyal bağımsızlık derecesi ile bağdaşabilecektir. Yani, dünya ticaretindeki nitelik değişimiyle; uluslararası ticarete birden bire ortaya çıkan değişiklikler sayesinde; sömürge ve yarı-sömürgeelerde doğmakta olan burjuvazi, dünya piyasasında, kendisine mütevazî bir yer sağlayacaktır.

Çağdaş troçkistlerin «yeni kapitalizm» konusunda söylediklerini kısaca özetlemiş bulunuyoruz. Bir yanda uluslararası düzeyde anarşizmin temsilcileri olarak, diğer yanda «yeni kapitalizmin» sonunu hazır-

layacak «*bazı belirgin çelişkiler adımı*», üçüncü dünya ülkelerinde, haklı sınıfları destekleyen unsurlar olarak ortaya çıkan çağdaş troçkistler, görüldüğü gibi: *özel tahlül ve özel malzemelerle* «yeni kapitalizm» teorisini ortaya atmışlardır. Emperyalizmin sonunu hazırlayacak savaşın alanını metropol sınırlarıyla kapatan çağdaş troçkistler, bir yanda sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki hakim sınıfları desteklemeyi önerirken, diğer yanda, metropoller arasında ve metropollerin kendi içlerindeki çelişkileri «arttıracaklarını» undukları için; uluslararası düzeyde anarşizmi önermektedirler. Meselâ, E. Mandel, bir makalesinde şöyle diyebiliyor: «... A.B.D. emperyalizminin, en az önümüzdeki yıllar da geleceği belirlenecektir. Aynı bu gelecek, ne savaş alanlarında ne de üçüncü dünyada belirlenecektir.. Bu kader, Batı Avrupa ve Japon emperyalistlerinin, ABD tekellerinin mali ve endüstriyel gücü ayarında kocaman şirketler kurma yeteneği ile belirlenecektir». Mandel'den aktardığımız yukarıdaki pasajda da görüldüğü gibi, çağdaş troçkistler, emperyalist sistemin geleceğinin; Avrupalılarla japonların, ABD egemenliğine karşı meydan okumasıyla belirleneceğini ilân ediyorlar.

Çağdaş troçkizmde «kapitalizmin eşit olmayan gelişmesi»

Çağdaş troçkizm, Lenin'in, «emperyalist dönemde kapitalist ülkelerin eşit olmayan gelişmesi kanunu»nu kabul etmiyor. Çağdaş troçkistlere göre, kapitalizmin eşit olmayan gelişmesi, genişletilmiş tekrar üretimle beraber başlar: farklı ülkeler, farklı sektörler ve farklı işletmeler arasında eşit olmayan gelişme veya daha genel deyimiyile, farklı üretkenlik seviyesindeki sektörler arasındaki değer mübadelesi, kapitalizmin eşit olmayan gelişmesinin motorudur. Çağdaş troçkizm, emperyalist dönemle birlikte kapitalizmin eşit olmayan gelişmesini formüle eden farklı kanunların, yürürlüğe girmediğini iddia eder. Onlara göre, olan ve gerçekleşen; yukarıda açıkladığımız, farklı üretkenlik seviyesindeki sektörler, ülkeler, işletme-

ler arasındaki eskiden beri süregelen eşit olmayan gelişmenin, emperyalist dönemde daha da yoğunlaşmasıdır.

Acaba gerçek bu mudur? Lenin çağdaş troçkistlerin bahsettiği genişletilmiş üretimle beraber başlayan; kapitalizmin farklı sektörlerde, farklı ülkelerde ve farklı işletmelerde, farklı gelişimini kabul etmikle kalmamış şu gerçeği de formüle etmiştir: Böyle bir eşitsizlik tekelci kapitalizmden önce vardı; o zaman, kapitalizmin gelişmesi az ya da çok sınırlı idi, az ya da çok evrimseldi, bazı ülkeler, uzun sürede öbür ülkeleri, sıçramasız, dünya çapında kesin ve savaşçı anlaşmazlıklar olmadan geçiyorlardı. Ama Lenin, emperyalist dönemde söz konusu olan eşitsizliğin, bu eşitsizlik olmadığını ısrarla belirtir. Dünyada artık paylaşılmadık yer kalmadığında ve dünya pazarlarının yeniden paylaşılması söz konusu olduğunda; rekabetçi dönemde olduğu gibi, kapitalist ülkelerin aralarındaki gelişme farklarını; evrimci yoldan, sıçramasız, dünya çapında kesin ve savaşçı anlaşmazlıklar olmadan kapatmaları imkânı ortadan kalkmıştır. Bu andan itibaren, Lenin, emperyalist dönemde, kapitalist ülkelerin eşit olmayan gelişmesi kanununu formüle etmiştir. Artık, kapitalist ülkeler birbirlerini sıçramalı olarak geçebilmekte, emperyalist kampa politik ve ekonomik hiyerarşi sık sık değişmektedir; emperyalist zincir en zayıf halkasından kopmakta ve tek bir ülkede devrimin başarıya ulaşması gerçekleşmektedir.

Lenin'in, emperyalist dönemde, kapitalist ülkelerin gelişmelerinin eşit oranda olmaması kanununun anlamı ve unsurları hakkında daha duruca bir görüşe varabilmek için; J. Stalin'den ilgili iki pasajı bu raya alalım: «Öyle ise, emperyalizm şartlarında, kapitalist ülkelerin gelişmelerinin eşit oranda olmaması kanununun anlamı nedir?»

Emperyalizm dönemde gelişmenin eşit oranda olmaması kanununun anlamı, bazı ülkelerin öbürlerine oranla sıçramalı gelişmesi, bazı ülkelerin öbür ülkeleri dünya pazarından çabucak atması, artık *bölüşülme* olan dünyanın periyodik yeniden bölüşülmesinin savaşçı anlaşmazlıklara ve

savaş yıkımlarına yol açması, emperyalizm döneminde anlaşmazlıkların derinleşmesi ve şiddetlenmesi, dünya kapitalist cephesinin zayıflaması, proleteryanın tek tek ülkelerde bu cephede gedikler açmasının mümkün olması, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferinin mümkün olmasıdır.

Emperyalizm şartlarında gelişmenin eşit oranda olmaması kanununun temel unsurları nedir?

Birincisi, dünyanın emperyalist gruplar tarafından artık bölüşülmüş olması, artık yeryüzünde işgal edilmemiş, «boş» alanların olmaması, yeni pazarlar ve ham madde kaynaklarına sahip olabilmek ve yayılabilmek için başkalarının ülkelerini zorla almak gerekmesidir.» (J. Stalin, sağ ve sol sapmalar üzerine, sayfa: 216)

Çağdaş troçkistlerin niyetleri bir hayli açığa çıkmış durumda; Bir tarafta, «yani kapitalizm» diye yeni bir safha, diğer tarafta, dünya ticaretinin niteliği değişti. Böylece, ithalât-ihracat ve yatırım alanları açısından sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin önemli ortadan kalkmıştır. Bu işlemler, artık, gelişmiş kapitalist ülkelerin kendi aralarında cereyan etmektedir. Dünya ticaretinin niteliği değiştirmesiyle, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde gelişen yerli hakim burjuvaziler, madem ki; emperyalizmin sonunu hazırlayacak bazı *belirgin* gelişmeleri arttırıcı yönde etkide bulunabiliyorlar ve daha büyük bir sosyal ve ekonomik bağımsızlık derecesi ile uluslararası ticarete yerlerini alabiliyorlar, o halde, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde gelişen yerli hakim burjuvaziler desteklenecektir. İşte çağdaş troçkizmin mantığı budur.

Banka ve sanayi sermayesi

Çağdaş troçkistler, Lenin'in, «Kapitalizmin En Yüksek Aşaması: Emperyalizm», kitabında formüle ettiği ve emperyalist dönem kapitalizminin en belirgin özelliği olan mali sermaye olgusunu kabul etmemektedirler. Bu hususta söyledikleri özetle şöyledir: Dağıtılmamış kârların rekor seviyeye ulaştığı, Birinci Dünya Savaşından sonra, dev şirketler, bir sermaye darlığı ile değil bir sermaye bolluğu ile

karşılaşmışlardır. Bu andan itibaren; kendilerine finansman ve kredi sağlayan ve kendi dışlarında bulunan banka ve bankalar grubu tarafından kontrol edilmele, riniin maddi şartı ortadan kalkmıştır. Banka sermayesi önem ve hakimiyetini yitirmiş, onun yerine sanayi sermayesinin önemi ve hakimiyeti yerleşmiştir. Dev şirketler gerektiğinde kendileri banka kurmaya başlamışlardır. Birinci Dünya Savaşından sonra ortaya çıkan bu temel olgu; emperyalist dönemde kapitalizmin geliştigi çevrede temel bir değişiklikler ve «yeni kapitalizm» safhasının varlığının önemli bir yapı taşıdır. Ancak, ikinci üçüncü dereceden kapitalist ülkelerde, banka ve sanayi sermayesinin bir arada etkinliğinden söz edilebilir. Gelişmiş metropol ülkelerde, banka sermayesinin kontrolü dışında kalan sigorta kumpanyalarının ellerinde büyük sermayeler birikmiştir. Bankalardan daha önemli bir duruma yükselelen sigorta kumpanyaları gerektiğinde, şirketleri finanse etmektedirler.

Çağdaş troçkistlerin bu konuya ilişkin tahlilleri, tamamen anti-leninist bir niteliktedir. Banka sermayesinin önemi ve hakimiyeti inkâr edilmekle, tekelci dönem kapitalizminin en belirgin özelliği olan mali sermaye (finans.kapital) olgusu gözden kaçmaktadır. Lenin, üretimin yoğunlaşmasını, bundan tekellerin doğuşunu, sanayiyle bankaların kaynaşmasını, iç içe girmesini açık ve net şekilde anlatarak, finans kapital'in oluşum tarihini ve bu kavramın özünü yanlışlıkla yer bırakmayacak şekilde izah etmiştir.

1875 krizini izleyen yıllarda, serbest rekabetçi kapitalizm en yüksek noktaya ulaşmış, banka sermayesi ile sanayi sermayesi kaynaşmaya ve iç içe girmeye başlamıştır. 1900-1903 krizi döneminde, mali sermayenin egemenliği gerçekleşmiş ve mali sermayeyi ellerinde bulunduran tekeliler ekonominin yapı taşları haline gelmiştir.

Tekel, kapitalist gelişmenin son aşamasının son sözüdür. Ama bankaların kontrolünü hesaba katmazsak; tekellerin güçlü, rolü ve hakimiyeti konusundaki bilgimiz eksik, yetersiz ve zayıf olur. Rekabetçi kapitalizmin en son noktasına ulaş-

masiyle birlikte, bankalar da; ilk ve temel görevleri olan, ödemelerde aracı olma du rumlarından sıyrılmışlardır. Bankalar, ge lişmeleri ve az sayıda kurumlar halinde yoğunlaşmalarıyla; mütevazı araçlar ol maktan çıkmışlar, bir ülkenin veya pekçok ülkenin ilk madde kaynaklarına ve üre tim araçlarının çoğuna, kapitalistlerin ve küçük patronların nakdi sermayelerinin hemen hemen bütününe hakim olan muaz zam tekeller haline gelmişlerdir. Emperyalist dönemde, emperyalizmin en belir leyici özelliği olan mali sermayenin sevk ve idare edildiği evrensel kurumlar olarak ortaya çıkan bankalar; bir yandan, üretim araçlarını finans oligarşisinin elinde toplanacak şekilde yeniden dağıtırken, tüm kapitalistler sınıfının genel muhasebesini yaparlar ve bununla da kalmayarak kü çük kapitalistlerin nakdi sermayelerini, memurların gelirlerini, işçi sınıfının ve köylülüğün en son para olanaklarını çekip çevirirler. Diğer yandan üretim araçları rının, toplumsal ölçüde genel bir dağılı mının ve genel bir muhasebesinin biçimini, ama yalnızca biçimini yaratırlar.

Yukarıdaki açıklamalardan da an laşılıyor ki; çağdaş troçkistler, Birinci Dünya savaşından sonra, banka sermaye sinin önemini ve hakimiyetini inkâr et mekle, finans kapital olgusunu gözden kaçırmaktadırlar. Ve finans oligarşisinin maddi varlığını teşkil eden (ki, emperya list dönem kapitalizminin belirleyici ser maye biçimidir) finans kapitali anlayama maktadırlar.

Üretimün yoğunlaşması, sanayiyle ban kaların kaynaşması, bundan tekellerin do ğuşu ve mali sermayenin oluşumu diyoruz. Burada anlaşılması lâzım gelen en önemli nokta, sanayiyle bankaların kaynaşması dır. Banka sermayesi, kendisini sanayinin emrine vermek için, bütün ön şartlarını hazırlarken, aynı zamanda; sanayi kont rolu ve hakimiyetine almasının bütün ön şartlarını da hazırlar. Böylece, kaynaşmay la beraber, ortaya, ne banka sermayesi ne de sanayi sermayesi olan, nitelikçe farklı mali sermaye (finans kapital) çıkar. Emperyalist dönem kapitalizminin belirleyi ci sermaye biçimi budur. Evrensel kurum lar olarak ortaya çıkan bankalar ve ban

kalar kontrolundaki kurumlar tarafından çekip çevrilir ve yönlendirilir. Demek ki, tekeller herşeyden önce bankalardaki yo ğunlaşmanın bir sonucudur.

Bütün bu anlattıklarımız şu iki cüm lede özetlenebilir: «Tekel; kapitalist geli şmenin son aşamasının son sözüdür. Ama aynı zamanda, bankalardaki gelişmenin son sözü de tekeldir.»

Dev şirketler ve otofinansman

Çağdaş troçkistlerin ifadelerine göre otofinansman (şirketlerin kendi gelirleriyle kendilerini finanse etmeleri, banka kre dilerinden bağımsız olmaları) dağıtılmış kârların rekor seviyeye çıktığı Birinci Dünya Savaşından sonra ortaya çıkmış tır. Dev şirketler bir sermaye darlığına değil bir sermaye bolluğuna uğramışlar dır. Kendilerine yatırım kredisi veren ban kalar tarafından kontrol edilemezler ar tık, gerekirse kendileri banka kurarlar. Çağdaş troçkistler, «yeni kapitalizm» dö neminde; mali sermayenin hakimiyet şart larının değiştiğini iddia etmektedirler. Ge ri kalmış kapitalist ülkelerde ve bazı es ki kapitalist ülkelerde; mali sermayenin, bir avuç banka ve mali grup tarafından ele geçirildiğini ve bunların da ekonomi nin tümüne hakim olduklarını kabul et, mekle beraber; büyük kapitalist ülkeler de ABD, İngiltere, Almanya, İtalya vs. sinai ve mali sermayenin birarada ve dev şirketler kanalıyla hakim olduklarını söy lüyorlar. Birinci Dünya savaşından sonra, dev şirketler; sabit sermayelerinin amor tismani ve bunun teknik yenilenmesi ve üretim aletlerinin yayılması için gerekli bütün fonlarını, önceden biriktirilmiş emîn rezervler haline getirmişlerdir. Bu andan itibaren, dev şirketlerin, dışarıdan kend i lerine açılacak özel kredilere ve kamu kre dilerine ihtiyaçları yoktur. Kendi ihtiyat fonlarından kendi kendilerini finanse e der. Bilhassa, 1920 lerden sonra yaygınla şan otofinansman uygulamasıyla, çağımız daki kapitalizmin evriminde son derece önemli fenomenlerin ortaya çıkması ger çekleşmiştir. Banka sermayesinin önem in ortadan kalkmasıyla beraber, mali

sermayenin, bankalar ve banka grupları tarafından idare ve sevk edilmesinin de sonu gelmiştir. Böylece, uluslararası düzeyde sermaye piyasasının önemi ortadan kalkmıştır. Aşırı kârlar, dev şirketlerin elinde kapitalize olmuş ve pazarlar nisbi olarak daralmıştır. Çağdaş troçkistlerine, bu konuda söyledikleri aşağı yukarı bunlardır. Şimdi bunlar üzerinde biraz duralım.

Banka sermayesi ile sanayi sermayesinin içiçe girmesi, bankalarla sanayi dönüşünün kaynaşması ve mali sermayenin oluşumu; mali sermayenin mali gruplar tarafından sevk ve idare edilmeli, mali grupların tüm ekonomi ve politikaya hakim olması, emperyalizmin temel özelliğidir. Birinci Dünya savaşından sonra, banka sermayesinin bankalar ve bankaların kontrol ettikleri mali gruplar tarafından sevk ve idare edildiklerini inkâr etmek: Lenin'in, hayata geçirdiği ve teorik olarak formüle ettiği emperyalist dönem marksizmini inkâr etmek demektir. Bankaların «şirketler» karması ve «şirketlerin» banka kurması tamamen biçimsel bir meseledir. Ve bu emperyalizmin içinde bulunduğumuz şartlarına ilişkin hiçbir temel fikri de değiştirmez. Tam tersine, Birinci Dünya Savaşından sonra, sermayesi hisse paylarına ayrılmış anonim şirketlerin yaygınlaşmasıyla; bankaların anonim şirketleri kontrol edebilme olanakları daha da artmıştır. Anonim şirket ve holdinglerin hisse payları ne kadar küçük olmuşsa, o kadar kolay mali gruplar tarafından kontrol edilmişlerdir. Bankalar dünya ile sanayi dünyası kaynaşmış, mali sermayenin egemenliği gerçekleşmiştir. Böylece tamamen rantiyeciler olarak geçinen, asalak, tefeci ve gerici bir zümre oluşmuştur. Bu asalak zümre, sanayiciden ve sermayenin yönetimi ile doğrudan ilgili herkesten bağı koparmıştır. Bir finans grubu, %51 sermaye payı ile bir bankayı kontrol altına alırsa; bankanın kontrol ettiği bütün şirket ve holdingleri çok küçük sermaye payları ile kontrol altına alır. Çağdaş troçkistler, büyük kapitalist ülkelerde sanayi ve mali sermayenin birarada ve dev şirketler kanalıyla etkide bulduklarını söyler. Mali sermaye (finans kapital) ban-

ka ve sanayi sermayesinin kaynaşmasıyla ortaya çıkmış nitelikçe farklı ve emperyalist dönemin hakim sermaye biçimidir. Mali sermaye, tekeller aracılığıyla etkide bulunur ve mali oligarşi tarafından yönlendirilir. Emperyalizmin ayırdedici özelliği sanayi sermaye değil mali sermayedir, finans kapitaldir. Lenin'in, Emperyalizm adlı kitabından aşağıdaki pasajı alarak bu konuyu pekiştirelim: «Kapitalizmin özelliği, kapital sahipliği ve bunun sanayide uygulanışını birbirinden ayırmakta toplandır; yani nakdi sermaye ile sanayi yada prodüktif sermaye ayrılmaktadır; yine yalnız sahip olduğu nakdi sermaye ile yaşayıp giden rantiyenin (irad sahibinin) sanayiciden ve sermayenin yönetimi ile doğrudan doğruya ilgili herkesten ayrılması sözkonusudur. Bu ayrılmalar geniş ölçülere ulaştığı zaman, emperyalizm ya da mali sermayenin bütün öbür sermaye çeşitlerinden üstün aşama çizgisine gelir. Mali sermayenin bütün öbür sermaye çeşitlerinden üstün olması, irad sahibinin ve mali oligarşinin egemenliği anlamını da taşır; mali yönden «güçlü» birkaç devletin bütün öbür devletler karşısındaki üstün durumunu da açıklar...»

Bu gün ABD emperyalizminin durumu na baktığımızda, çağdaş troçkistlerin söylediklerinin tamamen safsafa olduğu ortaya çıkar. ABD de emperyalist ekonominin iplerini, sayıları çok az olan finans grupları ellerinde tutmaktadır. 1996 da en büyük anonim şirketlerin 200 zü, sanayi yatırımların % 60'ını kontrolleri altında tutuyordu. 1968'de, 340.000 sanayi şirketindeki işçilerin % 68 inden fazlası en büyük 500 şirkette çalışmaktaydı. 50 büyük ticari işletmenin kârlarının % 62,5, en büyük 10 işletmenin kasasına girmişti. En büyük 3 banka, 13.000 yakın bankanın aktiflerinin sekizde birine sahipti. Ülkede 1718 hayat sigortası aktiflerinin % 56,5 i bulunmaktadır. Bütün bunlar da, en başta Rockefeller, J.P. Morgan ve Millon v.s. nin bulunduğu bankalar grubu tarafından Manhattan, First National City ve Chemical Banks'ın başında bulunan Rockefeller ile Morgan Guaranty Trust ve Bankers Trust'un başında bulunan Morgan; sadece Amerika değil, kapitalist dünya

planında elektronik sanayiini, otomobil sanayiini, demiryollarını, havayollarını, kimya, çelik, kauçuk, kurşun, petrol, bakır ve besin sanayilerini kontrolleri altında tutmaktadırlar. Burada çok açıkça anlaşılabilir ki 5 veya 6 büyük banka bütün ekonominin iplerini ellerinde tutmaktadır.

ÇAĞDAŞ TROÇKİSTLERE GÖRE «YENİ KAPİTALİZMİN» İKİ TEMEL FENOMENİ

A — Aşırı kârların kapitalizasyonu

Bu konuyu çağdaş troçkistler şöyle açıklarlar: Sabit sermayelerini ve işletme masraflarını kendi kendilerine finanse eden dev şirketler; artık, dağıtılmamış temettü miktatlarını kendi kontrollerinde toplayarak, «fiatlara göre yatırım», (5) «fiatlara göre finansman» (6) safhalarına ulaşırlar. Böylece dağıtılmamış temettü kârları dev şirketlerin elinde kapitalize sermaye olarak birikir. Dev şirket tarafından bir yatırımın fizibilitesinin yapılması ve daha sonra bu yatırımın gerçekleştirilmesi demek; aynı zamanda bu yatırım için gerekli bütün finansmanın, kapitalize olarak birikmiş temettü kârlarından karşılanması demektir. Bankaların kontrolü tamamen ortadan kalktığı için; dev şirketler açısından artık kâr bir tesadüf işi değildir. Maliyet fiatının herhangi bir unsur gibi önceden tayin ve tespit edilmiştir. Satış fiatları önceden kararlaştırıldığı için tıpkı ücret yada fiat gibi kâr zamanı gelince gerçekleşecektir. Riziko tamamen ortadan kalkmıştır. Ayrıca enflasyon da hergün dev boyutlarla ilerlediğinden; dev şirketlerin ellerindeki gayrimenkuller her gün daha fazla değerleneceğinden, bankaların kontrol şartları tamamen ortadan kalkmaktadır.

Şimdi bu tahlilin doğru olup olmadığını üzerinde biraz düşünelim.

Yukarıda da açıklamaya çalıştığımız gibi, sermayesi hisse paylarına ayrılmış anonim şirketler, bir yönüyle emperyalist dönem kapitalizminin, içinde bulunduğu.

muhtemel şartlarda, uymak zorunda olduğu bir olguyu ifade ederler; diğer yönüyle, mali sermayenin gücünün ve kontrolünün en küçük tasarrufa kadar uzanmasının aracıdır. Eğer dağıtılmamış kârlar, kapitalize sermaye olarak toplanıyorsa; bunlar o tekele sahip olan finans gruplarının elinde ve kontrolünde toplanacaktır. Enflasyondan elde edilen yararlar da aynı şekilde parçalanacaktır. Burada anlaşılması lâzım gelen asıl mesele tekeller olgusudur. Tekeller ekonominin yapı taşıdır ve ellerindeki güç mali sermayedir. Tekel yerine, «dev şirket»i yerleştirmek en azından bir kavram hatasına düşmek olur. Üretim için yoğunlaşması ve bankaların güçlenmesiyle ortaya çıkan tekelleri (ki, bu mali sermaye temeli üzerinde; adı banka olan mali kurumlarla, adı banka olmayan mali kurumların kaynaşıp tekel haline gelmesidir) değil de, şirketler, üstünde en büyük şirketi her şey kabul etmek çok büyük bir yanlışlığa düşmek olur. Bir yandan banka sermayesi ile sanayi sermayesinin kaynaşmasının özü meselesinin yerine, biçim meselesi olarak mali sermaye gözden kaçırılır. Diğer yandan, kapitalist gruplar arasındaki mücadelenin asıl karakteri yerine biçimsel görünüşü yerleşir. Böylece, kapitalizmin temel meselesine yaklaşamayacak biçim meseleleri başa geçer.

B — Yatırım alanlarının nisbî darlığı

Burada çağdaş troçkistler tarafından ileri sürülen şudur: Otofinsansmanla beraber, yatırım alanlarının fazla üretimle başı kopar. Yani, hem mevcut pazarı doyurmak, hem de yeni elde edilen pazarlara girmek tamamen dev şirketlerin kendi kendilerini finanse etmeleriyle gerçekleştiğinden; bir taraftan yatırım alanlarının nisbi olarak daralmasıyla, diğer taraftan bir nevi üretimle başı kopmuş olan fazla üretimin tekrar üretime girme imkânsızlığı karşısında, «yeni kapitalizmin» temel bunalımı başlar. Tabii ki bu söylenenler soyut planda doğru şeyler gibi gözükebilirler. Ama burada çok önemli ve tehlikeli bir yanlış da gizlenmektedir: Yatırım alan

larının daralmasıyla, bir taraftan mevcut pazarların doyurulmuşluğu kastedilmekte beraber, diğer taraftan sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde gelişen kapitalizm kas tedilmektedir. Sömürge ve yarı sömürge ülkelerde gelişen kapitalizm, «donatım» malları dışında kalan mallarda kendi ken dilerini doyuracaklardır. Bu da kapitalist pazarın nisbi olarak daralmasını beraberin de getirecektir. Sömürge ve yarı sömürge ülkelerde gelişen kapitalizm, «yeni kapı-talizm» şartlarında, emperyalizm karşı-sında daha fazla bir siyasi bağımsızlık el-de etme şansına sahiptir ve aynı zamanda sömürge ve yarı sömürge ülkelerde üretici güçleri geliştirdiğinden ve emperyalizm karşı-sında daha fazla bağımsız olabileme şansına sahip olabildiğinden bu olgu desteklene cektir.

Yukarıda da çok açık olarak görüldü-gü gibi, çağdaş troçkistlerin bu tahlili, bizi, hem bir yüzyıl geriye, hem de içinde bulunduğumuz şartlarda, emperyalizmi ve emperyalizmin yerli ortağı hakim sınıfları desteklemeye götürür.

ESKİ TİP İHRACATIN YERİNİ YENİ TİP İHRACATIN ALMASI VE ÜÇÜNCÜ DÜNYA ÜLKELERİ

A — Üçüncü dünya ülkelerinde kapitalizmin gelişmesi ve emperyalizm

Çağdaş troçkistlerin bu konuda söyle-diklerini biraz daha açalım. Şöyle diyor-lar: Dağıtılmamış kârların çok büyüdüğü ve otofinansmanın yaygın halen geldiği Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra: «eski sektörler»de (burada eski sektörler denil-mekle kastedilen şey, tekstil sanayi ve kö-mür gibi yeraltı servetlerinin işletilmesi v.s. dir) tekelleşen güçlerin karşısına, sö-mürge ve yarı-sömürge ülkelerde gelişen kapitalizm bir rakip olarak çıkmıştır. A-ma bu mücadelede, «eski sektörlerde» te-kelleşen güçlerin karşısına; «eski sektör-ler dışında kalan mallarda», yani «dona-

tım» mallarında tekelleşen güçler rakip olarak çıkar ve bunlar için sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde gelişen kapitalizm «potansiyel» bir müşteridir. Metropol ül-kelerdeki menfaat ilişkileri «donatım» mal-larında tekelleşen güçler yararına halledil-diğinden; «eski sektörler»de tekelleşen güçler, sömürge ve yarı sömürge ülkelerde gelişen kapitalizmi engelleyemezler. Bu şartlar altında dünya ticareti eski niteli-ğiyle devam edemez, yeni bir nitelikte ye-niden ortaya çıkar. Sömürge ve yarı-sö-mürge ülkelerde gelişen kapitalizm «dona-tım» malları dışında kalan mallarda ken-di kendilerini doyururlar. Dünya ticaretin de tıkanıklık başlar. Metropol ülkelerde-ki, eski sektörlerde tekelleşen güçlerin za-yıflamasıyla da, sömürge ve yarı-sömür-ge ülkeler, uluslararası ticarete yerlerini alabilirler. Yani bunların «donatım» mal-ları dışında ihracat imkânları da doğar.

Çok açık olarak görüldüğü gibi, bu tahlil, emperyalizmi ve geri kalmış sömür-ge ve yarı-sömürge ülkelerde yerli hakim sınıfların desteklenmesi için bütün şartlar zorlanarak yaratılmıştır. Sömürge ve ya-rı . sömürge ülkelerde, çağdaş troçkizmin bir uzantısı olarak gelişen ve hakim sı-nıflar tarafından propagandası yapılan bu görüş ve tahliller son derece tehlikeli ve aldattıcıdır.

B — Üçüncü dünya ülkelerinde devrimci görev

Yukarıda da özet olarak açıkladığı-muz gibi, çağdaş troçkizme göre gerikal-mış, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde gelişen kapitalizm; «donatım» malları dışında kalan mallarda kendi kendilerini finanse ettiklerinden, kapitalist pazarı nis-bi olarak daraltır. Bu ülkeler, emperya-lizm karşısında daha bağımsız bir sosyal ve siyasal yapıya kavuşurlar. Ve uluslar-arası ticarete buna uygun yerlerini alır-lar. Üretici güçlerin gelişmesi ve burjuva demokrasinin yerleşmesi sağlanır. Bö-yüce, hakim sınıflar dışında kalan diğer sınıflar da, kendi örgütleriyle politik are-naya çıkabilirler. Demek ki, gerikalmış, sömürge ülkelerden herhangi birinin şu veya bu emperyalist blok tarafına geçme

si; sömürme - sömürülme ilişkisi değil, bir zorunluluk ilişkisi olarak ortaya çıkar. Budur, çağdaş troçkistlerin bu konuda söyledikleri. Ve anlatmak istedikleri de açıktır: «sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde gelişen kapitalizm desteklenecektir». Bunu, ilkökümüz şartları açısından düşünürsek; önerilerin, finans kapitalin desteklenmesi olur.

Emperyalizmle mücadele ve emperyalizmin sonu

Çağdaş troçkizm yukarıdaki tahlille riyle, marksizmi deformasyonun batağından kurtardığını ilân ediyor. Ve «yeni kapitalizm» şartlarında geri kalmış, sömürge, yarı-sömürge ülkelerle emperyalizm arasındaki gelişkinin önemini kalmadığını söylüyor. Çağdaş troçkistlere göre, geri kalmış, sömürge, yarı-sömürge ülkeler, emperyalizmle mücadelenin savaş alanları olmaktan çıkmıştır. Zaten, sanayiye gelişmiş dünyanın büyük bir yardımı olmadan; geri kalmış, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde devrimi yapıp, «geçiş ekonomisi problemlerini» halletmek son derece güçtür. Emperyalizmle mücadelenin savaş alanları artık, «üçüncü dünya ülkeleri» değil, metropol ülkelerinin kendi sınırları ve metropol ülkelerinin kendi içleridir. Ve şöyle bir senteze varıyorlar: «... dünya sosyalizminin kurulabilmesi için kesin savaşın ancak Alman, İngiliz, İtalyan, Amerikan işçilerinin mücadelesi ile olabileceğini anlarız.

..... ABD emperyalizminin en az önümüzdeki yıllarda geleceği belirlenecektir - ne savaş alanında ne de üçüncü dünyada belirlenecektir - bu kader, Batı Avrupa ve Japon emperyalistlerinin mali ve endüstriyel gücü ayarında, kocaman şirketler kurma yeteneği ile belirlenecektir. Batı Avrupa işçi sınıfının somut devrimci militanlığının yeni hareketi, aynı zamanda sosyalist demokrasi için Doğu Avrupa işçilerinin, öğrencilerinin ve aydınlarının - Rusyadaki politik devrimin paralellığı de buna eklenmelidir - militanca mücadeleleri, ABD'deki, radikalizminin kabarmasını ve yeni devrimci öncülerin çıkmasını kuvvetlendirmektedir...»

İşte çağdaş troçkizmin çıplak yüzü budur. Ve böylece bizlerden, burjuvaziyi desteklememizi istemektedir.

Yukarıda da görüldüğü gibi, çağdaş troçkistlere göre, bu gün dünyada sosyalist ekonomiyi uygulayan ülke yoktur. Ancak «geçiş ekonomisini» uygulayan ülkeler vardır. «Geçiş ekonomisini» uygulayan ülkelerle kapitalist ülkeler arasındaki ilişki, emperyalizmin sonunu hazırlayacak gelişki değildir. Çağdaş troçkistlere göre, zaten, Sovyetler marksizme ihanet etmişlerdir. Onun için Doğu Avrupa halkları, Sovyetlere karşı ayaklanmalıdır. Yani, Avrupa ve Japon emperyalistlerinin, Amerikan şirketleri kadar büyük şirketler kurduklarında; Batı Avrupa işçi sınıfının somut devrimci militanlığı ile Doğu Avrupa işçilerinin ve öğrencilerinin, aydınlarının, sosyalist demokrasi için mücadelesi aynı yönde kabarmak ve A.B.D. deki radikalizmi körükleyecektir!

Çağdaş troçkizm sapmasının Türkiye'ye yansması

Yukarıda uluslararası düzeyde ana çizgileriyle incelemeye çalıştığımız, çağdaş troçkizm teorisini, yurdumuzda da, sadece yaymaya ve yaşatmaya çalışanlar vardır. Ülkemizdeki devrimci mücadelenin içine girmeye çalışan bu sapmanın üzerine de, önemle durmamız gerekiyor.

Bu çevrelere göre; Türkiye, 1900 lerden beri, «doğucu - islâmcı akım» ve «atıcı - laik akım» temeli üzerinde, zamana ve şartlara uygun olarak gelişen güçler arasındaki çatışmalarla doludur, Doğucu-İslâmcı akım ve bu akım temeli üzerinde zamana ve şartlara uygun olarak gelişen güçler; üst yapıda, anti-faşist yapı kurumlarına sahip çıkmalarına rağmen, alt yapıda ve temelde modern üretim gücü sahipleri ve üretim gücü sahibi sınıfların ideolojisini biçimlendirirler. İdris Küçükömer, bu konuda aynen şöyle diyor: «... İslâmcılar ise, islâm kurumlarını yaşatmak ve batının üstün teknolojisini ekonomik hayata uygulamak isterlerken..., dini kılıfına rağmen, bazı sınıfların, daha doğrusu bazı üretim gücü sahiplerinin ideolojisini biçimlendiriyorlardı» (İdris Küçükömer, Düzenin Yabancılaşması, Ant ya.

1969). Tarihi gelişme içerisinde; doğucu-İslamcı akımın, sözde devamlı anti-tezi olarak ortaya çıkan, batıcı . laik akım ve bu akım temeli üzerinde gelişen güçler, hiçbir zaman üretim gücü sahibi olamamışlardır. Üretim gücü sahibi olamadıklarından; üretim gücü sahibi sınıfların ideolojisini biçimlendirememişler ve bu ideolojilere sahip çıkamamışlardır. Üretim gücü sahibi yerli sınıfların ideolojisini savunamayan bu akım, batıdaki emperyalist ve kapitalist ülkelerin ideolojisi ve üst-yapı kurumlarını savunmuşlar ve emperyalizmi davet etmişlerdir. Emperyalizm, davet edilen bu yoldan ülkemize girmişdir. Mesele bununla da bitmemiştir: Küçük burjuva kökenli bürokratlardan ve aydınlardan oluşan bu akımın temsilcileri, üretim gücü sahibi olmadıklarından; ellerine geçirdikleri artık . ürünü, tekrar üretime yatırarak, bu yoldan bir artık-ürün elde edebilecek bir sınıfa dönüşememişlerdir. Zaten üretim gücü sahibi olmadan ve giderek bu sahipliği sağlamlaştırıcı ve üretim güçlerini geliştirici üst-yapı kurumlarını ortaya çıkarmadan, artık ürünün bir kısmını devamlı alabilmelerine imkân yoktur. Bu durumda kendileri bir sınıf haline gelemediklerinden, üretim gücü sahibi yerli sınıflarla organik bağlar da kuramamışlardır. Üretim genişleyeceğine daralmış, üretici güçlerin gelişimi engellenmiştir. İdris Küçükömer, yukarıda adı geçen eserinde bu konu ile ilgili olarak şunları yazmıştır: «... batılılaşma, yabancı bir sosyal sistemin, giderek emperyalist olacak kapitalizmin, ekonomik tabanı üzerindeki ideolojisine, onun çıkarlarına uygun bir ortam yaratabilirdi. Nitelik de öyle oldu. Kapitalizm kendisine açık bu ortamdan kolaylıkla yararlandı. Kapitalizm çıkarları için, kendine has yoldan Türkiye'ye rahatça girdi... Osmanlı koşulları altında gelişen bu bürokratlar, bir sınıf olamıyor du. Ellerine geçirdikleri artık ürünü, tekrar üretime yatırarak bu yoldan bir artık ürün elde edebilecek sınıfa dönüşemiyorlardı. Belki içlerinden tekil olarak bazıları bunu yapıyordu. Fakat grup olarak hayır... Bu ilişkilerle batıcılar grubu, aydın kesimini temsil eder görünseler de, halkla, hiç değilse bazı sınıflarla tamamlanmış organik bir bağlantı kuramıyacaklardı.

di. Ves gerçekten çokluksal halka karşı dü şebileceklerdi. (Say. 11-12).

Batıcı-laik akım ve bu akım temeli üzerinde zamana ve şartlara uygun olarak gelişen güçlerin, bu tarihsel özelliğinden dolayı: a . gerçek bir sınıf hareketinin doğması engellenmiştir, b . mevcut düzeyin temelden reddine gidebilecek bir akımın doğması engellenmiştir. *Türkiye'nin sınıf meselelerinin çözümünün anahtarı bu noktadadır.* Bu nokta anlaşılabilir mi, Türkiye de sınıf meselelerine yaklaşmaz, sınıf tahlilleri yapılamaz.

Doğucu . İslamcı akım ve bu akım temeli üzerinde zamana ve şartlara uygun olarak gelişen güçler ise, ya üretim gücü sahibi sınıfların kendileri olmuş, yahut da yerli üretim gücü sahibi sınıflarla organik bağlar kuran güçler olmuşlardır. Tarihsel gelişimi içerisinde bu akım; «yeni çeri-esnaf-ulema» birliğinden doğmuş, daha sonra, jön Türklerin Prens Sabahattin Kanadını, Hürriyet ve İttihat Partisini, Birinci Büyük Millet Meclisinde İkinci Grubu, Serbest Fırka'yı ve 1950 den sonra da; Demokrat Partiyi ve Adalet Partisini oluşturmuştur. Tarihsel gelişimi içerisinde sıraladığımız bu güçler, «gerçek sol güçler»dir. Tarihsel gelişimi içerisinde bu akımın devamlı anti-tezi olarak ortaya çıkan ve yine tarihsel gelişimi içerisinde; jön Türklerin Terakki ve İttihat Kanadını, İttihat ve Terakki Fırkasını, Birinci Büyük Millet Meclisinde Birinci Grubu, C.H.P. yi, MBK yi ve CHP dedi ortamın solunu yaratan batıcı-laik akım, «gerçek sağ güçleri» temsil ederler. Bu gerçekleri görmeden, Türkiye'de sınıf meselelerine yaklaşamaz.

İşte Türkiye'de çağdaş troçkizmi savunan çevreler, tahlillerini bu şekilde geliştiriyorlar. Ve Türkiye devrimcilerine, dünkü D.P. nin devamı olan, A.P. yi desteklemeyi öneriyorlar ve desteklemeye çağırıyorlar. Mesele bununla da kalmıyor; Türkiye'yi tarihsel gelişimi içerisinde ve içinde bulunduğumuz şartlarda temsil eden «gerçek sol güçleri», çağdaş troçkizmin uluslararası düzende oluşturduğu sentezler paralelinde, sentezleştirmeye çalışıyorlar.

Türkiye'de çağdaş troçkizmi savunan çevrelere göre : Değişen dünya koşulları ve ortaya çıkan gerçekler

Türkiye'de çağdaş troçkizmi savunan çevrelere göre; İkinci Dünya Savaşından sonra, metropol ülkelerde, «donatım mallarında» tekelleşen güçlerle, «eski sektörlerde» tekelleşen güçler arasındaki gelişki şiddetlenmiştir. Çünkü, metropol ülkelerin de «donatım mallarında» tekelleşen güçler açısından; gerikalmış, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde gelişen kapitalizm, müşteri olmaya devam edecektir. Ama, metropol ülkelerde «eski sektörlerde» tekelleşen güçler için ise; gerikalmış, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde gelişen kapitalizm, artık, bir rakip olacaktır. «Donatım mallarında» tekelleşen güçlerle, «eski sektörlerde» tekelleşen güçler arasındaki çelişkinin şiddetlenmesinden dolayı; «eski sektörlerde» tekelleşen güçlerin, gerikalmış, sömürge, yarı-sömürge ülkeler tarihsel olarak kapanmıştır. Demek ki, de gelişen kapitalizmi boğması dönemi, dünya ticareti nitelik değiştirmiştir. Ve «yeni kapitalizmin» özündeki devamlı fazla üretimi, kapitalist dünya planında, absorbe etme yeteneği de ortadan kalkmıştır. Zaten, donatım mallarında tekelleşen güçler için, içinde bulunduğumuz şartlarda, metropol sınırlarının dışı; ithalât, ihracat ve yatırımlar açısından, kârlı alanlar olmaktan çıkmıştır. Kârlı alanlar artık metropol sınırları içerisindedir. Demek ki böylece savaş alanları, üçüncü dünyadan metropol sınırları içine kaymıştır.

Yine aynı çizgiye göre, bizim gibi gerikalmış, yarı-sömürge ülkelerde gelişen kapitalizmi, «üretim gücü sahibi sınıflar» elinde tutar. Yukarıda da dediği gibi, bu güçler, Türkiye'de «gerçek sol güçlerdir», «Yeni kapitalizmin» bunalım döneminde, üretim gücü sahibi sınıflar, Türkiye'de gerçek kapitalizmi geliştirme şansını yeniden ellerine geçirmişlerdir. Bunun için uygulanacak politika «millî merkantilizm» olmalıdır. Yani ülkemizdeki yerli hâkim sınıflar, «eski sektörlerde» kapitalizmi geliştireceklerine göre; «eski sektörlerle» gelen hammadde, ara mal ve son sermaye

mallarının dışarıdan ithaline derhal son verilmelidir. Böylece, «millî merkantilizm» politikasıyla, ülkemizde gerçek kapitalizm gelişebilecektir, üretim devamlı genişleyecek, üretici güçler gelişecektir. Toplumsal sınıflar da kendi örgütleriyle politikada yerlerini alabileceklerdir. Türkiye açısından gerçek olan budur.

Bir de uluslararası düzeyde meseleye bakarsak; üçüncü dünya ülkelerinin savaş alanları olmaktan çıkmaları ve savaş alanlarının metropol sınırları içerisine kaymasıyla beraber, emperyalizmin sonunu hazırlayacak ana çelişmeler, emperyalist ülkeler arasında ve emperyalist ülkelerin kendi içlerinde devam edecektir. Bu gerçekler şunu gösterir; Türkiye, kapitalist dünya planında, emperyalizmin sonunu hazırlayacak olan yukarıda saydığımız beş çelişkileri arttırıcı yönde bir yer almaz. Demek ki zamanımızda artık, gerikalmış, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin emperyalist mihvere yaşmaları ve ya yaklaşmaları bir sömürme-sömürülme ilişkisi olmaktan çıkmıştır. Tamamen gerikalmış, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde kapitalizmin gelişmesi için, *zorunlu* ilişki haline gelmiştir. (7)

Yukarıda, Türkiye'de çağdaş troçkizmi savunan çevrelerin, ülkemiz ve dünya planındaki görüşlerini özetledik. Çok açık olarak görüldüğü gibi, bu görüş ve tahminler, çağdaş troçkist görüşleri Türkiye'de tutturmaya ve yaymaya çalışan görüşlerdir. Çağdaş troçkizmin kabul ettiği her şeyi kabul etmek, reddettiği her şeyi reddetmek, amacına yönelen bu çevrelerin görüşleri, tamamen tahriftir. İçinde bulunduğumuz emperyalizm döneminde, kapitalist ülkelerin gelişiminin eşit oranda olmaması kanununa göre; emperyalist ülkeler arasındaki çelişkiler şiddetlenirken, gerikalmış, sömürge ve yarı-sömürge ülkeler, yeniden paylaşım sınırları konusunda savaş alanları olarak ortaya çıkmaktadır. Yine çağdaş troçkist görüşleri savunan çevrelerin iddia ettikleri gibi, Türkiye'de emperyalizmden bağımsız bir kapitalizmin gelişme şansı, yoktur. «Üretim gücü sahibi yerli sınıflar» diye ifade ifade ettikleri, finans kapitali

temsil eden sınıflardır. Emperyalizm ve ortağı yerli güçlerin kendileridir. Bu gün Türkiye'de üretim gücü sahibi sınıfları des teklemek demek, finans kapitali savunmak, emperyalizmi desteklemek demektir.

Türkiye'de çağdaş troçkizmi savunan gerçeklere göre : Bürokrat - halk çelişkisi

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, bu çevrelerin görüşlerine göre, «ülkemizdeki gerçek sol güçler'i» temsil edenler, tarihsel gelişimi içerisinde daima «üretim gücü sahibi sınıflar» olmuştur. Bunlar iktidara yaklaştıkları zaman, üretim genişlemiş, üretici güçler gelişmiştir. Bunun karşısında yer alan ve içinde bulunduğumuz şartlarda bürokrasi tarafından temsil edilen akım ise, üretim gücü sahibi olmadıklarından, iktidara yaklaştıkları zaman, üretimin genişlemesi durmuş ve üretici güçlerin gelişmesi engellenmiştir. Ülkemizde gerçek sağ güçler bunlardır ve emperyalizmi asıl davet eden de bunlardır. Dünya koşullarında ortaya çıkan yeni gerçekler karşısında, üretim gücü sahibi sınıflar, «millî merkantilist» bir politikaya, Türkiye'de gerçek kapitalizmi geliştirme şansını yeniden ellerine geçirmişlerdir. Bu durumda Türkiye'de gerçek bir kapitalizmin gelişmesine engel olan dün olduğu gibi, bugün de tek güç vardır: bürokrasi. Bürokrasi gerek kökeni itibarıyla,

gerekse bugünkü mevcut durumu itibarıyla kapitalizmin gelişmesinin önünde bir engeldir ve asıl mücadele edilecek güçtür. «Zaten çağdaş troçkizme göre;» için de bulunduğumuz «yeni kapitalizmin» bu nalımı döneminde, gerikalmış, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde kapitalizmin gelişme şansı vardır. Ve evrensel bir gerçek olarak ortaya çıkan bu kapitalizmin gelişmesinin önüne çıkan engellerle mücadele etmek devrimci bir görevdir.» Bu çevrelerin görüşlerinin foyaları artık ortaya çıkmıştır. Bürokrat-halk çelişkisini ortaya atarak, asıl düşmanın (finans kapitalin) üstünü örtmüşler, bürokrasiyi gerçek düşman olarak ilan etmişlerdir. İçinde bulunduğumuz şartlarda, gerikalmış, sömürge ve yarı sömürge ülkelerde kapitalizmin gelişeceğini ortaya atarak, finans kapitali savunmamızı istemişler ve «finans kapital solculuğu»nu yaymaya çalışmışlardır.

Ülkemizdeki hakim sınıfları ve uluslararası düzeyde, ABD emperyalizmi karşısında ekonomik ve politik bir entegrasyona gitmeye çalışan AET emperyalizmini desteklemeyi kendisine görev kabul etmiş olan, bu yanlış görüş ve tahlillerin; işçi sınıfının bilimi ve onun örgütlü hareketi karşısında hiçbir etkinlik şansı yoktur.

Çağdaş troçkizm, küçük burjuva entelektüellerinin, fanteziye meraklı eylem kaçaklarının ve «sermaye solculuğu»nun tutunduğu çürük dal olarak kalmaya mahkumdur.

DİPNOTLAR

1 — Troçkizmin ana hatları ve genel eleştirisi ayrı bir yazının konusudur. Ancak Burada kısaca troçkizmin genel nitelikleri üzerinde durmanın yararı vardır. Troçkizm dünya tarihinin gelişimini ilk baştan beri eşitsiz gelişmeye bağlar. Tarihin devirdirici gücü ona göre budur. Bu yüzden tek tek ülkelerin sosyalizme ulaşma imkânını inkâr eder. Sürekli devrim önerir. Kurtuluşun ancak bir dünya devrimiyle olacağını iddia eder. Bunun gerçekleşmesinde temel belirleyicinin emperyalistler arasındaki çelişme olduğunu, ancak bunun keskinleşmesiyle metropollerde başlayan bir dünya devriminin sürekli bir şekilde insanlığı kurtaracağını savunur. Bu yüzden tek devrimci güç olarak metropol işçi sınıflarını ve daha da çok aydınları ve gençliği görür. Köylülüğün önerisini, işçi-köylü ittifakını, halk cephelerini, az gelişmiş, sömürge ve yarı sömürge ülkelerdeki mücadelenin önemini inkâr eder. Köylülüğün devrimci önemini inkârı için, ATÜT tezlerini savunur. Teori özünde devrim ihracı teorisiidir.

Troçkizm anti-leninist bir sapmadır. Her yerde marksist-leninist mücadelenin karşısında yer alır, bölücülük yapar. Aydınların öncülüğünü savunur, demokratik merkezîyetçiliği inkâr eder, uluslararası anarşizmi destekler. Dünya sosyalist sisteminin varlığını inkâr eder, sosyalist ülkeleri sosyalist kabul etmez. Sosyalist sistemle emperyalist sistem arasındaki mücadeleyi inkâr eder ve her zaman burjuvazinin yararına çalışır. Partiyi inkâr eder ve dünya partisi önerir.

Çağdaş troçkizmi bugün dört ayrı fraksiyona bölünmüştür. Bunlar troçkizmin yukarıda saydığımız genel niteliklerini sürdürürler. Bu yazıda daha çok, günümüz troçkizminin en önemli liderlerinden Ernest Mandel'in düşünceleri kaynak alınmıştır.

2 — «Yeni kapitalizm» şartlarında, kapitalizmin belirgin hale gelen gelişmeleri: Mandel'e göre, kapitalist üretim tarzının yayılmasını sağlayan tarihi şartlar; kapitalist piyasanın içine sürüklenmiş çeşitli sektörler, kollar, ülkeler arasındaki eşit olmayan gelişmeden doğarlar. Bunlar:

a — Sanayi ile tarım arasında eşit olmayan gelişme,

b — İlk sanayileşmiş ülkeler ile sömürge ve yarı-sömürge ülkeler arasındaki eşit olmayan gelişme,

c — Sanayinin çeşitli kolları arasındaki eşit olmayan gelişme,

d — Aynı bir ülkenin çeşitli bölgeleri arasında eşit olmayan gelişme. «Marksist ekonomik literatürde, genellikle tam değerlendirilmemiş, pek önem verilmemiş olan bu fenomen, gerçekte genişletilmiş tekrar üretimin anlaşılmasını sağlayan kilit noktalarından birisidir». Mandel böyle açıklıyor ve daha sonra şöyle devam ediyor: «Yeni kapitalizm» şartlarında, (b) numarasıyla ifade ettiğimiz, emperyalist ülkelerle sömürge ve yarı-sömürge ülkeler arasında eşit olmayan gelişmenin bir önemi kalmamıştır. (a) ve (c) numaralarıyla ifade ettiğimiz gelişmeler ise bugün emperyalist ülkeler arasında yoğunluk kazanmıştır.»

3 — Çağdaş troçkistler, «eski sektörler» deyimiyle; genellikle dolcuma ve işlenmesi büyük teknoloji istemeyen yeraltı servetlerinin işletilmesini anlamaktadırlar.

4 — Donatım malları sektörü deyimiyle, genellikle, teknoloji yoğun sektörler kastedilmektedir.

5 — «Fiatlara göre yatırım»: daha sonra gerçekleştirilecek fiatları, mecburi bir ön şart olarak içeren yatırım demektir.

6 — «Fiatlara göre finansman»: daha sonra gerçekleştirilecek olan fiatları mecburi bir ön şart olarak içeren finansman demektir.

7 — «Dünyanın bu yeni yaratılacak koşulları altında ise; tarihsel ezme çarkları değil, dengeli ve adil bir geliştirme programını işletecek bölgesel ya da evrensel yeni işbirliği örgütlenişleri zaten kendiliğinden aranır ve gerekli duruma gelecektir». Ali Gevgilili, Tarabya Açık Oturumu, 27-28 Şubat 1970.

TÜSTAV

Milli Demokratik Devrim hareketinin eleştirisi

MDD, TİP'e karşı muhalefete başlayıp, Türk Solu dergisiyle çizgisini netleştirdiği zaman başlıca şu noktalar üzerinde duruyordu:

Günümüzdeki devrimci şiar *Sosyalist Türkiye* değil, «*Tam bağımsız ve Gerçekten Demokratik*» Türkiye'dir.

Şu halde önümüzdeki devrimci görev emperyalizm işbirlikçi sermaye-feodal ağa, üçlüsüne karşı olan tüm sınıf ve zümrelerin oluşturacağı «milli cephe» yi kurmaktır. Böylece tüm *millici* sınıf ve tabakaların emperyalizme karşı mücadelesi şimdiki aşama da asıl görevdir. Önümüzdeki devrimci aşama *Milli Demokratik Devrim* aşamasıdır.

Bu cephede işçi sınıfının öncü olması elbette istenir, fakat devrimde öncülük partiliklik konusu değildir. Kim güçlüyse o öncü olur.

İçinde bulunduğumuz şartlarda küçük

burjuva bürokrasisi (asker-sivil aydın zümre) devrimci ve millici bir güçtür. Zaten Kurtuluş savaşı da onların öncülüğünde ve kazanılmıştır. 1942'yi kadar ve özellikle Atatürk'ün ölümüne kadar dönem devrimci bir dikkatle tutuldu. Daha sonra «anti-kemalist karşı devrim» başlamıştır.

Bugün Türkiyede filipin demokrasisi vardır. İcazetli sosyalizm yapılmaktadır. 141 ve 142'nin gölgesinde sosyalizm yapılamaz. Pek çok eski sosyalist siyasi haklarından mahrumdur. Filipin tipi demokrasiye son verip, gerçek demokrasiyi, tam bağımsız gerçekten demokratik Türkiyeyi kurmak için mücadele etmek gerekir.

Kısaca ve başlıca bu noktalarda yoğunlaştırılan ajitasyon ve propoganda da dikkati çeken önemli özellikler ise şunlardır:

MDD çizgisinin getirdiği görüşlerde

elbette çeşitli doğrular vardı, bu doğruların başında ise *cephe politikası*'nı vurgulamak geliyordu. Ne var ki, sunulan cephe politikası, geçen sayımızda da çeşitli örneklerini gördüğümüz gibi işçi sınıfının bağımsızlığından taviz veren veya bu bağımsızlığın önemini kavrayamayan bir politika idi. Oysa, yarı-sömürge ve yarı-feodal pek çok toplumda işçi sınıfı sosyalizmi tarafından savunulmuş ve uygulanmış olan Millî Demokratik Devrim tezi ve mücadeleleri, mutlaka ve mutlaka işçi sınıfı öncülüğündeki bir devrimi öngörmekteydi. Ve öncülüğün sadece lâfı değil, bizzat işi de yapılıyordu.

MDD'nin Türkiyedeki irijinal biçimle nişindeki küçük burjuva niteliğini, bu niteliğe uygun olan küçük burjuva tabanını belirleyen özellik ve oluşturulan görüşlerle, davranışlar silsilesi *işçi sınıfının bağımsız politikası* açısından incelenmelidir.

MDD çizgisi gerek Türkiye analizlerini, gerekse önerilerini ve eylemini işçi sınıfının bağımsız ideolojisinin ve biliminin

[*Türkiyede devrimci hareketin 1971'de uğradığı yenilgi birtakım basit hataların veya sadece bir tek grubun eseri değildir. 1960-71 döneminde genel sosyalist hareket içinde sadece TİP'i sorumlu görmek, ya da salt MDD'yi suçlamak bilimsel bir yaklaşımdır. Ve şüphesiz ki, TİP ve MDD hareketlerini ve onların yanlışlarını güçlendiren objektif (maddi) şartları öncelikle göz önüne almak, sübjektif faktörleri ve bunların doğurdukları çeşitli hataları bu bütünlük içinde değerlendirmek gerekir. 1960 sonrası incelememizde, bu objektif ortamı, Türkiyede sosyal sınıflar mücadelesinin gelişimini genel çizgileriyle ele alıyoruz. Fakat bütün sonucu objektif şartlara ve objektif gelişime bağlamak, sübjektif faktörlerin etkisini önemsememek bizi kaçınılmaz olarak (fatalizme) götürür ki, sosyal determinizmin, fatalizm olmadığını hepimiz biliriz. Devrimci mücadelede sübjektif etkenin gelişim üzerindeki önemini unutmamak, 1960-71 dönemini ele alırken, meseleyi işçi sınıfı politik hareketinin zayıflığına bağlayarak, sorumluluğu işçi sınıfının tenkilinden mücadelesinin bile 1960'lara kadar duran olmasına yüklemiş oluruz].*

belirlediği proletarya sosyalizminin devrimci politikası üzerine kurmuş değildi. Gerçi zaman içinde, MDD tezi bu konuda ajitasyon ve propaganda bakımından, ideolojik bakımından gelişti, işçi sınıfının öncülüğü vurgulandı, ama bunun pratiği yerine getirilemediği için, MDD hareketi tarihsel olarak bir küçük burjuva karakteri taşıdı. Zaten sözkonusu hareket işçi sınıfı karakterini taşıyıcıydı, vardığı nokta bugünküden çok farklı bir yer olurdu.

İşçi Sınıfının Bağımsız Politikasını Neler Belirler :

İşçi sınıfının bağımsız politikasını belirleyen unsurları MDD tezinin düşünce ve davranışını incelerken tekrar hatırlamak gerekli:

İşçi sınıfının bağımsız ideolojisi : Bu ideoloji işçi sınıfı dışındaki her türlü sınıf ve zümre etkilemelerinden bağımsız olarak üzerine titrenilen tutulan *işçi sınıfının bilimidir*. İşçi sınıfının bağımsızlığı onun devrimci öğretilerine ortodoksça bağlı olmak ve hiçbir tahrife gitmemekle başlar. Ancak bu şekilde, işçi sınıfının devrimci teorisi ışığında bilimsel yöntemle bir toplumun yapısını analiz etmek ve çeşitli ideolojik sonuçlara varmak mümkündür. Bilimden yola çıkarak yapılan bu somut tahminlerde, işçi sınıfına yabancı sınıf ve zümrelerin ideolojilerinin etkisi altında kalmamak şarttır. İşçi sınıfının mücadelesi içindeki yanlış ve sapmaların çoğu, böyle zümre etkilenmelerinin sonucudur. Sömürücü sınıfı toplumun binlerce yıldır bıraktığı çeşitli izler ve böyle bir toplumda yaşamakta olmanın çeşitli doğrudan ve dolaylı etkilemeleri, çeşitli burjuva ve küçük burjuva tortuları en iyi niyetleri dahi etkileyebilir. Gene bilimin yeterince hazmedilmemesi, maddeci diyalektik yöntemin gereğince kullanılmaması, ideolojik biçimlenmede ve davranışta hatalı tavırları doğurur. Bu nedenle hem işçi sınıfı bilimine, onun bilimsel ve devrimci yöntemine, hem de bu bilim ışığında belirlenecek ideolojik açıklamalarda, bu ideolojik görüşlerin belirleyeceği davranışlarda azami ölçüde titiz

olmak işçi sınıfı bağımsızlığının birinci şartıdır.

: : Fakat işçi sınıfı bağımsızlığına bilimle ve sahip çıkmak bağımsızlık için yetermez. Bilim gerekli şarttır ama yeterli şart değildir. Bu bilimin öngördüğü eylemi yapmak, işçi sınıfının devrimci pratiğini uygulamak böylece teori ve pratik bütünlüğünü gerçekleştirmek zorunludur. Ancak bu şekilde, doğru düşünce doğru davranışı getirecek, davranış (pratik) içinden çıkarılan dersler düşüncenin (ideolojinin) güçlenmesini, gelişmesini sağlayacak, daha da güçlenmiş, eksik ve hatalarından arınmış düşünce, tekrar pratiği etkileyerek daha ilerleri ve daha doğru davranışı getirecektir ve ilh...

Şu halde işçi sınıfı bağımsızlığı **ki**, taplarda, yazılarda veya kafaların içinde kalan bir kavram değildir. İdeoloji hızzat hayatın, yani sosyal pratiğin içinden çıkmış ve o pratiği yönlendirmek, hayatın akışı hızlandırmak için kullanılacak başlıca silâh ve kılavuzdur. İşçi sınıfı bağımsızlığından ancak teori ve pratik bütünlüğü içinde sözedilebilir,

: : Teori-Pratik sentezinde somutlanan işçi sınıfı bağımsızlığının çok önemli bir üçüncü faktörü daha da vardır ki zaten bu faktör sözkonusu sentez içinde saklıdır. Ama gene de bu etken üzerinde vur guyla durmak gerekir: Teori pratik bütün lüğü içinde ayrıca vurgulamamız gereken bu etken «marksizmin devrimci ruhudur». Bilimsel sosyalizmin devrimci ve yaratıcı ruhundan uzak düşen veya bu unsuru yeterince kavrayamayan bir çizgi, işçi sınıfı bağımsızlığına ne denli sahip çıkarsa çıksın, gerçekten bilim ve eylem bakımından eksiktir.. Teori-pratik bütünlüğünün öngördüğü «devrimi gerçekleştirmek» görevini yerine getirmiyor demektir. İçinde yiğitlik ve fedakârlığı da içeren, ama bilimsel bir kavram olan «marksizmin devrimci ruhu», yani devrimin baş amaç olduğu gerçeği, işçi sınıfı bağımsızlığını hayata geçirip, başarıya götürececek çok önemli bir faktördür. Ve işçi sınıfı devrimciliği, ancak bilimin emrettiği şekilde devrimci olmakta gerçekleşir. İşçi sınıfının bağımsız politikası devrimi ve sosyalizmin kurulmasını öngörür.

İşçi Sınıfı Bağımsızlığının Somutlanması : Parti

İşte tüm bu sentezin somutlandığı *maddi güç* işçi sınıfının partisidir. Eğer parti yoksa, işçi sınıfının politik hareketi de yok demektir, *Örgüt* meselesini çözmüş herhangi bir sosyalist çizgi işçi sınıfının bilimine, prensiplerine ne denli sahip çıkarsa çıksın, o çizgi işçi sınıfı çizgisidir.

Madem ki, sosyalizm işçi sınıfının düşüncesi ve davranışdır, madem ki amaç işçi sınıfının iktidarının gerçekleşmesidir, şu halde, işçi sınıfının öncü mücadelesi olmadan sosyalizmden sözedilemez. İşçi sınıfının devrimci bağımsız politikası olmadan yapılan her türlü çaba, işçi sınıfı sosyalizmi dışındaki ilericiliği temsil eder. İşçi sınıfının öncü ve bağımsız politikası ancak ve sadece onun öncü siyasi örgütüyle gerçekleşebilir ve sürdürülebilir. İşçi sınıfının partisi olmadan, işçi sınıfı bilimi de işçi sınıfı hareketinde etkin olamaz ve işçi sınıfının siyasi davranışları da başarıya ulaşamaz. Madem ki mücadele, somut şartların somut tahlilleri ile belirlenecek proletarya taktikleri ışığındaki ajitasyon-propaganda ve örgütlenme çalışmaları, ve yine bu taktiklerin belirleyeceği ittifaklar ve yöntemler bütünü, kısaca tüm işçi sınıfı politikası demektir, şu halde tüm bu *politik* görevleri yerine getirecek maddi güç işçi sınıfının öncü partisidir olmak gerekir.

MDD ve Parti Sorunu

Bilimsel sosyalist iddiasında olan bir siyasi çizginin proletaryanın devrimci siyasetini temsil edip etmediğini anlamamız için işçi sınıfının politik örgütlenmesine, yani Parti meselesine ne denli önem verdiğini, veya parti meselesini nasıl anladığını, bilimsel sosyalizm (işçi sınıfı sosyalizmi) prensipleri açısından incelememiz gerekir.

MDD çizgisi önce işçi sınıfının öncülüğü meselesini önemsememiş, fakat pratiğin gelişimi, ona proletarya öncülüğünü vurgulamaya zorlamıştır. Fakat öncülüğü lafla kabul etmek hatta sık sık tekrarlamak işçi sınıfının bağımsız siyasetini tem

sil etmez. Bunun işçi sınıfının, politik örgütlenmesinde somutlanması gereklidir. MDD sık sık «şehir ve köy proletaryasının» veya «şehir ve köy emekçilerinin» örgütlenmesinden söz etmiş MDD militanları işçi hareketleriyle grev ve direnişlerle, yok sul köylü eylemleriyle bağ kurmuşlardır. Bununla birlikte, bu çabalar hiç bir zaman işçi sınıfının politik örgütlenmesine dönük olmamış, «nerede hareket orada bereket» mantığıyla yapılmış, kitlelerin kendiliğinden gelme ekonomik mücadeleleri «halkımızın milli demokratik devrim mücadelesi güçleniyor» şeklinde genel sözlerle ifade edilmiştir.

Böylece kendiliğinden gelme mücadelelerin kuyruğuna takılmış, bunlara övgüler düzildi. MDD, emekçi halk hareketinin genel ve kendiliğinden gelişimini «halkımızın Milli Demokratik Devrim Mücadelesi» diye bir genellemeyle nitelerken, MDD'cilerin yani MDD tezini savunan sosyalistlerin mücadelesini de «proleter devrimci hareketimiz» şeklinde gene genel ve soyut bir kavramla dile getirmiştir.

Nedir proleter devrimci hareketimiz? Proleter devrimci hareketi kimler temsil etmektedir? Proleter devrimci hareket için de olan proleter devrimcileri kimleri temsil etmektedir? Partisiz bir proletarya devrimciliği nasıl olur? Bütün bunların somut pratiği olmayıp, soyut genellemeden olması MDD'nin en temel hastalıkları olarak kalmıştır. Milli Demokratik Devrim tezini, hem de belirli kalıplar halinde kabul edilmiş. Bu kişilerin TIP içinde ve FKF (sonra Dev.Genç) örgütünde olanlarının hangi merkezi otoriteyi temsil hareket ettikleri anlaşılamamıştır. Genel olarak «proleter devrimci saflarımız sıklaştırılmı,» «Milli demokratik devrim mücadelemizi güçlendirelim» gibi sloganlar atılmış, devrimciler proleter devrimci saflara çağırılmıştır. Ve bu saflar yıllarca partisiz ve merkezi otoritesiz devam etmiştir. Partisiz ve organsız mücadele sürdürmele istenen veya ister istemez örgütsüz mücadele etmeğe zorlanan kadrolar organsız kalınca, sosyalizmin biliminin sindirileme yışının de ekdediği kavram kargaşaları, örgütsüzlü, «anarşisini» körüklemiştir. Bu durum sonuçta kaçınılmaz olarak Dev.

Genç'in kendini parti yerine koymasını getirmiş, MDD hareketi içindeki sürekli bölünmelere bağlı olarak Dev.Genç içinde ayrı ayrı politik çizgiler doğmuş, zaten ho mojen olmayan merkezi yapısı iyice güçsüzleşmiş, Dev Genç içinde adeta feodal beylikler meydana gelmiştir.

Tüm bu gerçeşler, MDD'cilerin uzun yıllar proletarya partisi sorununu ciddiye almamalarının sonucudur. Kadroların siyasi bakımdan örgütsüz yığınlar halinde bırakılması, Dev Genç ve belirli TIP yörel örgütleri dışında hiçbir organikleşmenin bulunmaması, kadrolardaki Parti ve partili kavramını büsbütün yokmuştur. Yüzlerce yiğit ve inanmış devrimci «proleter devrimci hareketimiz» diyerek kendiliğinden gelişime bırakılmış bir mücadelenin içinde oraya buraya sürüklenmiştir.

Tüm bu siyasi örgütsüzlüğe bir de MDD'nin orijinal çıkışındaki kuyrukçuluk ve *millicilik fetişizmi* ile, Kemalizm, Atatürkçülük, asker,sivil aydın zümre, devrimci ordu, millici güçler, millî ve millîci sınıflar ajitasyonları eklenince, zaten pratik te varolmayan işçi sınıfının bağımsız ideolojisi, teoride de varolamamış, *örgütsüzlük kavram kargaşasını, kavram kargaşası örgütsüzlük anarşisini karşılıklı besleyerek* başıbozuk gelişim sürüp gitmiştir.

Kadrolar arasında her şey genel ajitasyonda ve soyut genel kavramlarda, terimlerde bırakılmıştır. Tıpkı «Milli Demokratik Devrim mücadelemiz,» «proleter devrimci hareketimiz,» saflarımız genel laflara uygun olarak, Türkiye'deki sosyalist kadrolar «proleter devrimciler» ve «oportunistler» olarak iki kategori halinde ayırılmıştır. Milli Demokratik Devrimi kabul edenler proleter devrimci, etmeyenler oportünist sayılmıştır. Derken, proleter devrimci, saflar önce ikkiye bölünmüştür. Bu kez her iki taraf da birbirini oportünist olmakla suçlamış, Aydınlık Sosyalist Der. gi kanadında «eski oportünistler» ve «yeni oportünistler» diye ayırım yapılmış, eski oportünistler TIP'liler ve MDD stratejisini benimsemeyen unsurlarken, yeni oportünistler MDD tezini benimseyen P.D. Aydınlık çevresi olmuştur. Sonra yeni bölünmelere gelmiş herkes birbirini oportünist olmakla suçlamış, böylece zaten bi.

İmsel özü boşaltılmış, salt bir küfür niteliği taşıyan oportünizm kelimesi büsbütün anlamsızlaşmış, her çevre kendisi dışındaki bir veya birkaç çevre tarafından oportünist diye nitelendirilmiştir.

MDD'nin ilk çıkış biçimindeki ideolojik yanlışlığı, kuyrukçuluğu bir yana bırakılırsa, yine bu doğuştan günahının bir tezahürü olan en temel hatalarından biri, sosyalist hareket içindeki tartışmaları, *strateji tartışmaları* olarak başlatmasıdır.

Böylece işçi sınıfının siyasal partisi olmadan devrim stratejisini ve taktiklerini çizmek çok olağanmış gibi gösterilmiştir, MDD'nin partisiz strateji uzmanları bu tartışmaları zamanda tam bir aydın gezeveligine götürmüşler, bilimde olmayan yeni kavramlar türetmişler, çelişkiler me selesini arap saçına gevirmişlerdir. Örneğin, PDA olarak ayrılan kanadın ideologları milli demokratik devrimden başka millî demokratik hareket diye ayrı bir kavram türetmiş devrimi altı aşamaya bölerek, ilk dördünde öncüllüğü küçük burjuvaziye vermiştir. MDD'nin işçi sınıfı öncüllüğünde başarıya ulaşacağını, oysa işçi sınıfının objektif ve gübjektif öncüllük şartlarının olmadığını belirten bu entellektüeller; «şu halde işçi sınıfı öncüllüğü olmadan yapılacak girişimler Milli demokratik hareketlerdir» demişlerdir. Temel çelişki, ana çelişki, baş çelişki, yan çelişki, tali çelişki kavramı ile gelişigüzel kullanılmış, bu konuda da kavram kargaşası, tüm kafaları iyice karıştıracak biçimde yoğunlaştırılmıştır.

Böylece partisiz strateji çizmekle başlayan «ideolojik mücadele», bilimsizliğin ve entellektüel gevezeliğin, örgütsüzlüğün ve disiplinsizliğin egemen olduğu ortamda, bilimsel *katkuları* ve bilim dışı kavramları doğurmuş ve giderek sosyalist kavramlar anlamlarından soyutlandırılmışlardır. Öyle bir an gelmiştir ki, kimin neyi, hangi temelle savunduğu anlaşılmasız olmuş, ideolojik ayrılıkların ne olduğu belirsizleşmiş, ayrı gruplara bölünmüş kadroların önemli bir kısmı, neyi ne için savunduğunu anlamadan birtakım kalıpları tekrar etmiş kendi dışlarındaki kadrolara dış bilemişlerdir. Çoğu kez, ileri sürülen *ideolojik ayrılıkla-*

rm ne olduğunu kavramak dahi imkânsız hâle gelmiştir.

Bu durumda çıkış yolu bulamayan kadrolar arayış içinde kaldılar. Birtakım kariyerist unsurlarla, fedakâr unsurlar arasında tavır ayrılıkları iyice netleşti. Fakat bu ayrılıklar Türkiye'nin somut şartlarından kopuk ideolojik çizgilere yöneldi. MDD içindeki pasifisit entellektüel bir grup selameti «Kampus Maoculuğu»na kapılmak, ta buldu ve kendi kariyer köşecliğini kapı. Tüm bu kavram ve örgütsüzlük anarşisinden bizar olan fedakâr kadroların bir kısmı ise devrimi fillen gerçekleştirmek ve «devrim kılıcımını yakmak» üzere genel olarak Latin Amerika çizgisi diyebileceğimiz işçi sınıfı dışı *devrimci modeli* ve yöntemleri izlemeğe geçtiler.

Böylece MDD'nin başlattığı partisiz devrimcilik ve partisiz strateji tartışmaları, işçi sınıfının politik olarak örgütlü olmadığı ama sınıf mücadelesinin boyuna kızıştığı ortamda, bildiğimiz noktalara kadar gelmiştir.

MDD ve Örgütlenme

MDD'nin ilk biçimlenişyle işçi sınıfı örgütlenmesini ve proletarya partisi kuruluşunu önemsememesini tekrar tekrar vurgulamakta fayda var.

MDD'nin Parti sorununu ciddiye almaması, işçi sınıfının örgütlenmesine önem vermemesi, elbette MDD'nin zümre tabanından kaynaklanır. Ve bu zümre tabanının özlemi, «dün ve bugün ne denli inkâr edilirse edilsin, asker sivil aydın zümrenin yapacağı bir sıçrama ile tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'nin kurulabileceği idi. Sık sık tekrarlanan millîcilik, dilden düşürülmeyen asker-sivil aydın zümre devrimciliği, açıkça ifade edilen «devrimde öncüllüğün «pazarlık konusunu olmadığı» iddiaları ve sonuç olarak sosyal pratiğin kendisi de bunu göstermiştir. Türk Solu dergisinin kendi, «küçük burjuva radikallerine yazdırılan yazılar», büyük tantanalarla sunulan içi kof «Dev. Güç» örgütleri, bu gerçeğin aynasıdır.

MDD ortalığı kasıp kavuran strateji tartışmalarında emekçilerin örgütlenmesi sorununa değinmiyor, ama bunu genel doğ-

ular ve gerçekler biçiminde söyleyerek, asıl görev olan örgütlenme işini, geçiştiri yor veya bilinmez bir tarihe erteliyordu.

Türk Solu dergisinin 1. sayısındaki «Niçin Çıkıyoruz» başlıklı yazı, örgütlenmenin lafını yapıp, işini yapmamak tutumunu ve örgütlenmeyi, Parti sorununu bilinmedik bir tarihe erteleme tavrını yansıtan bir anlayış taşıyor:

«... Türkiye gibi bir ülkede öteki devrimci güçlerin önemini ve özellikle küçük burjuva bürokrasisinin (asker.sivil aydın zümrenin) devrimci bir tutumunu temsil eden milliyetçiliğini küçümsememekle birlikte, biz demokratik devrimde olsun, onu izleyecek olan sosyalist devrimde olsun kent ve köy proletaryasının en tutarlı ve en güvenilir devrimci güç olarak Türkiye'nin tarihsel gelişimine damgasını vurmasının gereğine inanmaktayız. Devrimde önderliği, en tutarlı devrimci gücün ele alması bizce devrim yolunda ilerlemenin tek güvencesidir.»

Burada dikkat edilecek nokta şu: proletaryanın öncülüğü meselesi bilimsel bir zorunluluk olmaktan çok bir istekmiş gibi konuluyor. Oysa devrim kişilerin sübjektif isteklerine bağlı değildir. Demokratik devrimin ve sosyalist devrimin proletarya önderliğinde olması basit bir «gereğine inanmak» diye geçiştirilemez. İşçi sınıfı öncülüğü olmadan, ne demokratik, ne de sosyalist devrimin olması imkânsızdır. Bilimin ve sosyal pratiğin tartışmasız bir gereğidir bu.

Yazı şöyle devam ediyor: «Kent ve köy emekçileri tarihin kendilerine yüklediği bu göreve ancak yüksek bir bilinç ve örgütlenme düzeyine erişmekle sahip çıkabilirler ve bu önderliği ancak bu yoldan öteki güçlere kabul ettirebilirler.»

TÜRK SOLU bu Türk emekçilerinin bu yüksek bilinç ve örgütlenme düzeyine ulaşmalarını sağlamak amacıyla payına düşen uyandırıcı ve bilinçlendirici eylemi yerine getirmeyi görev sayacaktır»

Dikkat edilirse, örgütlenme meselesi, bir ajitasyon ve propaganda (uyarmak ve bilinçlendirmek) meselesi olarak ele alınmaktadır. Oysa örgütlenmenin lafı değil, işi yapılır, ve örgütlenmenin dahi ajitas-

yon propagandasını bir dergi değil, bir merkezi örgüt yapar.

Türk Solu, örgütlenme görevini yapacağını söyledikten sonra, gene bir genel doğru ardında asıl vurgulamasını yapıyor:

«Ancak bu tutumumuz bizi dar görüşlü bir «ouvrierism» e sürüklemeyecektir. Asker.sivil aydın zümrenin geleneksel ilericiliği ve şimdiye kadar ki sosyalist bilinçlenme ve örgütlenmede yurdun her köşesine dağılmış olan aydınların önemli katkısı Türk toplumunun gözönünde tutulacağı bir gerçeğidir.»

Sosyalist aydınların, «asker.sivil aydın zümrenin geleneksel ilericiliği» ile açıklanan bilinçlenme ve örgütlenmedeki önemli katkısı nasıl olacaktır? Örgüt maddi bir güçtür, örgüt olmadan, örgüt sorunu çözülmeyen bu aydınlar emekçilerin dâvâlarına nasıl hizmet edeceklerdir? Burası belirsiz!

Bu pasajın hemen ardından gelen bölüm, örgütlenmenin bilinmedik bir tarihe ertelendiğini, örgütlenmenin «gerçekten demokratik Türkiye» aşamasına terkedildiğini kanıtıyor:

«Türkiyede biz henüz demokrasi uğruna, gerçek özgürlük uğruna savaşın başını dayız. Anayasanın halk yararına yorumlanarak uygulanması ve biçimsel parlamentarizmin gerçek demokrasiye dönüştürülmesi işi henüz başarılmaması gereken önemimizdeki bir iştir. Bugün ancak ünlü 141 ci ve ünlü 142'ci maddeler gölgesinde solumsu partiliğe izin vardır. Gerçek demokrasiye le bağdaşmayan bu tutum Türk solunun tüm bölümlerinin, örgütler biçiminde ifadesini bulabilmesine engel olabilmektedir. Türkiyede gerçekten demokratik ortamın henüz yaratılamamış oluşu gerici güçlerin işini kolaylaştırmakta, milliyetçi safları zayıflatmaktadır. Onun için gerçek özgürlük uğruna, gerçek demokrasi uğruna savaş, her Türk yurtseverinin savaşdır. TÜRK SOLU bu savaşta yerini almakta kusur etmeyecektir.»

Buradaki mantık açıktır: «Bugün 141 ve 142 altında işçi sınıfının gerçek örgüt kurulamaz. Ancak gerçekten demokratik bir ortam yaratılırsa bu örgüt kurulabilir. Bu nedenle bizim gerçekten demokratik ortamı yaratmamız gerekir.» Çok iyi bilindiği gibi, MDD tezi, Milli Demokratik

Devrim, «Tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye» şiarıyla açıklamaktaydı. Yani gerçekten demokratik Türkiye ancak Millî Demokratik Devrimle gerçekleşebilecekti. Ve dolayısıyla proletaryanın örgütü ancak Millî Demokratik Devrimden sonra kurulabilecekti. Satırlar ve genel sözler ardına gizlenmiş tavrı —MDD'nin ilk çıkışında— böyledi.

Yukarıdaki pasaj şu paragrafta devam ediyor: «Türkiyede gerçekten demokratik bir ortamın yokluğu, emekçi Türk halkının davasının yolunu kesen en büyük engeldir. Özgür ve ferah bir ortamda herkes kendi siyasi kimliğiyle ortaya çıkar ve Türkiye'nin sorunlarına çözüm yolları ileri sürer. Herkes yeteneğince ortak çabaya katkıda bulunur. Böyle olumlu bir ortamda aldatmacalar geçer akçe olmaz. Devrimci teorinin eylem kılavuzu olarak önemi tüm açıklığıyla belirir.»

Yazıda ifade edilen bir ortamın ancak işçi sınıfının örgütlü politik öncülüğüyle elde edilebileceği, 141-142'nin ve çeşit faşist uygulamaların ancak işçi sınıfının aktif ve örgütlü mücadelesiyle geriletebileceği ve kaldırılabilceği gerçeği görülmüyor. Neden? Çünkü asker-sivil aydın zümreye büyük misyonlar verilmekteydi. Bu görevler ona yüklenmektedir. «Bugün ancak 141 ve 142 ci maddeler ışığında solumsu bir partiye izin vardır» sözünde «bu ortamda işçi sınıfının bağımsız politikası izlenmez» anlayışı haklıdır.

Kaldı ki burada da mugalata yapılmaktadır: TÜRK SOLU ilk çıkışında TİP'in karşısında güçsüzdü ve bu nedenle yukarıdaki iddiayı ortaya atıyordu. Daha sonra TİP'in sosyal pratiğin iyice gerisine düşmesiyle, TİP'den kadrolar kazanan TÜRK SOLU hareketi, «TİP'i ele geçirirsek, o zaman TİP adına layık bir örgüt haline, yani işçi sınıfının öz örgütü duruma gelebilir» tezini savunmağa başladı. TÜRK SOLU'nun çıkışından bir yıl sonra TİP yönetimi iyice parçalanmıştı ve bu kez MDD parti yönetimine geçerse, partinin işçi sınıfı partisi haline dönüşeceğini iddia ediyordu. Bir yıl içinde demokratik ortam bakımından ne değişmişti ki? Eğer adı geçen grup parti yönetimine gelseydi, TİP 141 ve 142'nin gölgesinden kurtula-

cak mıydı? TİP o durumda solumsu bir parti olmaktan çıkıp proleter devrimci bir parti mi olacaktı?

Ayrıca bir de şu gerçek var, 141-142 gölgesinde ancak solumsu partililik yapılabirdi da, 142 gölgesinde «proleter devrimci görüşler» nasıl savunulabiliyordu?

İşçi sınıfının bağımsız politikasına karşı emperyalizm ve yerli ortakları kendi çıkarları gereği baskı ve şiddet uygulamaktan geri kalmazlar, fakat bu işçi sınıfının bağımsız politikasının ve örgütlenmesinin varolamayacağı anlamına gelemmez. Kaldı ki, bu baskıyı geriletecek asıl faktör de gene işçi sınıfının bağımsız politikasıdır. O olmadan 141 ve 142 nasıl geriletebilir ve uygulanmadan kaldırılabilir?

Bu mantık uzun süre Türk Solu dergisinde egemen olmuştur, tâ ki TİP dağılıp güçsüzleşinceye kadar. İşte bir örnek:

Mihri Belli «Biz Eskiler» başlıklı yazısında, eski sosyalistler üzerindeki ağır baskıları ve egemen sınıfların eski sosyalistlerin her adımında onlara şiddetle saldırmasını, o yıllarda TİP yöneticilerinin yaydığı yılgınlığı ve «eski tüfeklerden uzak durma» tavsiyelerini haklı olarak dile getirip, bu tutumları eleştirdikten sonra, şöyle devam ediyor:

«Ama niçin bu böyledir? Çünkü henüz Türkiye'de gerçek bir özgürlük ortamı yoktur. Çünkü gerçekten demokratik Türkiye'yi kurma işi henüz başarılması gereken önümüzdeki bir görevdir. Çünkü Türkiye'de şu anda ancak 141 ve 142 nci maddeler gölgesinde sosyalistçilik oynamaya izin vardır.» (Türk Solu, Sayı 20, 2.4.1968)

Bu tarihten 5.6 ay sonra gerçek özgürlük mü gelmiştir Türkiye'ye, 141 ve 142 ci maddeler mi kalkmıştır? 141 ve 142 ci maddeler elbette faşist bir engeldir ve ona karşı mücadele etmek en büyük görevlerden biridir, ama «141 ve 142 varken sosyalizm yapılamaz» demek ne kadar sağ bir görüşse, altı ay sonra aynı kânnunlara rağmen proleter devrimcilik yaptığını iddia etmek tutarsızlık değil midir?

Gerçekten demokratik Türkiye ile 141 ve 142 ci maddeler arasındaki ilişki, o zamanlar tüm MDD ideologlarımızca benimseniyordu: Örneğin, Ankara'daki Türk Solu'nun düzenlediği bir özel açık oturumda

gençliğin devrimci görevleri tartışılırken, Doğu Perinçek şunları söylüyordu:

«İlk işimiz bağımsız ve demokratik Türkiye'yi kurmaktır. Bağımsızlık ve demokrasinin muhtevasını doğru olarak belirlemeliyiz. Yoksa bağımsızlık ve demokrasi boş kavramlar olur. Yani komprador burjuvazi ve feodalite tasfiye edilmelidir. Bunun için NATO'dan çıkmamız zorunludur. Üsler tesfiye edilmelidir. Millî kültürümüz üzerinde emperyalist etkilerin keskin olarak kökünden yokedilmesi lazımdır. Bütün bunların yansız ikili ittifaklar kaldirılmadıkça Türkiye bağımsız bir ülke olamaz.

İkinci hedefimiz ise, gerçekten demokratik bir Türkiye'dir. Mesela 141 ve 142 ci maddelerin olmadığı harkesin özgürce görüşünü söyleyip ve savunduğu bir Türkiye» (Türk Solu, Sayı 31, 11.6.1968)

Demek ki gerçekten demokratik Türkiye'den kasıt, feodalitenin tasfiye edilmesi ve üst yapıda da en önemli değişiklik olarak 141 ve 142 nin kaldırılmasıdır. Yani 141 ve 142 nin kaldırılmasıyla demokratik devrim yapılmış olacak ya da 141 ve 142 nin kaldırılması için demokratik devrim olana kadar beklenecektir.

Mihri Belli'nin örgüt ve gerçek demokrasi konusunda sürekli zızzıklar çizdiği görülmektedir. Örneğin Türk Solu'nun 96 cı sayısında, Mihri Belli, MDD'cilerin yeni bir parti kuracağı iddialarına karşı yön kuyrukçuluğun somut delillerinden şöyle: *«Proletarya Partisi ancak gerçek demokraside kurulur» (16 Eylül 1968)*

Gerek Mihri Belli'nin gerekse Doğu Perinçek'in gerçek demokrasiden anlattıkları olsa olsa burjuva demokrasisidir. Çünkü bildiğimiz kadarıyla gerçek demokrasi, çağımızda halk demokrasisidir. Halk demokrasisini kurmak mücadelesi ise 141 ve 142 ci maddelerin çok ötesinde bir sınıf mücadelesi meselesidir. Hele hele proletarya partisinin, ancak gerçek demokraside kurulacağını iddia etmek gerçek demokrasinin proletarya partisi olmadan geleceğini, ancak bu gerçek demokrasi geldikten sonra, Proletarya partisinin kurulacağını savunmak demektir. Eğer böyle değilse, adı geçen ideologlar, gerçek demokrasiden halk demokrasisini, proletarya demokrasi.

sini değil, batı burjuva demokrasilerini kastetmektedirler. Gerçekten batıda fedalite de tasfiye edilmiştir, 141 ve 142 gibi maddeler de yoktur.

Yukarıda uzun uzun verdiğimiz bu örnekler örgütsüz mücadeleyi savunmanın, yön kuyrukçuluğun somut delillerinden başka birşey değildir.

Aynı mantığa son bir örnek daha verelim. 1960 ların sonuna doğru, Devrimciler Güçbirliği, (Dev.Güç) adı altında bir tabela güçbirliği kurulmuştu. Bunu yüksek sesle, büyük bir olaymış gibi reklam eden Türk Solu, «Dev Güç Gerçekten Dev Olan Bir Güçtür» başlığı altında yayımladığı yazıda, sözkonusu güçbirliğine katılmayan sosyalistleri şöyle suçluyordu: *«Kim tarihimizin bu olumlu gelişmesi karşısında biricik devrimci davranış olan aktif destekleme davranışını benimsemiyorsa, kim küçük politikacı hesaplarıyla devrimci güçleri bölmeğe kalkıyorsa, kim seçer bir tutumla ve söziimona bir sosyalist terminolojiyle Mustafa Kemal kolunun gerçek devrimci potansiyelini görmezlikten geliyor, Atatürk geleneğinin devrimci eylemde denenmiş temsilcilerine leke sürmeye kalkıyorsa, kim çetin zamanların sosyalistlerine karşı, gerici iktidarın baskı kuvvetleriyle işbirliği ederek tuzaklar hazırlıyorsa, güçbirliğinin zorunluluğunu kavramış en sağlam genç militan kadrolara karşı du ruyorsa, o ya sosyalist maskesi altında adam kandırmağa kalkmış bir düşman ajandır, ya da ne sosyalizmin biliminden, ne de Türkiye'nin gerçeklerinden haberi olmayan ve objektif olarak ajanın biridir, bal-talamayı bilinçsiz olarak yapan bir zavalıdır.» (14 Mayıs 1968)*

Böylesine büyük bir olay olarak tanı-tılan, karşı çıkan herkesin düşman ajanı veya objektif ajan ilan edildiği Dev Güç, gerçekte çoğu tabela örgütünün meydana getirdiği bir tabelâ güçbirliği idi ve gerçek anlamda güçbirliğinin olsa olsa kari katürü idi. Ama MDD ideologlarının örgütsüz mücadele ve Partisiz güçbirliği anlayışının yansımalarından biri olarak «Atatürk geleneğinin temsilcilerini» birtakım derme çatma ve komplocu metotlarla bazı mükellefiyetler altına sokma, amacını taşı yordu. Buna karşılık Atatürk geleneğinin

temsilcileri ise, bu vesileyle gelecekteki bazı radikal planlar için geniş bir gençlik kitlesini ve sosyalistler zümresini aynı yön tem ve amaçlarla «değerlendirmek» istiyorlardı. Kısaca Dev.Güç karşılıklı zümre etkilenmelerinin getirdiği güçsüz bir güçbirliği idi. Nitekim, kısa zamanda bunun iflas etmesi, bizzat MDD'cilerin bile Dev.Güçten sözetmez olmaları bunun kanıtı oldu. Karşı çıkanların sübjektif veya objektif düşman ajanı ilan edildikleri Dev.Güç'ü, Türk Solu aynı örgütsüzlük ve partisizlik anlayışı içinde pervasızca şöyle tanıtıyordu:

«Devrimciler Güçbirliğini, DEV-GÜÇ'ü sınıf açısından nasıl tahlil edebilirsiniz?»

Devrimciler Güçbirliği, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı, Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik bir Türkiye'nin gerçekleştirilmesinden yana daha çok devrimci aydın ve öğrenci çevrelerini temsil eden millîci örgütler tarafından kurulmuştur.

Emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen geri bir ülke olan Türkiye'de şu anda bilinçlenme yolunda olan şehir ve köy emekçi yığınlarının büyük çoğunluğu öz örgütleri ile Dev.Güç içinde henüz yerlerini almış değildirler.»

Dev.Güç'ün, gerçekten dev bir güç olduğunu iddia eden Türk Solu, bu gücün öğrenci ve aydın çevrelerle kurulduğunu söylüyor, ve bu dev güç içinde henüz emekçi yığınların yerlerini almamış olduğunu belirtiyor. Kitlelere inançsızlığı, kitleler olmadan da devrimci bir güçbirliği olabileceğini savunan görüş, gene bu inançsızlığın sonucu olarak örgütlenme meselesini gerçekten demokratik Türkiye'ye erteltiyor:

«Emekçilerin kendilerini gerçekten temsil eden mesleki ve siyasi örgütler içinde birlik olarak Türkiye'nin toplumsal hayatın da ayrılıklarını koyacakları gerçek demokratik ve özgürlük ortamı henüz kurulmamıştır Türkiye'de, Emekçinin iham ve isteklerini örgütlü olarak ifade edebilmesine engel toplumdaki tutucu güçler, göze görünmeyen ya da görülmeyen bir sürü engeller sürmüştür yaratmışlardır»

«...Onun için, Türkiye'nin emekçi halkının örgütlü olarak iktisadi, siyasi ve toplumsal hayatımızda bütün ayrılıklarını koyabilmesini sağlayacak gerçekten demokra-

tik dev özgürlük ortamını yaratmak için mücadele birinci devrimci görevimizdir.» (Türk Solu, 14.5.1968)

MDD'nin kuyrukçuluğu ve kitlelere inançsızlığı verdiğimiz bu örneklerle çok açıkça bellidir. «Emekçilerin henüz örgütsüz olduğu bu ortamda onlar olmasa da onlar adına, üstelik de Partisiz olarak, gerçekten Demokratik Tünkiyeyi kurmak için mücadele edelim. Ancak Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye kurulduğu zaman, yani asker-sivil aydın zümre bizim adımıza, halkın adına devrim yaptığı zaman, emekçilere en geniş örgütlenme imkânları gelecek, 141.142 kalkacak, emekçiler ancak o zaman örgütlenme imkânına kavuşarak zamanla topluma ağırlığını koyacaktır. Bugün ise, örgütlenmek için boşuna uğraşmayalım! Gerçekçi olalım. Emekçilerin siyasal olarak toplumda ağırlığı yoktur, devrimci küçük burjuva bürokrasisi bu ağırlığa sahiptir. Bizim görevimiz, emekçilerle olan bağlarımızı da koparmakda, onları da örgütlemeye çalışmaktaki birliktelikte, asıl aydın zümrenin atılımını kolaylaştırmaya, çalışmaktır.» Nitekim, MDD'nin de pratiği bu olmuştur. MDD ideologları gençliği kendilerine eylem alanı olarak seçmişler, gençliğe büyük ölçüde gençlik eylemleri içinde tutmağa çalışmışlardır. Gerçi, Dev Genç yöneticileri grevlerle ilişki kurmak, demokratik köylü hareketlerini örgütlemek gibi kitle çalışmaları yapmışlar, emekçi yığınlarla bağ kurmağa çalışmışlardır, ama bu çalışmalar siyasi örgütlenme olmadığı için kendiliğinden gelme nitelikte kalmıştır.

Örgütlenme meselesini 141 ve 142'ye ve, birtakım siyasi haklara bağlı gören, bunlar olmadan gerçek bir devrimci örgütlenme, gerçek bir proletarya örgütlenmesi olamayacağını ileri süren, gerçekten demokratik özgürlük ortamını kurma görevini ise emekçilere değil, bürokratların öncülüğüne veren anlayışın son belgesini, Mihri Belli'nin bir konferansta kendine sömürülen örgütlenme sorusuna verdiği şu cevapta buluyoruz:

«...Bu çok önemli bir konu, örgütü küçümsediğimden değil tabii. Bu konuyu mes-kut [suskun] geçtik. Örgütü küçümsemediğim şundan belli ki ben iki defa 141 ci mad

deden hüküm giydim. 141 ci madde biliyor-sunuz örgüt maddesidir. Ve emekçiler ör-güt olmadan olmaz. Bu besbelli. Arkada-şın bu konuya dokunması yerindedir. E-mekçilerin adına layık bir örgüt kurulma-lıdır, mutlaka kurulmalıdır. Ve bu, demin sözünü ettiğim demokratik ortamın yara-tılması ile ilgili bir konudur. [Konferansta demin sözü edilen ortam Millî Demokratik Devrim'in demokratik ortamıdır] Şimdi or-tada bir İşçi Partisi var. Türkiyede. Bu İşçi Partisi, eylemi çok sınırlanmış bir ör-güttür. İşçi Partisi emekçi örgütüdür, a-ma programında sosyalist sözü geçmez. Ve geçemezdi de yazıldığı, günlerde progra-mın. Yani bir cambazlığın sonucu, çok sı-nırlı özgürlüklerden faydalanarak kurul-muş bir örgüt. Tabii ki bu sınırlı imkan-larla kurulan örgütün imkânları da yani Türkiyede emekçi dâvasını leucaklama im-kânları da sınırlıdır. Bu ortamda adına la-yık bir sosyalist örgüt kurma yolunda çaba sözkonusu olabilir ancak. Ve bunun dışın-da herşey, her eylem muteber değildir tutu-mu çok yanlıştır. 1942 yılında 1943 yılına da sizin bugünkü Sosyalist Filiz Kulüpleri ne öğrenci derneklerine benzeyen ilerici bir örgüt kurmuşuk biz üniversitede. Bu örgüte katılmış olan 150 gençten hiç bi-risi İşçi Partisine giremez. Kanun buna engel. Demokrasiciliğimiz bu kadar bizim. O engeller dururken (ve unutmayalım ki Türkiyenin gerçeği bu...acıdır ama bilme-miz gerek, Türkiyede sosyalist devrimin sübjektif şartları yoktur. Yani emekçi halkın sosyalizmden yana oluş durumu, sos-yalizmin gereğine inanmış olma durumu yoktur. Emekçilerin çoğunluğu vazgeçtik sosyalist devrimden, demokratik devrim-den bile yana olmayan ve emperyalizmin gölgesinde kapitalist yoldan kalkınacağı hülyasıyla avunan bir partiye oy vermekte dirler. Şimdi böyle bir ortamda kalkıp da sınırlı imkanlar gereği gayet sınırlı bir örgüt kurup, bunun dışında birşey yoktur demek yanlıştır. Biz İşçi Partisi içinde ya-ruz. Olamayız. Kanun müsait değil bir se-çim kanunumuz, bir partiler kanunumuz var ki belli suçlardan mahkum olanlar gi-remezler partilere. Asker-sivil aydın züm-redeñ olan giremez partiye, bu da bir sı-nırlama. Subay giremez, asker giremez, bu da bir sınırlama, demokratik olmayan sı-

nırlamalar.» (SBF'de Konferans, 17 Ara-lık 1967)

«Sosyalizmi kim yapacak? Sosyaliz-mi üç beş aydan mı yapacağız? Sosyaliz-mi proletarya yapacak. Oysa proletaryanın geniş çevreleri AP'ye oy veriyor bugün. Onları bilinçlendirmeden, onları örgütlendir-medem sosyalizm yapamazsınız. Onları ör-gütlendirmek için de, onlara ulaşabilmek gerek, demokrasi gerek. Sen demokrasi uğ-runu mücadeleyi yaparken, bir taraftan da sosyalizm uğruna mücadeleyi yapmaktas-ın. Bu anlamda yapmaktasın. (Belli SBF'de Konferans 5.12.1968, Yazıları sf. 119) Belli bu sözleri 1970 deki kitapta da top-ladığına göre, örgütsüzlük görüşleri sadece ilk Türk Solu çıkış dönemine özgü değıl-dir.

Burada sosyalist devrimin sübjektif (örgütlenme) şartları olmadığını söyle-yen yazar, açıkça Demokratik Devrimin Partisiz, sosyalist devrimin partiyle yapı-lacağını itiraf ediyor.

Partisizliğe Methiye

MDD, sadece partisiz bir hareket ge-liştirmekle kalmamış aynı zamanda yuka-rıda gördüğümüz kılıfların da ötesinde za-man zaman partisizliğe bile methiye düz-müştür. Örneğin, Türk Solunun çıkış bildi-risinde şöyle deniliyordu:

«Bir siyasi örgütle ilişkimizin bulun-maması, emekçi Türk halkının sınıf çıkar-larının doğru saptanması ve gerektiği gi-bi savunulması dışında hiçbir kişisel siyasi amaç gütmeyişimiz ve bugünkü burjuva parlamentarizmi ortamında küçük politi-kacılığın gerçek devrimci bir tutumla bağ-daşmadığını iyice kavramış olmamız bi-zim Türk Solunda güçbirliğini gerçekleştir-mede önemli katkılarda bulunmamız şans-larına arttıran etkenler.» (17.11.1967)

Güçbirliğini gerçekleştirmek için geti-rilecek katkılarının çeşitli faktörlerin yanısı-ra, Türk Solu'nun bir siyasi örgütlü ilişki-si olmaması da kolaylaştırıcı bir faktör sayılıyor.

MDD ideologları partisizliği açık veya kapalı, direkt veya dolaylı olarak savun-mağa öylesine alışmışlardı ki, bazan bu

gerçeği düpedüz itiraf etmekten kendilerini alamamışlardır! Şu pasajı okuyalım:

«Burada emekçi halktan mütevazî bir vatandaşın sözlerini aktarmanın gereği var: Şöyle demiştir vatandaş: *Türkiyede bir parti var, bütün gerçek yurtseverler, bütün gerçek devrimciler o partidedirler. Toplum polisinin saldırılarına göğüs geren gençler o partidedirler. Henüz hepsi farkında olmasalar bile toprak için savaşan köylüler o partidedirler, sendika ağalarına rağmen direnen işçiler o partidedirler, geleceklerini yıkılan fakir fukara o partidedirler. Devrimci kitapları yayımlayan, yazılar yazan bu yüzden hapishanelere düşen aydınlar o partidedirler. O partidir Komer'i kovan! 6 cı filonun gelmesine engel olan. Son zamanlarda Türkiye tarihini yazan o parti olmuştur. Ve öyle görülüyor ki, Türkiye tarihini bundan sonra da hep o parti yazacaktır. Ama o partinin meclis te bir milletvekili bile yoktur. İşte kardeşler ben o partidenim!*

*Vatandaşın parti diye adlandırıldığı şey hiç şüphe yok ki, bütün Millîci güçlerinin kendi öz örgütleriyle katılacakları Devrim cilerin ulusal cephesinden, kuruluşu tarihi bir zorunluluk olan devrimci güçbirliğinden gayrı değildir. Ve devrimci gençliğin vatandaşın sözünü ettiği bu «Parti»nin tarihi bir rol oynamasında katkılarını büyük olmuştur. Bu katkılar içinde belki de en önemlisi sahte sosyalizmin, oportünizmin maskesinin düşürülmesidir.» (Türk Solu, Başyazı, *Türkiyede Bir Parti var, 17/12/1969*)*

Yukarıdaki pasaj gerçekten MDD'ciliğin örgütsüz mücadele önerisinin, örgütsüzlüğü meşru gösterme, göklere çıkarma tavrının örgütsüz mücadelenin verilebileceğine olan inanım belgesidir.

Kuyrukçu Mücadele Anlayışı

Sosyalist hareketi, burjuvazinin veya küçük burjuvazinin kuyrukuna takma tavrı ile kitlelerin kendiliğinden gelme hareketinin peşine takılma gerçekte kuyrukçuluk madalyonunun ikilî yüzüdür. Her iki kuyrukçuluk da birbirini tamamlar? Her iki kuyrukçuluk da, gerçekte işçi sınıfının

bağımsız politikasının varolmamasından, işçi sınıfı pratiğinin marksızlığın devrimci ruhuna uygun biçimde sürdürülmemesinden doğar. İşçi sınıfı bağımsızlığından teoricel ve pratikçe uzaklaşmak, burjuva veya küçük burjuva kuyrukçuluğunu ve kitlelerin kendiliğinden gelişiminin kuyrukçuluğunu, buna uygun gevşek ve tabandan örgütlenme anlayışlarını birlikte getirir.

MDD'nin küçük burjuva kuyrukçuluğu, aynı zamanda kitlelerin inanmaması, kitlelerin kendiliğinden gelme hareketlerinin peşine takılmayı da getirmiştir. (Hiç şüphesiz aynı kuyrukçuluk TİP'de de vardır).

MDD teorisini Mihri Belli 17 Aralık 1967'de SBF'de verdiği konferansta sunuları söylüyordu:

«Sosyalist örgütün bir teorik eğitim eylemi vardır. Teoriyi, sosyalizmin teorisini, bilimini yaymak için, benimsetmek için elinden gelen çabayı gösterir örgüt. Nerede bir hareket, nerede bir grev varsa oraya gider. Çünkü işçi ancak böyle bilinçlendirilir. Öyle kalkıp da seçimden seçime «bana oy ver seni kurtaracağım» vadedi ile değil. Gödersin örgüt olarak grevde işçinin yanında bulunursun. Öyle olur. Nerede bir gösteri var oradasın. O zaman, ancak o zaman sen bilinçlendirme, örgütlenme görevini hakkıyla yerine getirebilirsin.» (Yazılar, sf. 36, Sol Yayınları, Ankara 1970)

Görüldüğü gibi TİP'nin parlamentarist örgütlenmesine ve parlamentarist ajitasyonuna, oy avcılığına karşı olarak doğru ve devrimci bir alternatif ve çalışma getirdiğini ileri süren MDD, kitle ilişkileri için belki daha aktif bir yöntem öneriyordu, ama önerilen şey de sadece o kadarla bırakıldığı için kuyrukçuluğun bir yansımasıydı. Mihri Belli, kitleyi bilinçlendirmeyi, grevlere gitmek, hareketlere gitmek biçiminde anlıyordu. Yani kendiliğinden hareketler çıktıkça onların gitmekten ibaret sayıyordu. Devrimci örgüt elbette kendisi dışında, kendiliğinden gelişen hareketlerde ajitasyon propoganda yapar, daha önemlisi bu hareketlerin disiplinini güçlendirmeğe, kendiliğinden niteliğini önlemeğe çalışır. Ama örgütün asıl görevi *kitlelere öncülük etmektir*. Siyasal örgüt kendiliğinden

gelme mücadeleyi bilinçli siyasi mücadele ye dönüştürmek, siyasi merkezi otoriteyi güçlendirmek ve sadece işçileri değil, tüm emekçi halk hareketini bu merkezin çevre sinde birleştirmekle yükümlüdür. Öncülük ancak bu şekilde sağlanır. Belli'nin söyle diği yöntem ise kitle kuyrukçuluğundan öteye gitmez.

Burjuva Reformizminin Kuyruğuna Takılma

Kuyrukçu mücadele kitlelerin kendili ğinden mücadelesini aşmamayı önerir. İş ç i sınıfının bağımsız ve devrimci politika sını reddeder. Kuyrukçuluğun somutlandığı nokta işçi sınıfının siyasi mücadelesini ka bul etmemektir. MDD örgütsüzlüğü önerir ken, kitle hareketlerini ise surf ekonomik ve demokratik mücadeleler platformunda tutmak istiyordu. Tıpkı tarihteki ekono mistler gibi, siyasi mücadeleyi burjuvazi nin bir kesimine burjuva reformizmine bı rakıyordu. Emekçi kitlelerin sadece eko nomik-demokratik mücadelesini ajite edi yor, siyasi mücadeleyi aydınlara ve gençli ğe yükliyor mücadelenin siyasi yanını ise başlıca anti-emperyalist mücadele olarak dile getiriyor, ve anti-emperyalist mücade lenin ancak işçi sınıfının bağımsız siyasi mücadelesiyle başarıya ulaşabileceğini ka bul etmiyordu. MDD literatürü bu konuda sayısız örneklerle doludur.

Geçen sayıda MDD'ciliğin onca keskin laflar, onca proleter devrimcilik lafazanlık ları ardında nasıl bir Kemalizm kuyrukçu luğu yaptığını, siyasi mücadeleyi nasıl da Kemalist burjuvaziye, yani burjuva refor mizmine bağladığını görmüştük. Kitlele ri bu güçlerle uzlaştırmak, kitleleri onların kuyruğuna takmak için, nasıl da çaba gös tertirdiği açık veya örgütlü, kaba veya ince biçimde açıkça bellidir.

MDD'nin baş ideologu Mihri Belli bu niyetini fazla gizlemeğe gerek görmeden açıkça ortaya koyarken, daha kurnaz un surları kuyrukçuluğu ince ve örtülü yöntem lerle yayıyorlardı. Demir Döküm işçileri nin 1969 yazındaki ünlü direnişi üzerine bir yazı yazan öncü ideologlardan Doğu Perinçek, sol kemalistlerin proletaryaya

İlgisizliğinden yakınlara şunları söylüyor. du:

«...Türkiyede işçi sınıfının örgütlü ola rak katılmadığı bir milli kurtuluş müca delesi kesin zaferi sağlayamaz. Emperya lizmin boyunduruğundan ve feodal kalın tılardan Türkiyenin tamamen kurtulması, öncülüğü mücadele içinde kazanacak olan proletaryanın şehir ve köy küçük burjuva zisi ve millî burjuvazi ile ittifakına daya nacaktır. Gerçek milliyetçi, Kemalist kü çük burjuva devrimcisi, proletaryanın bi linçlenmesi örgütlenmesi sosyal mücadele de sınıf olarak varlığını her geçen gün da ha büyük bir güçle duyurmasını destekler. Tıpkı proleter devrimcilerinin, anti-emper yalist yöndeki küçük burjuva örgütlenme lerini olumlu karşılamaları ve destekleme leri gibi. Çünkü emperyalizmin hâkimiyete tine son verecek ve feodal kalıntıları tas fiye edecek silah proletarya ve küçük bur juvazinin bağımsız örgütleriyle katıldıkları millî demokratik cephe dir.»

«...Anti-emperyalist çizgideki sol kema list yazarlar da proletarya hareketi ile bağ ları olmadığını için geç uyandılar. Tekrar tekrar söylemek gerekiyor: temel gücü iş ç i sınıfı olmayan bir milli hareket, millî demokratik devrimi tamamlayamaz. Bu yöndeki küçük burjuva devrimciliğini ö nemli görüyoruz ve gerçek müttefikler ola rak onlara proletaryanın mücadelesine ö nem vermelerini ve imkanlarını proleter hareketlerini yığınlara duyurma yönünde kullanmaları gerektiğini hatırlatmak isti yoruz.» (Türk Solu, 12.8.1969)

Burada açıkça belli olan şu: proletar ya, hareket içinde öncülüğü ele geçirecek tir. (ne zaman geçireceği belli değil) Şu anda proletarya öncü olmadığına göre kim öncü? Elbette küçük burjuva devrimcileri. Ve yazar yakınıyor: «Biz (proleter devrim ciler) sizi destekliyoruz, sizin de işçi sını f i hareketlerini desteklemeniz gerek.»

«Temel gücü işçi sınıfı olmayan bir milli hareket milli demokratik devrimi tamamlayamaz» sözü kuyrukçuluğun utan gag itirafıdır, yani işçi sınıfının örgütlü o larak katıldığı bir hareket milli demokra tik devrime varır, fakat bu devrimin ta mamlanması görevi hareket içinde öncü lüğü ele geçirecek olan proletaryaya dü

ser. (MDD'ciler çok gükür ki sosyalist devrimi proletaryaya yaptıрмаğı kabul ediyorlardı.)

Aynı yazıdaki şu paragraf, gene işçi sınıfı öncülüğü lafları altında *katıksız kuyrukculuğun* belgesidir:

«Demir.döküm işçileri demokratik mücadele içinde kazandıkları yetersiz bilinç seviyelerine rağmen, Türkiyede sınıflararası kuvvet ilişkileri konusunda elde ettikleri fikirlerle Orduyla çatışmamaları gerektiğinin bilincindeydiler. Askerlere yapılan tezahürat ve «ordu işçi elele» sloganı proletaryanın ittifak arama ve Kemalist kadroları kendi saflarına çekme, hiç olmazsa emperyalizmin işbirliğisi iktidardan alması emriyle hareket etmemesini sağlamak ihtiyacının bir belirtisi idi. Bu davranış, sözde keskin, mücadelede emperyalizme teslim olan oportünistler için örnek bir davranıştır. En devrimci sınıf olarak proletarya ittifakları gerçekleştirme ve koruma konusunda en hassas davranmak durumundadır. Küçük burjuva kaypaklıkları karşısında duygulara kapılmak proleter devrimcisinin harcı değildir. Dört duvar arasında, mücadelenin kenarında, proleteryanın millî sınıflarla ittifakını reddeden sözde teoriler ortaya çıkarmak kolaydır. Ama sosyal mücadele gerçekleri gün ışığına çıkarıyor. (D. Perinçek, Türk Solu, aynı yazı)»

Demir Döküm olaylarını bilmeyenler veya unutanlar varsa kısaca hatırlatalım:

1969 Ağustosunda Demir Döküm işçileri sendikâl özgürlükler, uygulanmayan toplu sözleşmenin ve asgari ücretlerin uygulanması gibi ekonomik-demokratik amaçlarla fabrikayı işgal ettiler. İşveren (Vehbi Koç) polis çağırttı.

Toplum polisleri fabrika bahçesinde sa bahlayan işçilere karşı, sabahın yedisinde saldırıya geçti Gerek Demir Döküm işçileri gerek servislerle sabah vardiyasına giden diğer çevre fabrikası işçileri tarafından işçilerin güçlü bir dayanışmasıyla polis geri püskürtüldü. Bu kez işçilerin gecekondular da yaşayan eş ve çocukları da toplum polislerini bölgeden sürüp çıkarttılar. Bunun üzerine bir tuğgeneral yönetiminde askeri birlikleri ve tanklar gelip fabrikayı kuşattı. İşçiler generalin tüm tehditlerine

rağmen fabrikayı boşaltmadılar. İsteklerinin bir kısmı kabul edilmişti, ama tamamı edilmemişti. O harekâta (sıkıyönetim ağızıyla *operasyonda*) sorumlu generalin denli işçi düşmanlığı yaptığı, olayları yaşayanlar veya yakından duyanlar bilirler, gazeteler bile bunun bir kısmını yazmışlardı. İşgal devam etti. Gecenin ıssızlığında, general işçilere fabrikayı boşaltmaları için boyuna mühlet veriyordu. Buna karşı fabrika içinden işçiler, karşı tepeden ise işçi aileleri «İşçiyiz Güçlüyüz, İşçiyiz Haklıyız» sloganını bağıryorlardı.

Ve general son ihtarımlı savurdu. Eğer gece saat 24'e kadar fabrika boşaltılmazsa, tankların ve bazukaların fabrika bahçesindeki işçilere ateş açacaklarını söyledi. Bir saata yakın geçen sessizlik ve «İşçiyiz Güçlüyüz, İşçiyiz Haklıyız» sloganları sonucunda, oradaki sendikacılar işçileri ikna ettiler. Ve işçiler aldıkları sözlere da bağlı olarak, 24'e beş kala fabrikayı boşalttılar.

Olay budur. İşçi sınıfı, en basit bir demokratik direnişinde tanklarla ve bazukalarla karşı karşıya gelmiştir. Ve general «ben askerim, şaka yapmam, gerçekten ateş açtıracağım» demiştir. İşte Doğu Perinçek'in anladığı işçi Kemalist ittifakı budur, övdüğü «ordu işçi elele» sloganı budur (O sloganı da işçilere civarda bulunan MDD'ciler bağtırmak istemişlerdir) Ve generallerin, subayların baskısını, tehdidini, ateş açtırma isteğini, bay yazar «küçük burjuva kaypaklığı» diye nitilemekte ve proleter devrimcilerin bu kaypaklıklar yani finans kapital despotizmi kaypaklık (!) ahyormuş karşısında duyguya kapılmayarak *ittifaklar* politikasını bozduklarını övüne övüne, keskin lafazlılıkla söylüyor. Ve işçilere ateş açtırmak isteyenler, onları silah zoruyla, hem de ağır silahlar zoruyla fabrikadan çıkartanlar, gözü dönmüş bir zorbalığı işveren Vehbi Koç adına uygulamaya kalkışanlar, işçi sınıfının müttefiği ilan ediliyor. İşçilerin işte o «kemalist asker kadroları kendi saflarına çekme ihtiyacından» söz ediliyordu.

Kemalist küçük burjuvazi, küçük burjuva ilericilerinin misyonu, toplumdaki önemi ve yeri bilimsel bir analiz meselesidir. Bu konu devlet ve iktidar meselesi ön

planda tutulmak şartıyla işçi sınıfı sosyalistlerince tartışılır ve Parti hangi güçlerin işçi sınıfından yana kazanılması, hangi güçlerin nötralize edilmesi gerektiğini, proletaryanın taktikler manzumesi içinde tesbit eder. Bu ayrı bir şeydir. Ama MDD ideologlarının kuyrukçuluğu bilimde kalmamış, işçilerin somut mücadelesinde, hakim sınıflar tarafından, karşılarına çıkarılan baskı unsurlarını, işçi müttefikleri olarak kullanmaya, ve işçileri onlarla uzlaştırmaya, kadar varmıştır. Dün olduğu gibi bugün de, «proleter devrimcilik» adına mangalda kül bırakmayanların, tarihsel ihanetleri okuduğumuz bu belgeyle, asla söylemeyecekleri bir yalvarış olarak, özeleştiriler bile kabul etmeyen bir tarzda ortaya çıkmıştır. Hele aynı ihanet çizgisi, bu kez başka kısımler altında, işçi sınıfı düşmanlığı biçiminde sürüyorsa, işçilerin direnişini kıran güçleri öven bu somut ihanet davranışı üzerinde daha da titizlikle durmak gerekir. Nitekim, yazar yazısını şöyle bitiriyor:

«Gençler Demir Döküm işçilerinin mücadelesini her tarafa duyurmak, işçilerle bağları güçlendirmelidir. Millîci güççular ve gazeteciler bu konuyu işlemeli, bütün yurda duyurmalıdır. Hiçbir yurtsever, işbirlikçi iktidarın oyununa gelmemeli işçinin karşısına çıkmamalıdır. Emperyalizm ve işbirlikçilerinin Orduyu halkımızın millî demokratik devrim mücadelesine karşı çıkarma çabaları mutlaka boşa çıkartılmalıdır. Bütün bunların yapılması için Türkiyenin her tarafındaki proleter devrimcilerine görev düşüyor. Demir Döküm işçilerinin mücadelesine toplum içinden müttefikler kazanmak ve millî güçleri harekete geçirmek görevi.» (aynı yazı)

Evet bütün proleter devrimcilerine düşen görev millîci güçleri yani Kemalist güçleri harekete geçirmek, yani kuyrukçuluk ve şakşakçılık yolunda devam etmek...

Nitekim bu kuyrukçuluk oyunu devam etti, 15.16 Haziran olayları MDD'ci kadroların önemli bir kesiminde bir uyanış ve salkınış getirdi. O zamana kadar gençlik ve MDD içinde en çok egemen olan slogan «ordu.gençlik elele, millî cephe» sloganıydı.» 15.16 Haziran olaylarından bir ay öncesine kadar aynı tutum devam ediyordu.

Örneğin, 19 Mayıs 1970 tarihinde Ankara'da Zafer heykelinin önünde yapılan gençlik töreninde dahi aynı sloganlar egemendi ve o mitingde olanların pek iyi hatırlanacağı gibi, ordu evinin bahçesinden ve perdesinden bakan subaylara seslenmek için zamanın gençlik liderleri, tarafından binlerce genç «Atatürk Geliyor» «Ordu Göreve» diye tempo tutturulmuştu.

15.16 Haziran Büyük İşçi Hareketinin pek çok öğrenci kökenli kadroyu sarıya uyandırdığını söylemiştik. Gerçi kuyrukçuluk konusunda hâlâ uyanmayanlar oldu. Örneğin o sırada Mihri Belli grubunun elinde olan ve bir yığın ajitasyon gazetesi niteliği taşıyan *Kurtuluş* gazetesi «Sıkıyönetim tarafsız olmalıdır» manşetini atmış, ve işçileri yargılamakta olan sıkıyönetim mahkemelerinin tarafsız olmasını yani işçi ile işveren sınıfı arasında taraf tutmamasını önermişti. Fakat o sırada Dev. Genç içinde güçlü olan Mahir Çayan-Yusuf Küpeli grubu gazeteyi dağıttırmayıp, imha etti, dağıtılan nüshaları ise toplattı.

MDD çizgisinde devrimcilik, parlak laflarla, hatta sık sık proleter devrimcilik adıyla aktında bir küçük burjuva devrimciliği olmaktan ileri gidememiş, Kemalizm kuyrukçuluğu deninlemesine yerleştirilmek istenmiş, geçen sayıda bazı örneklerini gördüğümüz gibi dünyadan eş örnekler almaya çalışılmış, Castro ve arkadaşlarının da küçük burjuva bürokrasisinden geldiği ileri sürülmüştür. Yani işçi sınıfı devrimciliği, işçi sınıfı sosyalizmi benimsenmediği gibi, dünyadaki yığıt anti-emperyalist ihtilâlciler ve anti-emperyalist silâhlî mücadelelerle «Kemalist devrimcilik» aynı şeymiş gibi gösterilmeğe çalışılmıştır. Oysa bir burjuva reformizmi olan Kemalist ilertelilik ile, anti-emperyalist bir küçük burjuva ihtilâlciliği olan evresel çizgiyi aynı gösteremeyiz.

MDD'ciler nice Mustafa Kemal Yürütüşleri, Atatürk yürüyüşleri mitingleri düzenlemişlerdir. Türkiyenin bağımsızlık mücadelesi kavramını işçi sınıfından soyutlayıp, genellikle Kemalizm ajitasyonu yapmışlardır. Anti-emperyalist mücadelenin ancak işçi sınıfı bağımsızlığı ile gerçekleştirileceği gerçeği, Mustafa Kemal bağımsızlığına bağlılığının yedeğinde tutulmuştur.

Örneğin Vargıtay Başkanı İmran Ökten'in ölümünden sonra cenazesinde hadise çıkaran dincilere karşı İsmet Paşa'nın ga zaba gelmesiyle Ankara'da yapılan büyük bürokrat yürüyüşünde, MDD'ciler ve Türk Solu ekibi bit mez tükenmez bir şakşakçılık yapmış, Demirel kabinesinin derhal çe kılmesini, istemiş, gene Atatürk Geliyor diye bağırılmış, gene Ordu göreve davet edilmişti.

Ve MDD'ciler proletaryanın anti.emperyalist öncü mücadelesini değil, daima Mustafa Kemal'in millî burjuva niteliğindeki anti.emperyalist mücadelesini göklerle çıkarmışlardır. Proletaryanın lafını etmekle birlikte ikide bir millîcilik, millî cephe, Mustafa Kemal ya da Atatürk devrimciliği laflarını ağızlarından eksik etmeyecek, anti.emperyalist mücadelenin sınıfsal karakterini Kemalist sloganlarla gözlerden kaçırmışlar, böylece sözü edilse bile, anti.emperyalist mücadelenin temel sınıf mücadelesiyle, proletaryanın iktidar kavgasıyla bir bütün olduğunu örtbas etmek istemişlerdir. Ve Mustafa Kemal fetişizmi küçük burjuva kalabalıklarının büyük desteğini çekmek için sürdürülmüştür. Örneğin şu abırtı içinde Mustafa Kemal'in yerinin (1969 yılında) ne olabileceğini anlamak güçtür:

«Vietnamdaki yurtseverler, Arabistandaki halk savaşçuları, Güney Amerikadaki Guevaralar, Afrikadaki siyah derili kahramanlar, Amerikadaki zenci dövüşçüler, bütün dünyadaki millî kurtuluş savaşçuları, Mustafa Kemal Türkiyesinin yiğit devrimcileri, dünya halklarının en büyük yardımcıları ÇAĞIMIZIN BU SAVAŞINI MUTLAKA KAZANACAKLARDIR. BU SAVAŞ MUTLAKA KAZANILACATIR. (Gün Zileli, Türk Solu, 10.12.1968)

Güzel hamasi lafların arasında Mustafa Kemal Türkiyesinin yiğit devrimcileri sözünün yeri ne? Eğer biz bugün dünyadaki halk devrimcilerinden söz ederken Türkiyenin devrimcilerini Mustafa Kemal Türkiyesinin devrimcileri diye gösterirsek, çağımızı anlamıyoruz, veya kuyrukculuğu evrensel plana çıkarıyoruz demektir. Çağımızdaki ulusal kurtuluş savaşlarını dün ya işçi sınıfından ve dünya işçi sınıfı devrimlerinden ayrı gören, emperyalizme karşı

mücadeleyi dünya sosyalist sisteminin ve dünya işçi sınıfının öncülüğünde dünya halkının verdiğini kavrayamayan, bizzat Mustafa Kemal hareketinin bile Büyük Emekçi Sosyalist Devrimiyle kurulan ilk işçi devletinin yardımlarıyla başarıya ulaştığını anlayamayan, proletarya devrimleri ve halk kurtuluş savaşları çağının 1917 devrimiyle başladığını ve bugün anti-emperyalist savaşların en büyük desteğini gene sosyalist sistemden gördüğünü farkedemeyen bir anlayıştır bu...

MDD ve STRATEJİ - TAKTİK

MDD kuyrukçuluğunun partisiz işçi sınıfı gevezeliğini veya örgütsüz mücadele anlayışını, küçük burjuva radikallerine verdikleri büyük misyonları, özellikle işçi sınıfı bağımsızlığının somutlandığı ÖRGÜT PROBLEMİ üzerinde uzun uzun durarak iletmeğe çalıştık.

MD D'nin en önemli yanı, önceden de söylediğimiz gibi, strateji tartışmalarını başlatarak yola çıkmasıydı. MDD Türkiye sosyalist hareketinin çok uzun yıllar çözülmemiş proletarya partisi meselesini çözen, partisiz strateji biçmeğe çalışarak yola çıktı ve yukarıda anlattığımız gibi başlangıçta ÖRGÜT sorununu, GERİKEN DEMOKRATİK TÜRKİYE'ye erteledi. Küçük burjuva karakterli bir hareketin, asker.sivil aydın zümreye bel bağlayan bir tavrıydı bu. Onlara göre emekçi halkın uyanması, proletaryanın bilinçlenip örgütlenmesi uzun bir zaman meselesiydi, hazır örgütlü devrimci potansiyellerden yararlanmak gerekirdi. Ancak o zaman proletaryanın gerçek örgütlü kurulabilecekti. Bu Filipin demokrasiliğinde proletarya partisi kurulamazdı.

Bu nedenle orijinal MDD tezi teorisyenlerine çok uygun gelen bu formüller, gerçekte işçi sınıfı sosyalizminin dışındaydı. Onlar partiye gerek görmedikleri için rahatlıkla strateji tartışıyorlar, güçbirlikleri kuruyorlar, bol bol proleter devrimci hareketimizden söz ediyorlar, dergicilikle, dergi yazı kurullarıyla ve birtakım küçük burjuva dernekleriyle «millî

demokratik devrim mücadelesinin» güçlenmekte olduğuna inanıyorlardı.

Millî Demokratik Devrim stratejisi ilk önerildiği biçimiyle öyle karmaşık bir tez değildi. Genellikle birkaç kalıp içinde, hatta on cümlede özetlenebilecek bir tezdi:

«Türkiye emperyalizme bağımlı, yarı sömürge yarı feodal bir ülkedir. Emperyalizmin yerli müttefikleri işbirlikçi burjuva zi ile feodal mütgallibedir. Buna karşı devrimin anti-emperyalist ve anti-feodal yani millî ve demokratik niteliği ağır basmak. tadır. Önümüzdeki aşama bu nedenle Millî Demokratik Devrim aşamasıdır. Millî Demokratik devrim, şehir ve kır köçük burjuvazi dahil tüm millî sınıf ve tabakaların ortak mücadelesiyse başarılacaktır. Asker-sivil aydın zümre (Kemalistler) milliyetçi bir devrimci potansiyeldir. Proleter devrimcilerinin görevi tüm millî sınıf ve tabakaları millî cepheye birleştirip, TAM BAĞIMSIZ VE GEÇEKTEN DEMORATİK TÜRKİYE'yi kurmak için mücadele etmektir. Her kim ki bu görüşlere ve eylemlere karşı çıkarsa oportunisttir.

Süreklî gençlerin genç kadroların kafasına kurulu bir plak gibi aralıksız tekrarlanan, ve gençlerin de bunları papağan gibi tekrarlaması istenen MDD reçetesi buydu.

Elbette MDD tartışmaları, kadrolar arasında çeşitli kavram kargaşaları getirmesine rağmen bilinç ve bilgilenme düzeyinin genel olarak yükselmesine yardımcı olmuştur. Ama, bitmez tükenmez laf ebellekleri biçiminde başlatılan bu tartışmaların teorik ve pratik sonuçlarına baktığımızda zararları yanında hafif kalmaktadır. Eğer MDD tezi, bir köçük burjuva kuyrukçuluğu olarak değil de bir işçi sınıfı sosyalizmi önerisi olarak gelseydi ve herşeyden önce proletaryanın merkezi örgütlenmesini, kadroların merkezi disiplin içinde, bilimle donanarak ve işçi sınıfı, yoksul köylü pratiğiyle yoğurularak, örgütsüzlük anarşisine düşmeden yetişip gelişmelerini sağlayabilseydi, TİP'in parlamentarizmine karşı bürokrat atılcılığını değil, gerçek proletarya hareketini başarabilseydi, TİP'e karşı zorbaca saldırılarla değil, organlar içinde ideolojik mücadeleyle, ve bilimi ege-

men kılarak, işçi sınıfına giderek mücadele edebilseydi, sanırız ki bugün çok farklı bir durum olurdu.

Ama MDD ideologlarının köçük burjuva karakterleri, o zamanki maddi şartlarla, kıpırdanan bürokrat radikal muhalefeti ile birleşince bu durumun tam tersi oldu.

Elbette gençliğin anti-emperyalist mücadelesi harekete ve emekçi halk gelişimi ne çok şeyler kazandırmıştır, bunlar inkâr edilemez, ama sosyalist gençlik liderleri işçi sınıfı sosyalizmi ile ve işçi sınıfı pratiği ile kaynaşacak bir mücadele verememişlerdir. Bu gödişte, TİP yöneticilerinden sonra sosyalist gençlik liderlerini yanına çeken MDD teorisyenlerinin büyük payları vardır.

MDD tartışmalarının getirdiği en önemli şeylerden birisi de cephe meselesiydi. Geniş cephe sloganıyla ortaya çıkan, sonra bunu millî cephe şeklinde vurgulayan MDD'ye karşı TİP yöneticileri sanki bir karşı tez ilan etmeğe mecburmuşlar gibi «dar cephe» görüşünü savunmağa başladılar. MDD'cilerin demokratik devrim sloganına karşı, önceden hiç adını etmedikleri halde, parti programında ve yöneticilerinin demeçlerinde ne öz ne biçim olarak sözedilmediği halde «sosyalist devrim» şiarına ve stratejisine sahip çıktılar. Ve anlamsız bir teorik kör döğüşü başladılar. Oysa mesele, MDD'nin cephe tezini ve demokratik devrim görüşünü getirmesi biçiminde değil, bu tezleri, bu stratejiyi nasıl sunduğuydu.

Eğer bu noktadan yaklaşılsaydı, işçi sınıfının evrensel bir politikası olan cephe politikası kabul edilip, bunun işçi sınıfı öncülüğündeki şartları bilimsel olarak konulabilseydi, tartışmalar soyut bir «demokratik devrim-sosyalist devrim» çekişmesi olmaktan çıkıp, gerçek sınıf temelinde oturacak, işçi sınıfı meselesi gündeme gelecekti.

Ne TİP ile MDD arasındaki gruplaşmalar, ne de bunların temel tartışmaları olan geniş cephe-dar cephe, demokratik devrim sosyalist tartışmaları işçi sınıfı sosyalizmi ile burjuva ve köçük burjuva sosyalizminin gerçek ayırım çizgileri olmuştur. Çünkü proletarya meselesi, öncelik meselesi, proletaryanın bağımsız politi-

kası meselesi, devlet ve iktidar meselesi bütün bunların düğümünü çözecek proletarya partisi meselesi bilime sınıksız sahip çıkarak ve onun evrensel prensiplerini uygulayarak ele alınmadıkça, ele alınsa bile bunun pratiği yapılmadıkça, proletarya yaya atılan ve olmayan sosyalist çizgiler arasındaki gerçek ayırım hattı çizilemezdi, proletarya sosyalizmi gerçek rayına oturup, diğer sapmalar sağlı sollu bunun dışında kalamazdı.

MDD STRATEJİSİNİN TEMEL YANILGILARI

Türkiyede önerilen MDD tezinin sınıfsal karakterini döne döne vurguladık. Şimdi, önerilen tezleri, ele alıp, ana yanlışlarını odak noktaları halinde özetlemeğe çalışalım:

Sosyal Devrim Sorunu

İlkel biçimlenişle yerli MDD tezinin bir türlü kavrayamadığı sorun Sosyal Devrim sorunuydu. Belki savunulan görüşler sosyal devrimi şu veya bu şekilde yanıtına çağışmışlardır. Ama sözünü etmekle birlikte MDD'nin teori-pratik bütünlüğünde bilimsel olarak ele alınmayan öz bizzet buydu.

Burjuva devrimleri yapıldıktan sonra çağımızdaki sosyal devrim meselesinin sosyalist üretim tarzına geçecek sosyal devrim olduğu gerçeği MDD çizgisi tarafından kabul edilmekle ve bilinmekle birlikte, bu gerçek çoğu kez ihmal edilmiştir.

Örneğin emperyalizm bir dış güç olarak alınmış, anti-emperyalist mücadele her şeyin üstüne çıkarılmış, bu mücadelenin sınıfsal karakteri boyuna çarpıtılmıştır. Gene, devrimin anti-feodal (demokratik) karakteri abartılmıştır, ve gerçekten de daha sonra birbirlerini suçladıkları gibi demokratik devrim ile sosyalist devrim (sosyalizmin kuruluşu) arasında setler çekilmiştir. Devrim iki aşama ve dolayısıyla iki sıçrama şeklinde sunulmuştur. Bu durumda, diyelim ki Çin'de, Vietnam'da, veya çeşitli Doğu Avrupa ülkelerinde demokratik devrim'den sosyalist devrim'e

me hangi sıçramayla geçildiği izah edilememiş, daha sonra bu boşluğu gidermek için bazı kesimlerce kesintisiz devrim sloganı atılmıştır.

Temel meselenin sosyal devrim olduğu, yani amacın sosyalizmi kurmak olduğu sık sık tekrarlınsa bile, sosyal devrim meselesi iyi kavranılmamış, sosyal devrim ile, bu devrimi başlatan politik devrim kavramları iyice anlaşılamamış, sosyalist devrim ile demokratik devrim kavramları teorice içiçe geçirilmiş, ama mekanik biçimde araya Çin sedleri gerilmiştir: İki aşama diye o denli vurgulanın yapılması, politik devrim ile sosyal devrim arasındaki diyalektik bağı kavrayamamaktan doğar. MDD sorumluları bu gerçeği kavrasalar bile, «müttefikleri» ürkütmemek için, sosyalizmi kaf dağının ardına bırakmışlardır.

Sosyal devrim insanlık tarihinin akışı içinde bir sıçramadır. İşçi sınıfı öncülüğündeki politik devrimler ise bu sıçramanın iktidar probleminde somutlandığı durumlardır. Yani üretim tarzının değişmesi, tarihsel perspektifte sosyal bir sıçramadır. Fakat bu sıçrama, ancak işçi sınıfı öncülüğündeki bir politik sıçrama ile tezahür eder. Bu meselenin düğümlendiği nokta ise iktidar sorunudur.

İşçi sınıfı, sosyal devrimi gerçekleştirmek üzere, egemen sınıflara karşı, işçi sınıfı öncülüğündeki devrimci güçlerle iktidarı ele geçirmek zorundadır. Bu iktidar sorunu ise, her ülkenin kendi şartlarına göre bir ittifaklar, politikasından yani yedek güçlerin, nötralize edilecek güçlerin v.b., en doğru şekilde çözümlenmesinden geçer. Elbette karşı devrimci güçler, emperyalizmin durumu, o toplumun dünya toplumu içindeki yeri, bunların hepsi proletaryanın iktidar yolunu belirleyecek şekilde somut bilimsel analizlerle ele alınmalıdır.

MDD'ciler sosyal devrimin burjuva demokratik karakterini fazlasıyla abartmışlar, politik iktidarın görevleri içinde feodalitenin tasfiyesi meselesini döne döne vurgulamışlardır. Bu niteliğiyle, devrim adeta bir burjuva demokratik devrimmiş gibi göstermişlerdir. Elbette devrim, Türkiye'de prekapitalist ilişkileri tasfiye

etmek ve toprak hürriyeti getirmek, kırlarda gerçek demokrasiyi kurmak bakımından bir dizi alt yapı ve üst yapı değişikliği yapacaktır, ama büyük kapitalist toprak tekelleri dahil, büyük üretim araçlarının kamulaştırılması görevini, kuru bir anti-emperyalist görevler diye geçiştiremeyiz. MDD'ciler, devrimin bu büyük alt yapı görevlerini geçiştirerek, anti-feodal yanını fazlasıyla vurgulamışlar, anti-tekel görevleri ise anti-emperyalist sloganıyla özetlemişler, buna örnek olarak da Nato'dan, AET'den çıkma gibi emperyalist bağımlılıkları kesmeği göstermişlerdir. Ama tekellerin kamulaştırılmasının sosyalist kuruluşa yönelik özünü vurgulamamışlardır.

Şu halde herşeyden önce bir iktidar meselesi olan devrim, aynı zamanda iktidar gerçekleştikten sonra, bir program meselesidir. MDD bu şekilde program meselesine hiç yanaşmamış, işbirliği yapmak istediği asker-sivil aydın zümrenin daha da geniş desteğini alabilmek için anti-emperyalist vurgulamayla yetinmiş, milli yetçilik duygularını güçlendirmeye ve okşamağa çalışmış, büyük üretim araçlarının kamulaştırılmasına pek dokunmamıştır. Böyle olunca, devrimin milli yani, emperyalistleri kovmak ve işbirlikçileri iktidardan uzaklaştırmak diye tanımlanmış, ama devrim programında işbirlik araçlarının ne olacağı pek sözkonusu edilmemiş veya bunun ajitasyonu, propoçı adı verilen zümrenin elindeki üretim gandası yapılmamıştır.

Bu kısım kuyrukçuluk nedeniyle hasır-altı edilince, kala kala sosyal devrimin demokratik (anti-feodal) görevleri kalmıştır. (Biz bu terimi «prekapitalist ilişkilerin tasfiyesi» deyişimiyle izah etmeği tercih ediyoruz.) İşte sosyal devrimin altyapı görevlerinde anti-feodal görevler vurguyla ön plana çıkarıldığı için, devrimin burjuva demokratik karakteri fazlasıyla ağır basmıştır.

MDD'nin sosyal devrim problemini anlayamaması, program meselesini de anlayamaması getirmiştir.

Bilindiği gibi, cephe politikası bir ittifaklar konusudur. Ama bu ittifaklar, ortak hasıma karşı bir programda somutla-

nır. Bu program işçi sınıfının asgari programıdır. Ve bu asgari program, elbette toplumun sonuna kadar devrimci ve bu nedenle öncü sınıfı olan proletaryanın toplumu ileri götürmesinin temelini de içinde barındırır. İşçi sınıfı, müttefik sınıf ve zümrelerin politik gelişimini de yönlendirerek bu programı, cephe ve ittifaklar bü tünlüğünde gündeme getirir .

Programsız ve genel sözlerle geçiştirilen bir cephe olamaz. Eğer MDD, demokratik devrimin meselesini bir asgari program meselesi olarak doğru özülüyle getirseydi strateji tartışmaları bu denli gerekmezdi. Siz yere ön plana geçip, ideoloji kargaşasının doğması önlenebilirdi. İşçi sınıfının asgari programı olarak gelecek bir demokratik devrim programı, doğal olarak işçi sınıfının bu program esaslarını, müttefikleriyle birlikte nasıl yürüteceği sorununu ve dolayısıyla işçi sınıfı partisinin öncülüğü meselesini ortaya getirirdi. Oysa MDD, işçi sınıfının asgari programının uygulanacağı ortamı, işçi sınıfı dışındaki güçlerin işçi sınıfına ve müttefiklerine sağlayacağını ummuş ve beklemiştir. Ne varki, dünya tarihinin defalarca gösterdiği gibi işçi sınıfının kendi politik ve fiili gücü olmadan işçi sınıfının asgari programı asla gerçekleşemez. Kaldı ki bu asgari program, politik mücadelede işçi sınıfının örgütlü öncülüğünü zorunlu görür.

Asgari ve azami program meselelerinin net bir şekilde konulmamış olması, çoğu zaman geçiştirilmesi veya üzerinde vurgu yapılmaması, iki aşamalı devrim yanlılığını getirmiş ve sanki işçi sınıfı iki kez devrim yapacakmış gibi kavram kargaşasını doğurmuştur. İşçi sınıfının öncülüğü esas alındığında bile işçi sınıfının önce müttefikleriyle milli demokratik devrim yapacağı sonra yeni bir sığrama ile tek başına iktidara gelmek için bir devrim daha yaparak bu sefer de sosyalist devrimi gerçekleştireceği kanaati yaygınlaştırılmıştır.

MDD ideologları, önceleri milli demokratik devrimden ötesini es geçip müttefiklerini ürkütmemek için sosyalizm kelimesini bile yasakdarken daha sonraları hareketin zorlamasıyla milli demokratik dev-

rim ile sosyalist devrim arasında «aşılmaz Çin Duvarları» olmadığını belirtmişler, fakat yine de «hele bir Millî Demokratik Devrim olsun ondan sonrasını o zamanın toplumsal şartları ve dengesi tayin edecektir» tezinden vazgeçmemişlerdir. Zaten meselesinin böyle konuması da MDD'nin genel çizgisinin doğal bir sonucudur:» MDD'de öncü işçi sınıfı olmayınca sonrasının ne olacağı bilinemez...»

MDD hareketi, işçi sınıfının asgari programının, azami programı ile çelişmediğini, tersine azami programın uygulanmasına gidecek yolda temel yapı taşlarını koyacağını, asgari programın, genel muhtevasıyla azami programın hedeflerini *öz olarak* içereceğini göstermemiş, esas olarak *demokratik devrim stratejisi asgari programla* iktidara gelecek olan demokratik halk cephesinin öncüsü işçi sınıfı ile müttefikleri arasındaki çelişkinin, genel olarak antagonist (uzlaşmaz) karakterde olmayacağını, sosyalist kuruluşa doğru giden yolda uygulanacak halk cephesi programının ki aynı zamanda işçi sınıfının asgari programıdır bu, öncü işçi sınıfı ile birlikte bütün müttefiklerinin de çıkarları doğrultusunda olacağını, demokratik halk iktidarı sonrasında sınıflar mücadelesinin daha önceki toplum biçimlerinde olduğu gibi bir iktidar savaşı biçimine bürünmeyeceğini açıkça belirtmemiş, hatta «Millî demokratik devrimden sonra ne olacağını o durumun şartları belirler» diyerek işçi sınıfının yeniden iktidar mücadelesine girişip bir politik sıçramanın (yani sosyalist devrimin) daha olacağını açıkça telmih etmiştir.

Açıkça görüldüğü gibi bütün bu yazılanlar doğuştaki günahtan *kuyrukçuluk politikasından*, kaynaklanmaktadır. Birinci aşamada yani millî demokratik devrim sıçramasında öncülüğü işçi sınıfının dışındaki güçlere bırakan bu politika, sosyalizme varılabileceği, yani işçi sınıfı iktidarının gerçekleştirilmesi için bir ikinci politik sıçramayı *sosyalist devrim*, daha ön görmek zorunda kalıyordu.

Gerçi gerek burjuva, gerekse işçi sınıfı devrimleri sosyal devrimlerdir. Ama prekapitalist ilişkilerin tasfiye edilmedikleri ülkelerde bu ilki sosyal devrimin gö-

revleri yan yana, emekçi halkın devrim görevleri olarak durmaktadır. Ve hem burjuva devrimci barutunu çoktan yitirdiği için, hem de örneğin Türkiye'de, kapitalizm üretimi ilişkisi olduğu için, sosyal devrimi başlatacak politik devrim, hangi güçlere karşı verilecek olursa olsun, mutlaka işçi sınıfı öncülüğündeki bir devrimdir. İşçi sınıfı, müttefikleriyle birlikte geldiği zaman, devrimin önündeki demokratik (anti-feodal) görevleri elbette ilk aşamada yerine getirecek, yani burjuvazinin yarım bıraktığı burjuva sosyal devrimini tamamlayacaktır. Ama işçi sınıfı bunu yaparken, aynı zamanda kendi sosyal devrimini de başlatmak ve sosyalizmi kurmağa hazırlanmak üzere, büyük üretim araçlarından başlayarak kamulaştırmalara girişecek, onlardan yaratılan değerın tekrar topluma (kamu mülkiyetine) dönmesini sağlayacaktır. Dolayısıyla, nihai amaç sosyalizmi kuracak olan sosyal devrimdir, ama burjuva sosyal devriminin tamamlanmadığı milyonlarca yoksul ve küçük köylünün özgürleştirilmesi, amacıyla kırılarda demokratlaşmanın ekonomik temelleri de hemen atılacak, fakat bu dahi ilerideki kolektivizasyonu zorlaştırmayacak biçimde yapılacak, burjuva devrimlerinde olduğu gibi özel mülkiyet duygusu teşvik edilmeyecektir. Örneğin toprağa (özel mülkiyete) kavuşan köylülerin hemen kooperatifler biçiminde örgütlenmesi teşvik edilecek zaten mülk sahibi olan küçük ve orta köylülerin de kolektif tarıma yönelmeleri teşvik ve ikna metotlarıyla sağlanacak, bunun yanı sıra büyük kapitalist toprak işletmeleri kamu mülkü haline getirilecektir.

MDD meseleyi temelde bir sosyal devrim olarak almayı, kısa vadeli planlar ve dar görüşlü düşünceler içinde kalmıca, sosyalizmi kurmayı ne denli amaçlarsa amaçlasın, sosyalizmi önemsemez duruma düşmüştür.

Devlet ve İktidar Sorunu

MDD teorisyenleri sosyal devrimin özünü kavrayamadıkları için devrimin devlet ve iktidar sorununun da muğlak bırak-

mıglardır. Bilindiği gibi sosyal rejimin ger-
çekleşebilmesi için işçi sınıfı ve müteffik-
lerinin iktidara gelmesi ile birlikte sosyal
devrimi gerçekleştirecek biçimde milita-
rist bürokratik mekanizmanın yeni baştan
düzenlenmesi gereklidir. Oysa MDD ideolog-
ları işçi sınıfı öncülüğündeki politik ikti-
darın politik (Üst yapı) görevlerini bilseler
bile kabul etmek istemediler? Çünkü on-
lar yakın vadede bir «Küçük burjuva atı-
lımı» bekliyorlardı. Ne varki sosyal bir dev-
rimin ayrılmaz bir parçası olan politik ikti-
dar meselesi öyle basit bir sorun değil-
di.

Gene gerçek demokrasi meselesini sa-
dece prekapitlist ilişkilere son verilmesi
biçiminde ele almak, genel bir bilimsel doğ-
ruyu, mekanikleştirip çarpıtmak, bu ne-
denle burjuva demokratik devrimin demok-
rasisi ile, işçi sınıfı öncülüğündeki bir halk
demokratik devriminin demokrasisi arasın-
daki farkı görememektir.

Hiç şüphesiz, demokrasi, anti-feodal
görevleri içerir. Ama meseleyi orada sı-
nırlamak, sadece o bilimsel tanımla yetin-
mek, bizi yanlışlara götürür.

Örneğin, batıda prekapitalist ilişkiler
tasfiye edilmiştir ve burjuva demokrasisi
gelmiştir. Ama halk demokrasisi ile sözü
edilen demokrasi aynı şeyler olabilir mi?

İşte sosyal devrim meselesini kavra-
yamayan dar görüşlü mekanik anlayış,
işçi sınıfı öncülüğündeki bir halk demok-
ratik devriminin demokratik fonksiyonu-
nu, gidip bir formüle, bir kalıba uyarla-
makta, ve sırf orada kaldığı için, mesele-
yi tüm şartlardan soyutlayıp tek başına,
mekanik bir slogan alarak aldığı için, halk
demokrasisi ile burjuva demokrasisi ara-
sındaki büyük nitelik farkını görememek-
tedir. Batı burjuvazisi de karlılarda hürriyet
ve demokrasi sağlamıştır, sosyalist ülke-
lerdeki işçi sınıfı da aynı hürriyetele getiri-
miştir. Şimdi bunlardan her ikisinin de
maddi temeli prekapitalist ilişkilerin tas-
fiyesidir diye bir genel doğruyla yetinir-
sek, işçi sınıfı öncülüğündeki iktidarın ne
politik karakterini görebiliriz, ne de bu
iktidarın üst yapı görevlerini farkedebilir-
riz. Dolayısıyla halk demokrasisi ve gide-
rek sosyalist demokrasi için bunların hepsi
işçi sınıfı demokrasisinde kaynaklanır. le

burjuva demokrasisi arasındaki farkı kav-
rayamayız.

Bütün bu temel yanlışlar bilime bağ-
lı olmamaktan, boş slogancılıktan ve ge-
matik düşünmeden kaynaklanmaktadır.
Ve sosyal devrim ile politik devrimin diya-
lektik ilişkisini özümlemeyen, devrimin
alt yapı görevleriyle üst yapı görevleri a-
rasındaki ilişkiyi anlamadan, kısacası dev-
rimin sınıfsal karakterine uygun ekono-
mik politik bütünlüğü görmeden ve dev-
rimin iktidar meselesini, devlet meselesini,
iyi kavramadan yapılan tüm gevezelikler
ve tahliller derin bir yanlışlığı oluşturmuş-
tur. Demokratik görevler meselesini ve dev-
rimin diğer sosyal görevlerini, söz konusu
devletin kimin çıkarlarına uygun bir me-
kanizma olduğunu bilerek ele almak gere-
kir. Burjuvaziye hizmet eden mekanizma
ile işçi sınıfı öncülüğündeki halk iktidarı-
na hizmet edecek mekanizma arasındaki
fark, devrimin sınıfsal karakterini ve do-
layısıyla sosyal devrimi belirleyen başlıca
faktörlerden biridir.

Emperyalizm Sorunu

MDD'nin üçüncü önemli yanlışlığı, yu-
karıda sözünü ettiğimiz birbirleriyle sıkıca
ilişkili yanlışların bir sonucuydu.

MDD, sosyal devrim meselesini temel
de kavramadığı ve küçük burjuva bürok-
ratlarından birtakım görevler beklediği i-
çin emperyalizm ve Türkiye arasındaki
ilişkileri de yanıtıcı bir tarzda ele almış,
daha doğrusu, kendi sübjektif görüşlerine
uyacak biçimde tahliller yapmıştır. MDD'
nin sınıf tahlilleri ve yerli egemen sınıflar-
la emperyalizm arasındaki bağıntılar ko-
nusundaki görüşleri, bilimsel bir tahlil ve
gözlem sonucunda çıkmamış, tersine önce
sübjektif bir devrim stratejisi çizilmiş, ve
o amaçlara uyacak bir ajitasyon-propogan
dayı yapabilmek için, tahliller bu keyfi l-
biseye uydurulmak istenmiştir.

MDD, emperyalizmi bir dış güç ola-
rak görmüş. Özellikle ajitasyonunda, Na-
to, İkili antlaşmalar, AET, Amerikan üs-
leri gibi emperyalist ilişkiler üzerinde dur-
muştur. Şüphesiz ki bu ajitasyon birtakım
yurtsever küçük burjuvaları, Kemalistleri
«millî cephe»ye çeker ve milliyetçi duygular

lar anti-emperyalist bir öz kazanabilir, ama böyle bir ajitasyon ve tahliller silsilesi, ne devlet ve iktidar ne de sosyal devrim sorununu, yani kısaca işçi sınıfının bağımsızlığı sorununu çözmeğe yetmez. Ve gözememiştir de...

Gene MDD'ciler şu genel doğruyu sık sık tekrarladılar: «Emperyalizm en gerici sınıflarla en başta feodaliteyle işbirliği yapar.» Oysa bize düşen sorumluluk, doğru da olsa böyle kalıplarla yetinmemek bu işbirliğinin niteliğini, mahiyetini doğru olarak tesbit etmektir, Genel kalıplar birşeyi çözmeğe yetmez. MDD'ye göre emperyalizmin başlıca ortakları yerli işbirlikçi burjuvazi ve feodal mütegalibe idi.

İşbirlikçi burjuvazi, gerçekte komprador burjuvaziden nicelikçe farklı olan bir zümredir. Oysa Türkiyenin büyük burjuvazisi elbette emperyalizmle işbirliği yapıyordu, ama bu burjuvaziyi ekleni küçük bir varlık olarak görmek yanlıştır. Türkiye burjuvazisi yerli finans kapital ağı içinde uluslararası finans kapital ile içiçe bir şekilde pek çok ekonomik bağ içindedir, Ve Türkiye'deki sömürde, birinci derecede ağırlığı vardır. Türkiyedeki büyük burjuvazi tekelci yapıdadır. Onu bir takım sömürge ülkelerdeki acenta burjuvazisi olan komprador burjuvazi derecesinde önemsiz bir güç olarak göremeyiz. Aradaki fark nicelikte değil, niteliktedir. Büyük sanayi ticaret, tarım ve emlak sermayesi banka sermayesi ile birleşerek tekelci biçiminde, yabancı sermayeyle içiçe girmiştir ve yerli sermayenin bu merkezi tekelci yapıdaki hissesi oldukça büyüktür. Sanayinin önemli bir kısmının nitelikçe montajcilik olması, Türkiye'de finans kapital oligusunu inkâr etmemizi, doğurmamalıdır. Bu özelliğiyle, emperyalizm Türkiyede sadece dış bir güç değildir. Aynı zamanda büyük metropollerden başlayan ve Türkiye finans kapitalinden geçerek, tefeci-bezirganlık aracılığıyla en üre köye kadar uzanan ve devleti elinde tutan bir iç güçtür de...

Feodalite Yanılgısı

MDD tezi Türkiyeyi yarı-feodal bir ülke olarak görmekteydi. Çünkü evrensel

milli demokratik devrimler yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkelerde gerçekleşmişti. Türkiyede de MDD'çiliğin geçerli sayılması için Türkiyenin yarı-feodal bir ülke olması gerekiyordu.

Ayrıca asker sivil aydın zümrenin ağalara karşı allerjisi vardı, Emperyalizm-işbirlikçi burjuvazi ve feodal mütegalibe tahlili, sadece propaganda olarak geçerli olmayacak, aynı zamanda sözkonusu millici ve ağa düşmanı güçlere karşı da iyi bir ajitasyon niteliği taşıyacaktı. Binbir dere-den su getirilerek Türkiyede feodalitenin varlığı ispata çalışılıyordu.

Oysa o sıralarda Türkiyede büyük burjuvazinin tekelci sermaye özelliğini, uluslararası ve yerli finans kapital birlikteliğini gösteren Dr. Kılıncımlı, karşı-devrimin bu temel gücünün yedek gücü olarak tefeci-bezirganlığı gösteriyor, Türkiyedeki «Modern-antika» kaynaşımının, yani kapitalist-prekapitalist kaynaşımının finans kapital ile tefeci-bezirganlığın rezonansı şeklinde ortaya çıktığını vurguluyordu.

Ülkemizde kırlardaki prekapitalist ilişkileri hakim olarak tefeci-bezirganlık temsil eder. Bu sınıf, finans oligarşisinin Türkiye'ye ithal ettiği veya Türkiyede ürettiği ürünleri köylere kadar pazarlayan, keza köylünün elinden ucuza mal kapatıp büyük pazarlara tekelci sermayenin eline veya kentlerdeki pazarlamaya ileten ya da kentlerde bizzat pazarlayan bir sınıftır. Keza simsarlık, komisyonculuk, devletin çeşitli yiyecek, giyecek, yakacak ihaleleri de bunların aracı elinden geçer.

Burjuva ideologlarının aracı tüccar diye adlandırdığı bu sınıf, aynı zamanda tefecilik yoluyla köylünün elinden ucuza ürün kapatmak için onu borçlandırır ve zamanı gelince ürüne istediği fiyatı koyar. Tefeci-bezirganlık, Osmanlı imparatorluğunda tefecilik yoluyla, hatta devlete bile borç verip, vergi toplama hakkını alarak, toprak üzerinde mülkiyet kurmuş, ve derebeleşmiştir. Ama bunların prekapitalist karakterli feodalite değil, tefecilik te ve antika ticarettir. Böyle tefeci bezirganlık sül-

reklî olarak toprak mülkiyeti ile içiçe gitmektedir. Sadece kapitalist gelişim değil, aynı zamanda tefeci-bezirgân sömürüşü de köylülerin yoksullaşmasını ve topraktan kopmasını hızlandıran bir faktördür. Tefeci-bezirgân ya elindeki parayla, toprak satın alır veya çoğu kez, verdiği borç paranın karşılığı olarak toprağa el koyar. Topraklarını gitgide geliştiren tefeci-bezirgân ya kapitalist üretim ilişkileri içinde işçi, irgat, çalıştırarak üretim yapar, bu şekilde toprak mülkiyeti, yarı feodal değildir, bu *zengin köylü* mülkiyetidir. Veya; tefeci-bezirgân toprağını ortakçıya, yarıcıya verir. Bunların yanında toprak sahibi tefeci-bezirgânın daha büyük kârlar içeren sömürsü ticaret, emlak rantiyeliği ve tefecilik tir. Kaldı ki ortakçılık ve yarıcılık gene tefecilikle içiçe gider, çünkü bezirgân, ortakçıya veya yarıcıya toprağını verirken ona tohum, gübre ve bir miktar da para verir. Hasat zamanı ise ortakçının payına düşen ürünü ayırırken, bu borçlanmanın bedelini ondan fersah fersah çıkarır. Gene kış boyunca, ortakçı başı sıkıyıkça aynı ve nakdi olarak tefeci-bezirgâna borçlanır. Bütün bu olgular toplumumuzda önemli yeri olan prekapitalist ilişkilerin klasik feodalite ile ilgisinin ne denli zayıf olduğunu gösterir.

Tüm bu gerçekler Türkiye'nin yarı feodal bir toplum olmadığını açıklar. Eğer tefeci-bezirgânlığın bir yandan tarihsel geçmişi ve önemini, öte yandan bugünkü kapitalizmle olan alışveriş bir ayağını kapitalizmi içine uzatmış durumunu bilimsel olarak kavrayamazsak, Türkiye'deki prekapitalist ilişkileri şematik bir anlayışla yorumlarız, ya Türkiye hepten kapitalisttir deriz, kırlardaki tefeci-bezirgânlığı sanki modern kapitalist sınıfmış gibi ticaret burjuvazisi diye ilân ederiz, ve tekelci çağda ticaret burjuvazisinin aynı bir sosyal güç olamayacağı gerçeğini gözden kaçırır ve Türkiye'yi baştan aşağı kapitalist bir toplum gibi görürüz (Emek dergisi v.b.) veya Türkiye'nin prekapitalizmini feodaliteye sığdırıp, yeni yanlış tahlillere giderek, birtakım şablonlar peşinde koşarız. İşte MDD bu yanlışlardan ikincisine düşmüş ve kadrolara yanlış bilinc götürülmesine sebep olmuştur.

MDD ve Strateji Abartması

Millî demokratik devrim hareketinin önemli özelliklerinden biri önceden de belirttiğimiz gibi strateji meselesini abartması, stratejiyi hemen her şeyin üstüne çıkarmasıydı. Tartışmaların düğümlendiği nokta strateji meselesiydi. Her yerde herkes tarafından stratejisi imiş gibi her şey orada odaklaştırılmak isteniyordu. Çünkü MDD hareketi için önemli olan işçi sınıfının örgütlenmesi ve öncül görevini yüklenmesi değil, «millîci cephe»nin «millî» demokratik devrim *stratejisiyle* duruma el koymasındı.

Strateji tartışmaları kördövişünde başlıca şu iki nokta hasır altı ediliyordu:

1) Sosyalist hareketin en acil işçi meselesi işçi sınıfı partisinin oluşturulması sorunuydu.

2) Parti olmadan ne strateji tesbit edilebilirdi, ne de proletaryanın taktikleri çizilebilirdi. Strateji ve taktikler meselesi dergi yazı kurullarının görevi olamazdı.

«Ayağı yerden (sosyal ekonomi ve gerçek sınıflardan) kesilenin yapacağı ne olabilir? Sosyalizmi ipe serip, üzerinde «cam bazlık» yapmak!.. Her şey gibi «Proletarya partisi» şartlara, «Şartlar»: MDD'nin «bütün» «Mevzileri zapt» etmesine, Mevzî zabıtları da sırf *Propagandaya* bırakılır. Böylece günümüzün en yakıcı problemi *Parti*: masaldaki suya düşmüş balta'ya «dönüştürülür.» (Devrim Zorlaması, H. Kılavuzcu, sf. 191)

Partileşme konusunda elbette ideolojik birlik şarttır. Fakat ideolojik birliğin esası:

1 — Sosyalizmin bilimine ortodoksça sahip çıkmak, 2 — Bilim ışığında toplumu doğru analiz etmek, 3 — Somut şartların somut tahlilinden çıkacak olan devrimci pratiği parti eliyle uygulamaktır.

MDD hareketi bu yolu izleyebildi mi? Gerçi kendi anladığı şekilde toplumsal analizler yaptı ve buna uygun yolu çizdi. Fakat herşeyden önce sosyalizmin biliminin öngördüğü prensipleri, özellikle düşük bilinç ortamında yerleştirmek gerekemekteydi. Oysa işçi sınıfı partisi olmayan TİP'e karşı, MDD hareketi de işçi sınıfı sosyalizmini temsil edemedi, kadrolara bu bilinci

yerleştiremedi. Gerçi o yıllarda pek çok bilimsel kitap yayınlandı ve okundu, ama bu okunanlar bilgi düzeyinden çıkıp, bilinç haline dönüşemedi. Bunların bilinç haline dönüşmesi ancak pratik içinde olabilirdi, Teori ile Pratiğin kaynaştığı nokta ise ancak ÖRGÜT olabilirdi. Sözüünü ettiğimiz bu temel olmayınca, «proleter devrimci hareket» bir «işçi sınıfı politik hareketi» olarak pratikte somutlanamadı, slogan halinde kaldı. Örgütte somutlanmayan ideoloji, örgütte odaklaşmayan teori-pratik maddi temelini bulamadığından ve başlıca bu sebepten çeşitli yanlışları ve yanlışları içerdiği için MDD hareketi kısa süre içinde parçalandı. Demek ki *stratejide* anlaşmış olmak, sosyalist birlik için yeterli değildi.

Başlangıçta Milli Demokratik Devrim'in kalıplaştırılmış reçetelerini benimsemek ve onları sürekli tekrarlamak yetiyordu. Bununla stratejide birlik sağlanmış kabul ediliyordu. Oysa strateji meselesi öyle basit değildi, hele hele genel bazı strateji sloganları ve kalıpları ile «proleter devrimci bilinç» sağlandığını sanmak hepten yanlıştı. Üstelik de öğrenci kesimini kendisine başlıca çalışma alanı edinen bir hareketin ideolojik birlik sağlaması kolay olamazdı. Öğrenci içinden çıkan militanlar işçi sınıfıyla kaynaşmadıkça, leninizmin temel prensiplerini özümleyip, bilinçle ve *örgütlü* olarak işçi sınıfı pratiğinde yerleşmedikçe gerçek proleter devrimcilik sağlanamazdı.

Partisiz Birlik Nasıl Sağlanır?

MDD küçük burjuva karakteri ağır basan bir ideolojik biçimlenme içinde ıstelik hatalı toplumsal analizler bütünlüğüyle birlikte ve bu yanlış analizlerin yanlış pratiğini uygulayacak şekilde var oldu. Hareketin içindeki genç kadroların bilimsizliği, sunulan ideolojik görüşlerin yetersizliği ve yanlışları, ve *örgütsüzlük*, hareketin zamanla ardarda bölünmesine yol açtı. Başından beri varolan farklı eğilimler, kendi sosyal yapılarına ve önceden nıve halinde taşıdıkları eğilimlere uygun tarzda geliştiler. Önce entellektüel aydınlar ve asistanlar kılığı ile çoğunluğu emekçi çocukların.

dan oluşan sıcak mücadeleden yana devrimci gençler arasında bir ayrılık başladı. Sonradan P.D, Aydınlık adını alan burjuva kılığı, Dev Genç militanlarını anarşistlik ve teröristlik ile itham ediyorlardı. Bu ayrılık sonucunda, Mihri Belli'nin ağırlığını Dev Genç'den yana koyması ile aydın kılığı ayrılmak zorunda kaldı Mahir Çayan.Yusuf Küpeli gurubu ayrıldı ve MDD iyice dağıldı, Dev Genç çözüldü. Başından beri MDD içinde varolan eğilimler farklı siyasi gruplar halinde iyice kristalleşti. Böylece başta tek bir «hareket» olan MDD, Aydınlık Sosyalist Dergiden başka P.D, Aydınlık THKP ve THKO adı altında birbirinden gerçekten de farklı siyasi harekete dönüştü. Strateji noktasından yola çıkmanın yanlış olduğu, ideolojik birlik için strateji den önce çok daha temel meselelerin ve temel prensiplerin gerektiği birkez daha ısbat oluyordu.

MDD hareketinin birinci derecede sorumluları, TİP'e karşı militan kadroların tepkisinden doğan suni ve zahiri güçlenmeye bakarak aldanmışlar, sosyalist gençlik liderleri tarafından anti-emperyalist ve anti-faşist eylemlere katılan boykotlarda, işgallerde, öğrenci forumlarında yer alan binlerce öğrencinin proleter devrimci güç olduğunu sanarak, «Milli Demokratik Devrim mücadelemiz güçleniyor; «proleter devrimci hareketimiz gelişiyor» yanlışına kapılmışlardır. O sırada Türkiyede kendiliğinden kitle hareketlerinin gelişmesi, sınıf mücadelesinin güçlenmesi ve bir kısım MDD militanlarının kitlelerle kurdukları bağlar da MDD sorumlularını yanıltmış ve tüm bu hareketler «Türkiyede bir Parti var» diyebilecek kadar örgütsüzlük yanlışına sürüklemiştir.

Ama örgütsüz sağlanan ve büyük çoğunluğu anti-emperyalist veya ekonomik-demokratik hareketler biçiminde gelişen bu ilişkiler ve kadroların örgütsüz geçici birliği, MDD'nin ideolojik yanlışlarıyla da birleşince bölünme, dağınıklık, kavram ve örgütsüzlük kargaşasının yükselmesini getirmiştir.

MDD «saflarındaki» sürtüşmeler ve ayrılıklar başgösterince, yayın organlarının da «saflarımızı sıklaştıralım, saflarımızdaki birliği koruyalım» şeklinde üstü örtülü

uyarılar başlamış, ama bu uyarılar hiçbir şeyi çözememiştir.

MDD'nin önde gelen sorumluları iki ayrı Aydınlık dergisinin yüzeye çıktığı Ocak 1970'de sözünü ettiğimiz bu gerçeği görmüşlerdir. MDD içinde asker.sivil aydınların zümre kuyrukçuluğunun şampiyonluğunu yapanların başında gelenlerden bir grup entellektüel, Aydınlık dergisinden uzaklaştırıldıkları ve yeni bir dergi yayınladıkları zaman, Mihri Belli «İlkelerde Birlik Şarttır» adlı yazısında toplumun genel görünümünü çizerek «bir sosyalist emekçi partisinin varlığının böyle bir ortamda çok şeyi değiştirebileceğini» belirterek şunları söylüyordu:

«Ama böyle bir parti henüz yoktur ve henüz onu gerçekleştirme uğruna yürütülen mücadelenin içindeyiz. Ve şu anda proleter devrimci hareket kendi siyasi örgütünden yoksun olarak (yani bir bakıma eli kolu bağlı olarak) mücadelesini vermek durumundadır.

Proleter devrimci partimiz yoktur ve dolayısıyla o partinin saflarımızda sağlayabileceği tam anlamıyla ilke birliği ve disiplin ortamından yoksunuz, Sol kanatta dağınıklık, her kafadan bir ses çıkması durumu, tam bir devrimci güçbirliği ortamının kurulmasını engellemektedir. Yalnız genel olarak sol kanatta değil, özel olarak proleter devrimci saflarda bile tam bir ilke birliği ve dayanışmadan söz etmek aşırı iyimserlik olur...

Proleter devrimci parti olmaksızın saflarımızda ilke birliğini ve disiplini gerçekleştirmek. Bu çok zor bir iştir. Ama bu zor işi başarmak görevimizdir.

Görüldüğü gibi dağınıklığın önemli nedenlerinden birisi teşhis edilebilmişti, ama tedavi bulunamadı. Çünkü hâlâ daha meselenin başaşağı konulmasında ısrar ediliyor, ancak bir PARTİ içinde gerçekleşmesi mümkün olabilecek «ilke birliği ve disiplin»in, «parti olmaksızın» «saflarımızda» gerçekleştirmeyi «başarmak» «zor» da olsa görev olarak ileri sürülüyordu. «Cephe»deki dostları ürktürmemek için olası gerek, örgütlenme görevinden yanlıydı.» (M. Belli, Aydınlık S.D., Sayı 15, sf. 164)

«Parti yok» deseler:» — Ne duruyor.

sunuz? Kursanıza!» karşılığı verilecek. Kurma «sorumluluğu» çok şey ister, iyisi mi: Parti kurmanın olanaksızlığı türüde yakıştırma nedenlere bağlanır. Bunların en tipik olanı «Saflarımızda disiplin» anlayışıdır. Şöyle yazılır:

«Bir örgüt çatısı altında bütün sosyalistlerin birleşememe durumu, saflarımızda disiplinsiz yetersizliğinin bazı en bilinçli militanlarda bile görülen kendi başına buyruk olma eğiliminin, provokasyonlara kadar varan bireysel tutumların baş nedeni dir.» M.B: 4, MDD, s. 74)

..... 1 — Önce Proletarya Partisi «bütün sosyalistleri» değil, orada adsız er gibi fiilen çalışacak olan Bilimsel Sosyalistleri birleştirebilir. Bunu göze almayı: önce parti, içine almaz.

2 — «Disiplin» hangi «saflarımız» açısından dilenir? Besbelli, Yuvar (Mahfil) safları öneriliyor, Oysa «Parti safları» için de «disiplin» olur. Yuvar safları, adları üstlerinde: dağınıklığın ta kendisidir. Parti mi disiplinden çıkar, disiplin mi partiden? Her ikisi birbirinden çıkmakta birlikte, elbet son duruşmada Part disiplini yaratır.

Oysa MDD teorisinin can damarı en çok Siyasi Parti alanında kanamaktadır. Parti denince hep şu mantık sonuçlarına varılır:

«Başarımız özellikle proleter ve yoksul köylü yığınları içinde vereceğimiz mücadeleyle bağlıdır. Onun için, Proleter Devrimcileri olarak, görevimiz şehir ve köy emekçileriyle en sıkı bağları kurmak, onların günlük mücadelesine katılmak, bu mücadeleye yön vermek, katkıda bulunmaktır.» (4. MDD, s. 75)

Rüya mı görüyoruz? Ortada Parti olmadan «sıkı bağ» nasıl kurulur?

Bir «Yön» dergisi kaç yıl hep Türkiye'ye «Yön» vermeye çalıştı? Şimdi bir «Yuvar» çıkıyor: o «Yön» verecek insanlarımızı za, o «katkı» yapacak sosyalizme!, Bu dünyanın hiç bir yerinde Yuvar'lar mücadelesiyle elde edilememiştir. «Başlangıç» olarak Yuvar'lar da olumlu olamaz mı? Olur. Ama 40 yıl önceki Türkiye'de kesinlikle aşılması istenmiş Yuvar'lar aşamasını 40 yıl sonra «Başarı» gibi göstermek neye yarar? 40 yıl önce Fraksiyonculuğun (Parti içinde ahbapçavuş işgüzarlıklarının)

Türkiye'de nasıl Provokasyon'a çıkardığı örnekleriyle belirtilmişti. 40 yıl sonra Yuvar mücadelesinin başka sonuç vermemesi şaşılacak şey midir?

MDD ideolojisi hâlâ Yuvar'lar çağını uzatmaya vesile oluyor. Çünkü her Yuvar çabası bölük pörçüklüğü ile her türlü provokasyona en geniş ve en sürekli kaynak olmuştur, ve olacaktır. Provokasyonları en aza (asgariye) indirmenin tek yolu: Mahfil çağı yerine Parti çağını geçirmektir. Genel ve özel Örgütlenme'nin kendisi (çete savaşı) kılığında kaldıkça, Parti'nin bile ruhunu da, maddesini de soysuzlaştırmaktan, provokasyonlardan koruyamaz. Bu en eski hakikattir. İllâ «yeni söz» söylemek illâ «katkı» yapmak hevesleri bu inatçı Gerçeği değiştirmez. Geçmiş unutturmaz. «Üstâd» MDD cilerin de, Delikanlılarının da zamanla teoride ve pratikte yetişmeleri için tek çerçeve Siyasi Parti'dir.» (Devrim Zorlaması H. Kivılcımlı sf. 219 - 221)

Strateji İle Taktiğin Karıştırılması

Lenin'de strateji kavramı yoktur. Sadece, birkaç defa bu kelimeyi kullanmıştır. Lenin ısrarla ve vurguyla proletaryanın taktikleri üzerinde durmuştur. Strateji kavramı, literatüre Stalin tarafından getirilmiştir. Stalin, devrimci mücadelenin pratiğinden ve bu süreç içindeki işçi sınıfı fikirlerinden yola çıkarak strateji ve taktik, strateji içinde taktik, taktik içinde taktik kavramlarını getirmiştir. (Leninizmin İlkeleri)

Fakat Lenin'de strateji yoktur, diye strateji kavramını reddetmek doğru tutum olmaz. Ama strateji meselesini bir fetiş haline getirmek de yanlış bir tutumdur. Çünkü strateji meselesini abartmak ve birlik meselesini orada düğümlemek bizi mekanizme ve şematizme götürür. Çünkü devrim yolu dümdüz değildir. Sosyal devrim, modern toplumda bir sınıflar dövuşüdür. Ve iki temel sınıf olan proletarya ve burjuvaziden başka toplumda gerek sömürücü gerek emekçi, gerekse ara tabaka niteliğinde pek çok kesim vardır. Ayrıca sınıf mücadelesi binbir türlü inışıl, çıkışlı bir mücadeledir. Gerek hakim sınıflar arasın-

daki ayrılıklar, gerekse ara tabakaların yer yer tereddüdü, mücadeledeki tutarsızlığı, geniş köylü yığınlarının mülkiyete bağlılıktan veya binlerce yıllık şartlanmalardan, egemen sınıfların ideolojilerinden ve demagojilerinden doğan bilinçsizlikleri ve yalpalamaları sözü konusudur. Hele emperyalizm çağındaki sınıfsal ilişkiler büsbütün karmaşıktır. Ulus duvarlarının yıkıldığı çağda, sadece egemen sınıflar değil, emekçi sınıflar da uluslararası ilişkilerden etkilenmektedir. Egemen sınıflar, emperyalist sömürü zincirinden ayrı görülemeyeceği gibi, işçi sınıfı da asla uluslararası işçi sınıfı hareketinden kopuk tutulamaz. Dünyadaki topyekün anti-emperyalist mücadele, egemen güçler arasındaki çekişmeler, günümüzde sınıf mücadelelerini çok daha karmaşıklaştıran, ilişkilerin sayısını çoğaltan, ilişkiler yumağını büyüten bir faktördür.

Ayrıca toplumların ortak ve evrensel özellikleri olduğu gibi, strateji ve taktik meselesinde, toplumların orijinal yapıları önem kazanır. Bu orijinal yapıyı etkileyen maddi şartlar, sınıf ve zümrelerin durumu, somut ilişkileridir. Ama toplumların bağrında o toplumların geçmişinden uzanıp gelmiş pek çok mahalli özellikler ve gelenekler de vardır. Hatta aynı sınıf ve tabakalar içinde bile geçmişteki maddi şartlardan, sosyal mücadelelerden bugüne arta kalmış farklı özellikler vardır. Ayrıca çoğu ülkelerde, aynı sınıflar içinde birden fazla milliyet, milli kültür, ya da etnik farklılıklar bulunur. Bu özellik de çağımızda sosyal devrim probleminin en önemli faktörlerinden birisidir. Gene, geçmişteki sınıfsal özelliklerden, maddi şartlardan kaynaklanan ve bugünkü maddi şartların henüz aşmadığı mezhep farklılıkları vardır. Aynı ülke sınırları içinde kapitalizmin her bölgede eşit olarak gelişmemesinden, prekapitalist ilişkilerin her bölgede aynı ölçüde çözülmemesinden gelen çeşitli farklılıkları da bu arada saymak gerekir.

Bir ülkenin emekçi halk hareketi elbette kendi işçi sınıfının önderliğinde, kendi maddi gücüyle, halkın aktif mücadeleyle başarıya ulaşacaktır. Öte yandan bu mücadele, ulusal sınıfların aşıldığı emperyalist çağda, hele hele sosyalizmin ve

ulusal kurtuluş hareketlerinin bu denli geliştiği çağımızda, dünyadaki emperyalist ve anti-emperyalist güçler arasındaki mücadeleden, evrensel kapitalizm ile evrensel sosyalizm arasındaki hesaplaşmadan ayrı düşünülemez, bu evrensel hesaplaşmanın bir parçasıdır. Örneğin en yakından izlediğimiz Kıbrıs meselesinde ne kadar çok fak törün etken olduğunu, ya da Filistin meselesinde emperyalizmin ve sosyalist sistemin yerini bu dünya sistemlerinin karşılıklı mücadelelerinin önemli etkisini hepimiz biliyoruz.

Durum böyle olunca, genel birtakım strateji kalıpları meseleyi çözmeye yetmez. Elbette o toplumun tarihi ve bugünkü en doğru bir biçimde gözlenmeli, tüm gelişmeler, doğru tesbit edilmeli ve karşı devrim cephesiyle devrim cephesi somut tahlillerden çıkartılarak somut olarak konmalıdır. Mücadelenin hedefi, sınıfsal muhtevası sınıfların ve zümrelerin mevzuatı tesbit edilmelidir. Bütün bunları yaparsak bir strateji çizmiş oluruz. Bu strateji taktiklerimiz için genel bir anahtardır ve toplumsal yapıda önemli değişiklikler olmadığı sürece değişmez. Günlük mücadelede asıl önemli olan proletaryanın taktiklerini somut durumun somut tahlilinden yola çıkarak doğru tesbit etmektir. Değil sadece taktikler, taktik içinde taktikler bile önemlidir. Sosyal mücadelenin binbir türlü erkenden ve alt yapı-üst yapı ilişkilerindeki karmaşık fak törlerden meydana gelen labirentleri için de, genel stratejik kalıplar, bizi somut durumun tahliline götürmeğe yetmez. Çoğu karmaşık durumda veya kritik anlarda yapabiliriz. Yanlış taktikler ve taktik için de taktikler ise başarısızlıkları getirecek, ortaya çıkan yeni şartlarda yeni politikalar gerekecek, ancak doğru politikalar manzumesi sayesinde başarıya doğru yol alınacaktır.

Öte yandan emekçi halk hareketinin kitlelerin mücadelesi olduğu asla unutulmamalıdır. Doğru taktikler ve politikalar, salonlarda konuşulmak için çizilmez, kitleleri yönlendirmek için çizilir ve kitlelerin kendi somut yaşantılarında sınanır. Kitleler o politikanın doğruluğuna ancak kendi öz tecrübeleriyle inanırlar, an-

cak o şekilde partiye güvenirler. Partinin öncüllüğü ancak kitlelerin kendi sınımları ile bağlandıkları doğru işçi sınıfı siyaseti sayesinde gerçekleşir. Bu bakımdan örgüt ve ajitasyon propaganda diyalektik ilişkisi pratik çalışmanın temelidir. Örgüt somut şartları doğru tahlil ettiği takdirde doğru parolaları atar ve ajit-prop çalışmalarını bu doğru parolalar ışığında yönlendirir.

Sosyal devrim mücadelesinin giriftliğini anlatmak için yaptığımız bu vurgulama, bu giriftliğin doğru yolun bulunmasını imkânsızlaştırdığı şeklinde anlaşılmalıdır. MDD hareketinin biçimlenmesinde rol oynayan şematizmin ve doğma tizmin Türkiye'de halen dahi yaygın olduğunu bildiğimiz için bu noktaya işaret ettik. Yakın geçmişte Türkiye pratiğinde yaşadığımız pek çok yanılmanın temelinde kalıpcılık, şematizm vardı, şematizme tepki olarak çıkan pek çok entelektüalizm de, gitti yeni dogmalara ve mezheplere kapılandı. Sonuç 1971 öncesindeki kavram ve örgüt anarşisiydi.

Bilimsizlikten Doğan Mekanizm

MDD ideolojisinin belirsizliğine ve şekilsizliğine karşı net açık seçik önerilerle çıktı. Ama mekanikliği de beraberinde getirdi. Bu mekaniklik ideolojisi bulanık olan TİP'i de şematizme itti. Örnek: Aybar'ın başkan olduğu 7 yıllık dönem boyunca, TİP Türkiye'deki hakim sınıflar analizini «Komprador burjuva-Amerikancı bürokrat ve feodal hütegallibe (ağa)» şeklinde koyuyordu. Hiç kimse de çıkıp buna itiraz etmedi. TİP, bu karşı devrimci güçlere karşı, emekçilere ajitasyon ve propaganda yapıyordu. Öte yandan, Behice Boran ve Sadedun Aren'in yazılarında daha çok «burjuvazi» ve «işçi sınıfı» şeklinde genel bir ayırım yapılmaktaydı. Ama TİP ideolojisi Aybar'ın koyduğu gibiydi. Ne Boran, ne Aren, ne de bir başkası buna itiraz etmiyordu.

Aybar'ın bu tahlilleri popülizm — sen dikalizm = parlamentarizm üçlüsü için yetiyordu. Ve MDD ortaya çıkıncaya kadar TİP, sosyalist devrim tezini de savuy-

nuyor değildi. Gene Aybar yönetimindeki TİP anti-emperyalist mücadeleyi ısrarla ve döne döne vurgulamıştı. Hatta Aybar'ın, e. mekci halk hareketine verdiği isim İkinci Kurtuluş Savaşımız idi. Aybar'ın sloganlarında, anti-emperyalist mücadele vurgusu, pasifist bir mücadele önermesi bir yana konursa gereğince vardı.

MDD ortaya çıktığı zaman koyduğu e. gemen sınıf analizi «Emperyalizm.İşbirlikçi (komprador) burjuva-feodal mütegal işbe (aga)» üçlüsü oldu. MDD ye göre asker.sivil bürokrasi devrimci cepheye yer alıyordu. Parti yönetimiyle ilk MDD ideologları arasında kariyer çatışması olduğu inkâr edilmez. Ama biz bu sübjektif faktör üzerinde durmayacağız.)

MDD ve TİP tezleri arasındaki başlıca ideolojik farklılık «bürokrasi»nin yeri meselesinde düşümlenmekteydi.

Aybar ve ekibi, «halk.bürokrat geliş.kisi» üzerinde duruyorlar. Aybar 1950'de DP'nin iktidarını ileri bir hareket olarak niteliyordu. İdris Küçükömer popülizminin etkileri vardı Aybar'da.. Ve Aybar bürokrat zümreyi tarihimizden beri uzanıp gelen egemen bir sınıf olarak görmekteydi. Ona göre «Sunufu devlet»in devamı olan Cumhuriyet bürokrasisi egemen bir zümreydi. Aybar bu terimin başına Amerikancı diye ekleme yapmıştı.

MDD ise, sözkonusu bürokrat zümreyi devrimci kabul ediyor, cumhuriyette devleti bu zümrenin elde bulundurduğunu söyleyerek, o dönemi devrimci bir diktatörlük olarak niteliyordu.

Gerçekte her iki görüş de yanlış, çünkü Cumhuriyet bürokrasisi, egemen güç değildi, egemen olan burjuva sınıfıydı. İki görüşte toplumdaki modern sınıflar gerçeğini ve 1950 den önceki iktidarın küçük burjuva bürokrat iktidarı değil, bir burjuva diktatörlüğü olduğunu kavrayamıyorlardı.

Asker.sivil aydın zümrede düşümlenen bu ideolojik ayrılık gerçekte pratik ayrılığı da taşıyordu, TİP yöneticileri popülizm yoluyla köylü oylarını, sendikalizm yoluyla işçi oylarını kazanarak parlamentoda çoğunluk sağlayıp iktidara gelmeği umuyorlardı. MDD teorisyenleri ise, parlamentarizme alternatif olarak kestirme bir bürokrat atılımı yeğliyorlar, örgüte önem söze

olmasa bile pratikte halkın kurtuluşunu böyle bir atılımın gerçekleşmesine bağlıyorlardı. Böylece her iki akım da işçi sınıfına ve onun örgütlü mücadelesine inanmamak ta birleşiyorlardı.

Bu noktadan çıkan tartışma ve ayrılıklar zamanla kadrolardaki ideolojik bulanıklığı bir ölçüde giderdi, ama bu kez mekanizmi ve şematizmi getirdi. Aybar dinamik kadrolarda etkinliği yitirirken, Emek der. gisi sosyalist devrimi savunuyor ve salt bir burjuvazi proletarya ayırımını goyup, toplumsal mücadeledeki geniş yığınların rolünü özellikle köylülüğü önemsemeyen bir tutumu izliyordu, Aybar köylü sosyalizmi ve popülizm, oy avcılığı yolunda derinleşti. MDD ise Kemalizm kuyrukçuluğuna devam etti.. Bu mekaniklik ve şematizm ardından gevezeliği ve entelektüel «katkı»ları getirdi, Katkıları kavram kargaşası izledi. Bu toz duman ortamında unutulan, okunsa bile örgütlü olarak pratiğe yansıtılmadığı için öğrenilmeyen, herkesin kendine göre yorumladığı asıl unsur, İŞÇİ SINIFININ BİLİMİ oldu.

Mekanikliğin, şematizmin, etkinliğini sürdürdüğü günümüzde, işçi sınıfı sosyalizmi, kalıpcılıktan, şablonculuktan, sırf Aristocu mantıktan uzak durmak, doğru görüşler de olsa üç beş kalıbı tekrarlayıp, her olayı o kalıplara sığdırmak dar görüşlülüğünden ve kısa vadeli politika gütmek tavrından arınmak zorundadır.

MDD Stratejisi «Taktik» Bir Hesaba Göre Tesbit Edilmişti

MDD teorisyenleri kurtuluşu bütün «millici» güçlerin birlikte mücadelesine bağladıklarından ve bu işin kestirme yoldan en «millici» güç olan asker.sivil bürokrat kadro tarafından gerçekleştirilmesinin uygun olacağını tasarladıklarından, strateji tesbitlerini ve bu tesbite temel olan tahlillerini de bu amaca hizmet edecek şekilde yapıyorlardı. Bu yoldan tesbit edilen bir strateji, strateji değil olsa olsa bir «taktik» olabilirdi. Ama böylesi «taktik»lerin de işçi sınıfının bağımsız politikasıyla ilişkisi olmazdı.

«Taktik»lerle strateji meselesinin biribi.

rine böylesi karıştırılması, proleta-ya siya- setinin en sıcak, en somut ve canlı sorunu olan işçi sınıfı politikası ve bunun gerektirdiği taktikler üzerinde durulmaması, taktikler meselesinin hasır altı edilmesi, pek çok kadronun dikkatini günün somut meselelerinden çekip, uzaktaki bir devri- min nasıl gerçekleşeceğine çevirdi. Oysa devrime gitmek için günümüzde atılacak somut adımın ne olduğu sosyalist hareke- tin asıl sorunuymdu. Bu sorun üzerinde du- rulmadı.

En azından, bir taktik meselenin, stra- teji ile karıştırılmaması gerektiği o anki somut görevi bilincinin yerleştirilmesi ve sübjektif algılamalarla, sınıf mücadelesi- nin yürütülemeyeceği, devrimin sübjektif niyetlere bağlı olmadığı bilinebilseydi, sos- yal mücadelelerin inişli çıkışlı karakteri an- laşılsaydı, saldırma taktiği kadar durma, bekleme, veya geri çekilip güç toplayıp tekrar saldırma taktiklerinin zamana göre uygulanabileceğinin bilincine, varılsaydı genç kadrolar, en azından güç toplamak, örgütlemek doğrultusunda çaba gösterebi- lirlerdi.

MDD strateji ve taktiği karıştırdığı, sosyal devrimle devlet ve iktidar kavram- larını bulanıklaştırdığı için *evrim konağı* ile *devrim konağı* da genç kadrolarca bir- birine karıştırıldı. Bir birikim, örgütlen- me, ajit-prop ve köklü siyasi çalışma aş- aması olan evrim konağı ile bir yükselme ve sıçrama aşaması olan devrim konağı arasındaki fark anlaşılamadı. Devrimin şartlarının ne olduğu genç kadrolarda bil- hurlaşamadı. Çünkü genç kadrolar, bugün- den yarına gelecek bir «devrim» de görev almak için boyuna çabalyorlardı. Bu «dev- rim» gelmedi. Ama genç kadrolar evrim a- şaması nosyonunu, örgütlenme ve köklü çalışma sabrını zaten yitirmişlerdi. Üstelik de sosyal sınıflar mücadelesi kızıymıştı, e- gemen sınıfların açmazı vardı. Şu halde devrim kapıya gelmişti. Halk devrim is- tiyordu. Gençlere ise kıvılcımı yakıp, boz- kırı tutuşturmak düşmekteydi. Ne var ki gençlerin aldandığı nokta, «kitlelerin devri- me hazır olduğu» idi Bu yanlışta, kızışan sınıf mücadelesinin ve işçi sınıfının örgüt- lü olmayışının payı olduğu kadar, strateji, «taktik», veya evrim-devrim aşaması kav-

ramlarını birbirine karıştırarak sunmuş, üstelik de bunları kuyrukçu bir politikay- la, işçi sınıfı dışında çözmeğe çalışmış, parlamentarist veya radikal eğilimlerin bü- yük payı vardır.

Ajitasyon ve Propoganda

MDD'nin ajitasyon organı Türk Solu, Propoganda dergisi ise Aydınlık Sosyalist Dergi idi. Türk Solu başlangıçta küçük bur- ju va radikallerine de sahifelerinde yer ve- riyordu. Daha sonra 1969 başlarından iti- baren radikaller Türk solu'nda yazı yazma- yı kestiler.

MDD özellikle öğrenci gençlik yığınla- rını kazandıktan sonra yayın organlarını aşp daha geniş çapta ajitasyon imkânına kavuşmuştur.

Örgüt Ajitasyon, propoganda ikilisi sosyalist pratiğin temelidir. 1960 sonra- sindaki genel sosyalist harekete baktığı- mızda, bu ikili açısından şu olguyu görü- yoruz. Türkiye İşçi Partisi, ajitasyon ve propoganda çalışmalarını parti ile yürüt- müştür. Genel seçimlere katılan ve kitle- lerin önünde sosyalizmin temsilcisi olarak çıkan TİP, özellikle 1965 seçimleri önc-esinde basından ve parlamentoya girdikten sonra radyodan belirli ölçülerde yararlına bilmiş, ajitasyonunu geniş kitlelere ulaştı- rabilmiştir.

TİP ajitasyonunu daha çok sömürüye karşı yoğunlaştırmış, emperyalizmin Türki- ye üzerindeki nüfuzunu da vurgulamış, gö- züm olarak emekçilerin uyanıp bilinçlenme- lerini kendi partilerine oy vermelerini ve bu vasıtayla kendilerinin parlamentoya girme- lerini göstermiştir.

MDD bir siyasi parti olmadığı için ba- sın ve radyo gibi kitle haberleşme araçla- rından direkt olarak yararlanamamıştır. Ajitasyonunu kendi yayın organları, mill- tanların katıldığı öğrenci hareketleri ve kitle ilişkileri, bildiriler ve afişler vasıta- sıyla sürdürmeğe çalışmıştır. Zamanla genç- lük olaylarının ve anti-emperyalist, demok- ratik eylemlerin yoğunlaşması MDD'nin an- ti-emperyalist ajitasyonunun geniş ölçüde duyulmasına yol açmıştır.

MDD ve TİP arasında ajitasyon bakı-

mından önemli fark birisinin Parç olması değerinin olmamasıydı. Sloganlar bakımından ise, TİP sömürüye karşı genel bir ajitasyon yapmış, sömürü gerçeğini vurguladığı için bir dönem başarılı olabilmıştır. MDD ise ajitasyonunu çok büyük ölçüde emperyalizm ve Türkiyedeki emperyalizm olgusu üzerinde yoğunlaştırmış, bu yanıyla olumlu kalırken, sömürü konusuna değinmediği için, kitlelerin somut ekonomik ve siyasi taleplerini ve özlemlerini dile getirememiştir. Sömürü gerçeğinden, yani iktisadi muhtevastan kopuk olarak getirilen bir anti-emperyalist ajitasyon emekçi kitlelere pek varamamış genellikle öğrenciler ve aydınlar arasında yankı bulmuştur. Zaten MDD, kendi ideolojisine ve amacına uygun şekilde, asıl ulaşmak istediği toplum kesimlerine seslenmeyi amaçlamaktaydı.

Gerçi Dev. Genç'li gençler grevlere, işyeri veya toprak işgallerine, köylü hareketlerine gitmişler, birçok köylü mitingini bizzat organize etmişlerdir. Ama MDD'nin sömürü gerçeği üzerinde durmayan, daha ziyade Amerika'ya, Nato'ya, ikili antlaşma lara çatan ajitasyonu, «emperyalizm ve işbirlikçiler» ya da «işbirlikçi iktidar» genellemeleri, emekçilerin somut mücadelesi, ne seslenen, siyasi ve ekonomik mücadele birlikteliğini yansıtan ajitasyonlar değildi.

Bu açıdan bakıldığında, popülizm biçiminde bile olsa, TİP, sömürü gerçeğini dile getirdiği ve emperyalizm olgusunu da vurguladığı için emekçiler için daha önemli bir ajitasyon yapmıştır. MDD'nin ajitasyonu ise büyük ölçüde gençlik yığınlarına ve aydın küçük burjuvaziye hitap etmiştir.

Fakat gerek TİP gerekse MDD'nin ajitasyonlarına baktığımızda eksik kalan ve dolayısıyla özce çok önemli bir yanlış getirilen esas nokta *sınıf gerçeğiydi*. Ne TİP sömürü ajitasyonu yaparken, ne de MDD anti-emperyalist ajitasyonlarda bulunurken SİNİF GERÇEĞİNİ dile getirmemişlerdir. Veya bu konuda yetersiz kalmışlardır. Yani her ikisi de propoganda bakımından başarısız olmuşlardır. Çünkü ajitasyon ancak propoganda ile tamamlanırsa, muhteva kazanır. Somut ajitasyonlarla uyarılan kitleler, sınıf gerçeği ve sınıf mücadelesi olgusu temeline oturan propoganda ile da-

ha ileri bilinç aşamasına yönelir. Bu ikili çalışmaların meyvaları ise örgütlenme ile toplanır. Uyarılan ve belli bir bilinç düzeyine ulaşılan emekçiler ya partide veya yan örgütlerde örgütlenirler.

TİP ve MDD gerçi hakim sınıf ve zümreleri kendi tahlillerine uygun biçimde kitlelere tanıtmışlar, fakat bu tanıma sınıflar ve sınıf mücadeleleri gerçeği vurgulayacak bir propoganda-bilinçlendirme seviyesine ulaşmamıştır.

TİP genel bir sömürü, ezilmişlik ve yoksulluk ajitasyonu ile yetinmiş, genel bir emekçiler, emekçi halk, eli nasırlılar meclise sloganında kalmıştır. Zamanın kıstıtlı demokratik ortamı buna el verirmiydi vermez miydi diye tartışmak doğru olmaz. TİP özellikle parlamentoya girdikten sonra çalışmalarını sınıf gerçeği üzerine yoğunlaştırabilirdi. Ama TİP parlamentarizmin ve oy kaygısının sonucu ve genel bilinç düzeyi düşüklüğünün de bir ürünü olarak genel bir popülizmle yetinmiştir. Bu açıdan da bakıldığında, sınıf mücadelesi gerçeğinin, yani bilimin temelinin kitlelere ulaştırılmaması, radyo ve parlamento imkanlarından bu konuda yararlanılmaması çok önemli bir ayıptır. Sol, sağ kavramlarının bilimsel muhtevası bugün işçi sınıfımızın önemli bir kısmı tarafından bile öğrenilememişse, hatta eski TİP üyelerinin büyük bir çoğunluğu bile sosyalizmi sadece bir kurtuluş yolu olarak belleyip, inanıp, onun sınıfsal karakterini ve bilimin sınıf mücadeleleri temelini kavrayamamışsa, bu eksikliğin baş sorumlusu TİP yöneticileridir. Bu kayıp, örgütlenme ve işçi sınıfının politik mücadelesi açısından 1960 sonrasında kaçırılan tarihi fırsatın bir parçasıdır.

TİP işçi sınıfı sosyalisti olmadığı için sınıf mücadelesi gerçeğini, yani on yıllardan sonra ilk kez kitlelere açılan sosyalist hareketin o zamanki en önemli propoganda görevini ihmal etmiş veya TİP yönetiminin zümre yapısı ve bilinç düzeyi buna elvermemiştir... Ama proleter devrimci oldukları iddiasıyla ortaya çıkan MDD sorumlularının, hem de eski çileli ve saygıdeğer bir müddeden geldikleri halde, daha da büyük bir yanlışla sınıflar ve sınıf mücadeleleri gerçeği büsbütün ihmal etmeleri, kolay bağışlanamaz.

Gerçi uzun uzun vurguladığımız gibi bu bir ihmal değil, bir *taktik* idi. Çünkü emekçi kitlelerin bilinçlenmesi ve örgütlenmesi için daha uzun bir zamana ve «gerçek demokrasi» ortamına ihtiyaç vardı. Öte yandan 7-8 yıl önce bir 27 Mayıs devrimini gerçekleştirmiş güçler belli bir anti-emperyalist bilince gelmiş siyasi yönelimlerine bir ölçüde ekonomik muhteva katmış gibi gözüküyorlardı. Böylece Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye yolunu, bu güçten yararlanmak suretiyle açmak mümkündü. Sonra da işçi sınıfı örgütlenir, kendi bağımsız örgütüyle daha ileri aşamalara ulaşırdı. İşçi sınıfı sosyalizmi ile (proleter devrimcilik) ile asla bağdaşmayan çünkü işçi sınıfı bağımsızlığını umursamayan bu tutum, MDD hareketinde partisizlik bakımından olduğu gibi, ajitasyon bakımından da tek yanlı bir vurgulamaya (anti-emperyalist ve anti-feodal ve özellikle anti-emperyalist) halinde kaldığı için pek çok yanlışların yapılmasına sebep oldu.

Böylece MDD ajitasyonu, özellikle Amerika, Nato, ikil antlaşmalar, laiklik irtica, işbirlikçiler ve feodal ağalar üzerinde durmakla sınırladı. Propogandaya girişmedi, propogandanın özü ve temeli olan sınıf mücadelesi olgusundan hiç söz etmedi, antiemperyalist mücadele ile sınıf mücadelesini birbirinden Çin seddi ile ayırdı, verilen savaşı, «içtenlikle her Türkün diyenin savaşı olarak» niteledi. Kitlelerin ekonomik ve demokratik mücadelesi üzerinde durdu, siyasi örgütlenmenin belli sözü nü etti, ama işine hiç yaklaşmadı. Özellikle proletaryanın siyasi örgütlenmesini ve siyasi mücadelesini, «gerçekten demokratik bir ortama» erteledi. Çünkü kitlelerin uyanıp bilinçlenmeleri çok uzun süre alacaktı. MDD yöneticileri bu tutumlarında hiç şüphesiz iyi niyetli idiler. Devrimi çabuklaştırmak, ve işçi sınıfının gerçek iktidarının önündeki anti-demokratik (emperyalist ve feodal) engelleri kaldırmak istiyorlardı. MDD sorumlularının nihayetinde bir işçi sınıfı iktidarı istemediklerini kimse söyleyemez. Fakat oraya giden yol üzerindeki taktiler ve bunu belirleyecek siyasi çalışma, onu da yönlendirecek siyasi örgüt konusu, sonda bu denli büyük hataların yapılması

ve kitlelere olan inançsızlık veya bu inancın yetersizliği MDD'ye yönelttiğimiz temel eleştirilerdir.

MDD ve Eski Sosyalist Kuşaklar

Bu tutumda, 1960 öncesinin çileli mücadelesinin ve boyuna provokasyonlara uğramış çalışmalarının, işçi kitlelerine açılmamış kısırlığın izleri olabilir. Bu konu gözönünde tutulacak bir noktadır. Ama MDD hareketi içinde yer alan eski sosyalistlerden çoğunun kitlelere bu inançsızlığı göstermediği de bilinen bir gerçek.

MDD'nin çıkarken sağladığı en büyük avantaj, TİP içine alınmamış eski sosyalistleri yanına alarak ve geçmiş geleneğe sahip çıkarak politik çizgisini kadrolara açmasıydı. TİP'in geçmiş sosyalist geleneği reddetmesi ve birikimi küçümsemesi, her şeyi kendisinden başlatması, eski sosyalistlerden önemli bir kısmını MDD yanına itmisti. Böylece, MDD geçmişi inkâr eden TİP'e karşı, eskiden çileli mücadeleler vermiş ve savaştan geri kalmamış sosyalistlerin bir hareketi niteliğini taşımasıdır. Bu özelliğiyle MDD gene homojen bir hareket olmamıştır. Daha sonra TİP, kendi bünyesindeki eski sosyalistleri de bahaneler uydurarak ihraç etmiş onların örgütü geliştirmek yönündeki her türlü çabalarını, provokasyon, örgüt yıkıcılığı olarak nitelmiştir. Böylece eski sosyalistler ve onları tutan yeni kuşaklar partiden atılmış ve parti yolu onlara kapatılmış, bunun üzerine onlarda MDD hareketinde toplanmışlardır.

1960 sonrasında «müceccel sosyalistlerin» siyasi mücadele imkânsızlığında geçmişteki güç şartların mücadelesine katılmamış bazı TİP yöneticilerinin «reddi miras» etmeleri ve Aybar sosyalizminin güç kazanması, üstelik de bu çizginin burjuva sosyalist karakteri eski kuşakların tepkisini çekmiştir. TİP yöneticileri genç kadroları eski kuşaklara karşı sertlendirmişlerdir. Hakim sınıfların eski kuşaklar üzerindeki ağır baskısı, onların 1960'dan sonra bile tehlikeli ve mimli kişiler olarak «umulaştırılması» buna karşılık TİP'in icazetli sosyalizm yapması elbette eski kuşakların tepki duyacakları olguydu. Üstelik

güçlenip parlamantoya girdikten sonra, TİP yöneticileri eskilere karşı bütünüdürsek çevirmişlerdi. Geçmişte bir kısa dergi denemesi, kısa bir hapis dönemi ve üniversiteden tard dışında kayda değer geçmişte asla örgüt adamı niteliğine ulaşmamış bir şahsın TİP genel başkanı olarak megalomani içinde eskileri karşıya alması, genç kuşakları eski kuşaklardan koparmağa çalışması MDD'nin yanında eski kuşakların toplanmasına yol açmıştı. TİP genel başkanı Aybar, «Türkiye sosyalizminin tarihini yedi yıldır biz Türkiye İşçi Partililer yazıyoruz» diyecek kadar ileri gitmiş, dışarıdaki eskilere karşı tavır alırken içerideki eskiler ve onların yandaşları için tahkikat komisyonları, kurdurup, hayşiyet divanlarını işletmiş, tüzüğe ve parti prensiplerine uymadıkları için değil, MDD'ci oldukları ve eskilerle ilişkilerini sürdürmeleri için ihraç mekanizmasını işletmiştir.

Eski sosyalistler MDD yanında heterojen olarak toplanırken, MDD ideolojisinin, geleneğe sahip çıkmakta birlikte, gerçekte geleneğin ideolojik mirasını ve devrimci çizgisini temsil edemediğini tekrarlamalıyız.

Çünkü Türkiye sosyalist hareketinin devrimci geleneği, sosyalizmin bilimine ortodoksça bağlıdır. İşçi sınıfı enternasyonalizme sahip çıkmıştır. Sosyalist hareketin içine milliyetçiliğin sokulması, milliyetçilik ile sosyalistliğin içiçe gösterilmesi devrimci gelenekte yoktur. Devrimci gelenek içinde kuyrukçuluğa karşı amansızca mücadele edilmiştir. Devrimci gelenek daima işçi sınıfını örgütlemeye çalışmış işçi sınıfının sınıf mücadele si ne gölge düşürmemiş, tüm zorluklara rağmen işçi sınıfı bağımsızlığın, dan taviz vermemiştir. Bu ilkelerden taviz veren görüşler geleneğe sahip çıksalar bile bu sözle sahip çıkmak olur. Oysa geleneğin mirasını sürdürmek herşeyden önce davranışta somutlanır. İşçi sınıfını örgütlemek için mücadele etmeyen, partisizliği olağan gören ve kuyrukçuluk üzerine politika inşa eden tavır geleneğin sürdürülmesi değildir.

Türk Solu ve Aydınlık dergilerinde yazı yazmış olan Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın Türkiye sınıf tahlilleri ve görüşleri MDD ile bağdaşmadığı ve oradaki yazılarında, bi

le MDD'de çok farklı görüşleri savunduğu için, gene Kıvılcımlı'nın örgütlenme konusundaki titizliği ve sınıf mücadelesindeki ısrarı MDD'ye aykırı düştüğünden ötürü Kıvılcımlı MDD ideologları içinde olmadı. MDD çizgisinin bugün sahip çıktığı ve ken disini mirasçısı olarak gördüğü eski kuşak ten iki seçkin sosyalist vardır: Dr. Şefik Hüsnü Değmer ve Reşat Fuat Baraner. Dr. Şefik Hüsnü, de işçi sınıfının evrensel mücadelesine, enternasyonalizme milliyetçiliği hiç bir zaman katmamış, işçi sınıfının örgütlenmesi, işçi sınıfı partisinin bağımsız siyaseti için çaba göstermiştir. Bu bakımdan Dr. Şefik Hüsnü'nün, Türk Solu'nun anladığı tarzda bir millî demokratik devrimi savunduğu iddia etmek samimiyet sizlik olur. Ve eğer yaşasaydı kuyrukçu politikaya karşı çıkacaktı.

Öte, yandan, Türk Solu çıktıktan sonra 9 ay kadar yaşayan Reşat Fuat'da kuyrukçuluk politikasına katılmamıştır. O da daima işçi sınıfının bağımsız mücadelesinden taviz vermemiş ayrıca MDD tezini, işçi sınıfı öncülüğü ile savunmuştur.

Reşat Fuat, kurtuluş savaşında küçük burjuvazinin değil millî burjuvazinin öncü olduğu belirtmiştir. Devletçiliğin ta 1930' lardan beri sermayeye hizmet ettiğini söylemiş, Atatürk'den sonra başlayan bir anti. kemalist karşı devrimden söz etmemiş, burjuvazinin tirmanışını bir süreç olarak koy muştur. Reşat Fuat Baraner bu görüşlerini özetlediği yazısının sonuç bölümünde şunları söylemektedir:

«Em peryalizme karşı onun yerli desteklerine karşı mücadeleyi, bugünkü durumun meydana gelmesine imkân hazırlayan, imkân veren sınıflardan doğrudan doğruya bekleyemeyiz. Bu iş geleceğin tem silcisi işçi sınıfına düşen bir görevdir. Bu görevi gerçekleştirdiği ölçüde işçi sınıfı bütün halkın menfaatlerini temsil edecektir. Bu alanda işçi sınıfının işbirliği edeceği, etmek zorunda olduğu müttefikleri köy ve şehir emekçileri vardır. İşçiler bu mücadelede başta ilerici gençlik ve öğrenciler olmak üzere daha birçok saf arkadaşları bulacaklardır» (Reşat Fuat Baraner, Türk Solu, 27.2.1968)

Görüldüğü gibi, müttefikler arasında asker.sivil aydın zümre diye bir vurgula

ma yoktur. İşçi sınıfı öncülüğü konulmuş ve işçilerin en yakın mütteliklerinin şehir ve köy emekçileri olduğu söylenmiş, ayrıca işçi sınıfının öğrencileri ve başka birçok safdışları kazanacağı belirtilmiştir.

Sonuç

MDD hareketi, TİP parlamentarizmine ve ataletine karşı militan bir alternatif olarak doğmuş fakat aynı zamanda sağ görüşleri, bir başka kuyrukçuluğu savunmuş, zamanla bu kuyrukçuluktan önemli ölçüde arındığında ise iş işten geçmiştir.

MDD, sosyal mücadelenin gerisine düşen TİP'e karşı işçi sınıfı sosyalizmi alternatifini olamamış, bu nedenle TİP'in kaçıracağı çok önemli tarihi fırsata ilaveten, belki ondan da önemli bir tarihi fırsatın emekçi halkımız adına harcanmasında rol oynamıştır.

Özellikle «örgütsüzlük» te somutlanan ve çeşitli biçimlerde kuyrukçuluğun etkisini taşıyan MDD, TİP'in çözülmesiyle dağılmaya başlayan kadroları örgütlü olarak toplayıp, işçi sınıfı örgütlenmesine sevk edemediği, daha ziyade öğrenci içinde kaldığı için daha sonraki kavram kargaşasının da ve örgütsüzlük anarşisinde önemli rol oynamıştır.

TİP'in verdiği yanlış, popülist, gevşek parti örneğinin karşısına büsbütün partisizliği çıkararak, parti kavramını, parti niteliklerini ve prensiplerini bünbütün silerek bir tutum izleyerek, işçi sınıfı partisizliğine TİP'den sonra yardım etmiştir.

Kısmen TİP'in başlattığı küfürlü ve yumruklu ideolojik mücadeleyi asıl geliştirip, «devrimci yöntem» haline getirmiş, karşı devrimcilere karşı kullanılan devrimci terör tekdidini, TİP'lilere karşı kullanmıştır. Gençliğin heyecanını kendisine karşı olan görüşlere ve kişilere kıskırtmış, TİP'lilere saldırtmıştır. Daha sonra çözüm yolu bulamayan gençler büsbütün hırçınlaşmışlar ve kadrolar bölündükçe, sopalı ideolojik mücadele ve küfürleşme büsbütün yerleşmiştir. Gene TİP kongrelerine sopalı ve yumruklu saldırılar, şiddet yoluyla kongreleri ele geçirme taktikleri uygulanmış, bu tavırlar kamplaşmaları keskinleştirmiş ve kadrolar arasına adeta kan davası sokmuştur. Böylelikle, özellikle TİP yönetimi-

nin bölünmesinden sonra TİP yönetimini almak MDD için mümkünken, birçok ilde ve ilçede MDD bu güce ulaşmışken, sırf TİP içindeki mücadele yıkıcı ve saldırgan olduğu için başarıya ulaşmamıştır. Netice de başkalarına karşı şiddeti kışkırtanlar, birgün bu şiddetin kendilerine karşı döndüğünü görmüşlerdir. (Bu şiddet kışkırtıcılığı içinde başlıca rolü oynayan ve sonra da P.D. Aydınlık haline döndüğü ekip, söz konusu ayrılıktan sonra kendi kışkırttığı şiddetin kendisine karşı uygulandığını yaşamıştır.)

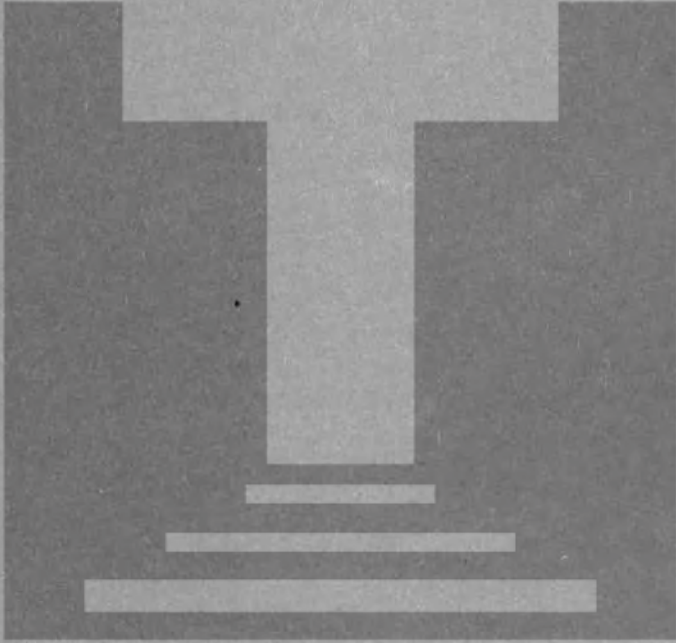
MDD, tarihi şartların, işçi sınıfı politik örgütsüzlüğünün ama bu örgütsüzlük ortamında, kendiliğinden sınıf mücadelesini güçlenmesinin, hakim sınıfların açmazının derinleşmesinin bir ürünüdür. MDD hareketini incelerken salt sübjektif etkenlerle yetinmek yanlış olur. Asıl önemli olan objektif zemini, maddi şartları tesbit etmektir. Bu objektif ortamda, MDD aynı zamanda TİP pasifizminin bir ürünüdür de.

Gene MDD hareketini tümüyle olumsuz görmek bir başka yanılgıdır. MDD'nin sıraladığımız tüm olumsuz yanlarına rağmen, açtığı tartışmaların kadrolardaki zihin uyuşukluğunu giderdiğini, bilgilenmeyi hızlandırdığını ve genel bilinç düzeyinin yükselmesine yardım ettiğini unutmamak gerekir. Gene MDD'nin yönlendirdiği anti-empyrist gençlik hareketleri, çeşitli olumsuzluklarına ve hatalarına rağmen tarihsel olarak haklı bir davranıştır.

Burada MDD hareketini, daha çok temel yanlışlarına, özellikle örgütsüzlük özelliğine vurgu yaparak ele aldık. O maddi ortamda başkası yapılabilir miydi, başka bir türlü gelişim sözkonusu olabiliyordu, hareketin geçmişten gelen etkileri MDD'yi doğru bir çizgi haline getirebilir miydi?

Bu yazıda bu sorulara cevap getirmeye çalıştık ve sonuçta gördük ki MDD hareketi, proleter devrimci bir hareket olmak iddiasıyla sahneye çıktığı ve sosyalist hareketimizin geleneğini temsil ettiğini ileri sürdüğü halde, söylediklerinin ve yaptıklarının bütünlüğü içinde gevşek bir proleter devrimci hareket olamamış, geleneği temsil etmekten uzak kalmış tek cümleyle önemli bir sosyalist potansiyelin çarçur edilmesinde ihmal edilmeyecek ölçüde sorumluluğumuzdur.

ilke 10 LİRA
AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

TÜSTAV